ATEITIS

10

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1938-39 M. M. GEGUŽĖS

JĖZUITŲ BAŽNYČIA

VIT. MAŽELIO NUOTRAUKA

Brangiems bendradarbiams, skaitytojams ir platintojams linkime puikiausių ir šviesiausių vasaros atostogų.

„Ateities" Redakcija ir Administracija

ATEITIS

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA
Kaunas, Laisvės al. 3 b.
Telef. 2 52 35

Prenumerata: moksl., stud. ir kaimo jaunimui met. — 5 lit., pusm. 3 lit. Kitiems: met. — 10 lit., pusm. — 5 lit. Užsieny: met. 16 lit., moksl. — perpus pigiau. Atskiras nr. — 1,50 lit.

Redaktoriaus kalbamosios valandos: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 14 iki 15 v.

TURINYS

	Psl.
Juozas Žemaitis, Pievų meilė, eil.	577
Alf. Misevičius, Moksleivis ir kaimas	578
Paulius Jurkus, Tėviškės ilgesy, eil.	583
Kazys Umbrasas, Melas, nov.	584
Aloyzas Baronas, Vakaras ant tilto, eil.	586
Balys Serevičius, Daina apie auksą, eil.	590
J. W. Goethe, Mignon, eil. (Vertė *K. Pr. Inčiūra*)	591
V. Natkevičius, Asmenybė	592
Henrikas Nagys, Kūdikis, eil.	599
Vytautas Česna, Motinai, eil.	599
Ambraziejus Jonynas, Pasakyk, eil.	600
Leonas Narbutas, Paguodimas, eil.	600
Alb. Daina, Ežere, eil.	601
St. Krasauskas, Mylimai mergaitei, eil.	601
Asp. Paulius Jurkus, Kariuomenė ir moksleivija	602
K. Augas, „Kariui" 20 metų	604
MERGAIČIŲ ATEITIS	
Regina Bakevičiūtė, Su brandos atestatu	605
Aldona Misiūnaitė, Kažkas užbūrė, eil.	609
Pr. Aukštikalnytė, Žmogui, eil.	611
„ , Tėvynei, eil.	611
„ , Kalnų gėlytė, eil.	612
Jul. Švabaitė, Viešpaties paieškojimas, eil.	612
E. Ramoškaitė, Moteriškė kalvos viršūnėje, nov.	613
J. Švabaitė, Keturios dienos Vilniuje	615
K. Baleišytė, Dotnuva kviečia	619
P. Stočkiūtė, Mūsų tautiniai rūbai	621

Apžvalga — 623; Mokykloj ir gyvenime — 624; Kreivos šypsenos — 631; Kūno kultūra — 633; Literatūros naujienos — 634.

Spaudė „Šviesos" spaustuvė, Kaune, Jakšto 2

Ežere „N. Romuva“

JUOZAS ŽEMAITIS

PIEVŲ MEILĖ

Nežadėkite šiandie man nieko,
Nes netrokštu nieko jau daugiau . . .
Mano laimei bus gana ramunės,
Ir šilkinio vasaros dangaus!

Tai valia valužė beržynuose! —
Skamba žemė ligi debesų! . . .
Tik dabar, dabar aš pastebėjau,
Kad myliu ją vieną iš visų . . .

Vai, tai ko man nedainuoti,
Ko nesvaigti ligi pat širdies! . . .
Vyturėlių pulkas mane linksmą
Ligi jos darželio palydės . . .

Ir tikėk, tikėk tu mano žodžiais,
Jau netrokštu nieko aš daugiau — —
Mano laimei bus gana ramunės,
Ir šilkinio vasaros dangaus! . . .

ALF. MISEVIČIUS

Moksleivis ir kaimas

Besimokydami senovės istoriją, mes susipažinome su Graikų, Egiptiečių bei Romėnų kultūra ir jų valstybiniu gyvenimu. Gal ne vienam iš mūsų gilų ir kartu slegiantį įspūdį padarė anų kultūringų tautų socialinė neteisybė: išskyrimas žemdirbių bei darbininkų iš kilmingojo luomo. Žemdirbys — paprastas darbininkas laikomas nežmogum — tai dvikojis, protingas gyvulys, amžinai pavergtas kilmingajam luomui (valdovams, kariams ir kt.). Kilmingasis luomas nekreipia dėmesio į prastuosius žmones, nes jie nieko neišmano. Šitai išdidusis poetas Horacijus išreiškė tokiais žodžiais: „Odi profanum vulgus et arceo" (nekenčiu tamsios minios ir atsiskiriu nuo jos). Paniekintuosius ir su aprėžtomis politinėmis teisėmis žmones (plebėjus) Romoje užsistoja broliai Grakchai, kurių pastangomis, nors ir per sunkią kovą plebėjai gauna didesnes teises. Broliai Grakchai — tautos gelbėtojai.

Skaitydami vidurinių ir naujųjų amžių istoriją, vėl randame teisės ir turto atžvilgiu nelygius luomus: kunigaikščiai, ponai, bajorai — kilmingieji, o liaudis ir baudžiauninkai — žemesnieji. Prastieji žmonės yra didžiai pažeminti ir paniekinti — jiems nevalia dalyvauti jokiuose rinkimuose, nevalia mokytis, nevalia išvykti iš savo gyvenamosios vietos ir pan. Skursta ir kenčia plačiosios liaudies masės.

Tuo tarpu kilmingieji, turėdami visas teises ir didžius turtus, lėbauja be saiko, nieko nedirbdami ir niekuo nesirūpindami. Bet neteisybės saikas buvo perpildytas — pažemintoji liaudis, nebepajėgdama nešti jai kraunamų pareigų, gaivalingai pasipriešina valdovams bei kilmingiesiems. Revoliucija yra socialinės neteisybės dukra. Dažnai revoliucijos padariniai yra labai baisūs, bet po revoliucijos dažnai prasideda geresnis gyvenimas tiems, kurie buvo prispausti ir paniekinti. Revoliucija, nors ir skaudi operacija, siekia įgyvendinti teisingumo principus. Šįmet mes minime 150 m. sukaktį nuo Didžiosios Prancūzų revoliucijos, paskelbusios tą kilnų šūkį: *liberté, egalité, fraternité* (laisvė, lygybė, brolybė), kuris ir šiandieną žavi visus tiesos ir socialinio teisingumo mylėtojus. Šis šūkis katalikams nėra svetimas. Kristus atėjo į pasaulį sulyginti visus žmones, pats duodamas nusižeminimo pavyzdį: „atėjau ne kad man tarnautų, bet kad aš tarnaučiau" (Šv. Raštas).

Lietuva, sukurdama savo nepriklausomą valstybę, savo konstitucijoje pasisakė, kad niekam nebus teikiamos jokios privilegijos: prieš įstatymus piliečiai lygūs. Taip, teisiškai visi Lietuvos piliečiai yra lygūs; bet gyvenime nėra lygūs. Nelygus turtų paskirstymas ir nelygios gyvenimo sąlygos teisiškai lygius piliečius praktiškai

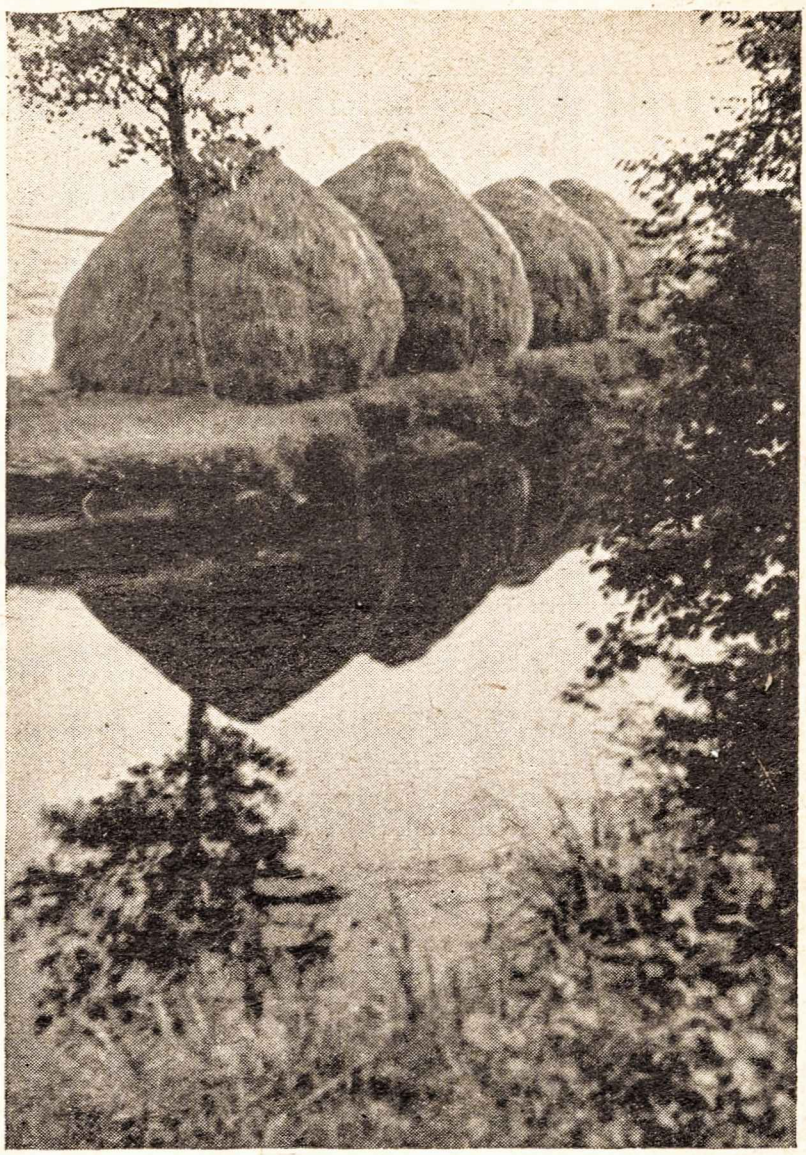

Vakaras pievose
„N. Romuva“

padaro nelygiais. Aš nekalbu čia apie nelygią žmonių prigimtį — tokia nelygybė ne nuo žmonių pareina, bet kalbu apie nelygų žmonių traktavimą: turtingasis — visų mylimas svečias, neturtingasis — nemėgstamas; miestietis (inteligentas, amatininkas, prekybininkas) gali daug daugiau pasinaudoti mokslu, menu bei patogumais, kai tuo tarpu kaimietis, nešąs sunkesnę naštą, yra atskirtas ir nuo kultūros centro ir nuo bendrųjų ekonominių gėrybių. Kaimietis, būdamas užimtas kasdieniniu ūkio darbu nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro, negali taip sekti gyvenimo, negali taip šviestis ir taip greitai visko suprasti, kaip miestietis, kuris atidirbęs sau skirtas valandas, turi laiko pasiskaityti laikraščų, paklausyti radijo ar paskaitų. Esamos nelygios gyvenimo sąlygos ir padaro žmones nelygius kultūriniu bei ekonominiu atžvilgiu.

Perdaug nesigilindami į ekonominį mūsų kaimo gyvenimą, pripažinsime tik, kad daugumas mūsų kaimo žmonių gyvena skurdžiai. Skurdo priežastys yra labai įvairios: neturtos, ligos, nelaimės, girtuoklystė, pasileidimas, tinginystė, neišmaningumas bei tamsumas. Mes, moksleiviai, patys materialinių turtų neturime ir neturime galios kitų valdomų turtų paskirstyti, kad visi galėtų pakenčiamai gyventi, tačiau mes turime moralinius turtus, vertesnius už materia-

lines gėrybes, ir tuos turtus mes galime padalinti materialiai ir moraliai skurstančiam kaimui.

Pirm, negu eisime į kaimą, pasistenkime kaimą, kuriame patys gyvename, giliau pažinti ir suprasti. Kaimo kultūra yra žema. Žema yra todėl, kad, kaip sako poetas-rašytojas F. Kirša: „Mūsų kaimas masiškai nebuvo aprūpintas nei laikraščiais, nei knygomis, iš vyresniosios kaimo kartos nebuvo pašalintas neraštingumas. Ligi šiol niekas neatėjo į kaimą *lietuvio vardu. Ligi šiol į kaimą eina visi biznio, agitacijos ar antstolio vardu*“ (XX Am.). Mūsų krašto inteligentija, pati kilusi iš kaimo, giedojo Horacijaus odės posmą: „Odi profanum vulgus et arceo“. Kaimas, paliktas sau vienas, be tinkamos šviesos ir būtinos pagalbos, sunkiai verčiasi: sunkaus darbo našta kaimietį slegia sunkiau už bet kurį kitos profesijos darbininką. Negana to — į kaimą iš miesto spėriai skverbiasi visokios moderniškosios blogybės: religinis indiferentizmas ar net atvira bedievybė, dorovinis palaidumas, pudruoti veidai ir dažytos lūpos — matomieji ženklai dvasios menkystės ir kt. Sena tiesa: piktžolės ir nesėtos auga. Ir priauga jų daug, priauga visur. Naikinti šias piktžoles mažai kas tepasirūpina. Ir matome to viso liūdnus padarinius. Nenorėdamas įžeisti švelnių jaunųjų draugų jausmų, aš nedrįstų atverti giliųjų mūsų tautos moralinių žaizdų, paminėsiu tik kai kurias iš visos krūvos blogybes, kurios duos pakankamai mums suprasti mūsų tautos moralinį lygį. Imkime 1937 m. statistinius duomenis ir išgirskime jų skaitlinių ramią, bet ir baisią, kalbą.

Už įvairius nusikaltimus asmeniui (nužudymus, sužalojimus, asmens smurtus ir kt.) nuteista 2.022 žmonės, gi už nusikaltimus turtu (vagystes, plėšimus, apgaules, išeikvojimus) nuteista 9.147 žm., už kitus nusikalt. — 2.694, viso 1937 m. nuteista 14.863 žmonės. Tai nemalonūs mūsų neteisingumo liudininkai.

Dar liūdniau pasidaro, kai tuos skaičius palyginame su Islandijos nusikaltėlių skaičiais: Islandijoje kalėjime, tiesa, iš mažos tautos (117.000 gyv.) sėdi tik trys Islandijos vagiliai, vienintelis išeikvotojas, keli mušeikos ir vienas žmogžudys, kuris prieš 10 metų padaręs žmogžudystę. Mums pasakiškai visa tai skamba, o Islandijoje tai yra gyvenime. Islandijoje buvęs Teodoras Bieliackinas XX Amž. 1939.I.3 yra rašęs, kad anksčiau ir Islandijoje buvę daug nusikaltimų, tačiau valdžiai ir susipratusiems islandams gyvai susirūpinus tautos auklėjimu ir mokymu per ilgesnį laiką nusikaltimai išnyko: „Moralinis tvirtumas dabar semiamas iš senų padavimų. *Vaikui iš mažens, namie ir mokykloje, skiepijama, kad islandas turi būti kilnus, kiekvienu atveju elgtis garbingai, kaip ir jo protėviai darė.* Ir jis šitų pamokymų neužmiršta“.

Reikėtų mums pasekti islandus ir apšviesti bei perauklėti tautą, nes daugelio negerovių šaknys glūdi žmonių tamsume. Masių švietimas turi būti nuolatinis ir sistemingas. Atsitiktiniai minėjimai, ruošiamos šventės ir jų metu sakomos kalbos mažai teapšviečia žmones. „Tik *ilgas, kantrus, sisteminis ir vispusiškas žmonių švietimas* praktinės kultūros linkme, įjungus čia ir minėjimus, ir jubiliejus, ir kalbas, ir sistematiškas pamokas, ilgainiui galėtų padaryti tą pageidaujamą kultūrinį perversmą žmonių galvosenoje ir pakeisti dabartinę padėtį“. (XX Amžius, 1939.I.5).

Į kaimo švietimo bei auklėjimo darbą turi stoti visi inteligentai: kunigai, mokytojai, gydytojai, valdininkai, studentai, moksleiviai ir kiti. Visi be išimties.

Džiugu skaityti laikraščiuose, kad studentai ir gimnazijos mokiniai aukoja didžias sumas Ginklų Fondui, bet būtų maloniau skaityti, kad tie patys jaunieji inteligentai aukotų tautos kultūrinimo fondui ne tik savo kruopščiai sutaupytus centus, bet ir savo laisvas valandas bei mokykloje įgytas žinias, siekdami apšviesti kiekvieną tautos narį, nes „Mums vien pravartu ir reikalinga gerai išugdyti visų pirma kiekvienas tautos narys, nes mes esame negausinga tauta, išugdyti taip, kad jis tikrai suprastų ir pajustų esąs laisvas ir visapusiškai išaugęs žmogus, kuriuo galima visais atvejais, laimės ir vargų metu, rimtai pasitikėti". (Pr. V. Raulinaitis, N. Rom. 1938 m. 5 nr.).

Kaip jau anksčiau esame kalbėję, vyresnioji inteligentija, inteligentija mėgstanti ramų ir patogų gyvenimą nuo kaimo atsitraukė ir užsidarė savo siaurame ratelyje, kurio ašis prabanga ir malonumas. Dalis inteligentijos, kaime bedirbančios, sąmoningai buvo atitraukta nuo kaimo. Tuo būdu vien moksleivių buvo atitraukta nuo kaimo per 14 tūkstančių. 14 tūkstančių jaunuolių daug gero galėjo padaryti, šviesdami ir auklėdami savo jaunesnius brolius bei artimus draugus. Be to, šiuo metu moksleivis kaime pasidaro tik svečias: ilgesnės atostogos moksleivių praleidžiamos stovyklose arba ekskursijose, kaimą aplanko tik per šventes. Savaime suprantama, kad per vieną dieną nedaug ką galima padaryti.

Mokinių atitraukimas nuo kaimo yra žalingas ir patiems mokiniams ir kaimo žmonėms: mokiniai, neturėdami progos savo energijos išlieti kūrybai, šviečiant ir auklėjant savo tautiečius, tą pačią energiją išlieja griovimui savo darbo ir sveikatos (neoficialūs pasilinksminimai, alus, įvairios draugystės etc.), o kaimas netenka 14 tūkstančių švietėjų. Be to, tarp kaimo ir šviesuomenės atsiranda plyšys, kuris tolyn kas kart gilėja ir platėja. Ir mes pamatėme, kad tas plyšys šiandien pasidarė perdaug platus: jo niekas nebedrįsta peržengti. Dabar mes susirūpinom; pakėlėm balsą, kad reikia atkreipti inteligentijos veidą į kaimą, kad reikia pagerinti ekonominį kaimo gyvenimą, kad reikia šviesti plačiąsias tautos mases! Tik tie balsai nuaidi tuščiai: didesnioji dalis mūsų inteligentijos yra kurti girdėti, akla matyti ir nerūpestinga suprasti jai primenamas pareigas. Patys jaunesnieji inteligentai, arba gal tik kandidatai į inteligentus, nors jautriau seka kaimo nusiskundimus, bet, neturėdami galios bei pilnos laisvės ir nežinodami kelių, kuriais turėtų išvaduoti kaimiečius iš tamsos bei materialinio skurdo, susilaiko nuo bet kokio veikimo. Bet juo toliau einame laisvos tautos keliais, juo kaimo švietimo klausimas daugiau aktualėja, spaudos balsai ima garsiau šaukti, išsijudina ir nerangieji. Laikai mainosi: savo nuomonę keičia senieji, pradėdami galvoti apie kaimą rimčiau; jaunieji gi, pilni energijos ir tauraus idealizmo, metę abejones ir svyravimus, stoja į darbą. Darbo plotai yra dideli.

Ką gali mokinys duoti kaimui?

Nors mokinys dar tebekvepia kaimu, tačiau jis jau nebėra žaliasis kaimo bernelis, kuris maža temato ir maža tesupranta. Mo-

kinys jau pažįsta mokslą, žino švietimo reikšmę, jaučia gyvenimą ir daugiau ar mažiau supranta aktualiuosius tautos bei valstybės gyvenimo klausimus. Mokinys — jaunas, jautrus, pilnas sveiko idealizmo — gyvai pajunta visuomenės negeroves ir atjaučia silpnesniuosius. Jaunimas gyvena ne prabanga ir komfortu, bet idealizmu ir pasiaukojimu. Mes tik prisiminkime lietuvius katalikus moksleivius, besimokiusius rusų mokyklose, su didžiu pasišventimu kovojusius už savo ir savo tautos tikėjimą, tautybę ir žmonių gerbūvį!

Katalikų inteligentų uždavinius savo kraštui prof. St. Šalkauskis trumpai taip nusakė: katal. inteligentams reikia siekti pakelti į aukščiausį laipsnį individualinį bei kolektyvinį lietuvių visuomenės kuriamąjį veiklumą, kiek to reikalauja tobulas Tautos, Valstybės ir Katalikų Bažnyčios klestėjimas.

Skatindami mokinius eiti į kaimą ir bendrauti su liaudimi kaip tik ir norime, kad mokyklinis jaunimas savo jauna dvasia ir lanksčiu protu ne tik kad teiktų liaudžiai žinių, bet kad tuos pačius žmones *lavintų, šviestų ir auklėtų.* Tautos perauklėjimas yra pagrindinis šviesuomenės uždavinys. Į tą darbą turi stoti visi be išimties: nuo ministerio iki jauniausiojo gimnazisto. Be to, gimnazistui šiandieną yra dedama nauja pareiga, būtent: sujungti liaudį su šviesuomene, panaikinant dabartinį tarpą.

Iniciatyva suartėti su kaimo jaunimu ir senimu turi išplaukti iš mokinio. Kaimietis, nors ir artimas mokinio draugas, į mokinį dažnai žiūri kaip į aukštesnį už save žmogų ir nedrįsta mokinio užkalbinti. Kaimiečių kuklumas ir nusižeminimas mums turi būti suprantamas ir neturi būti išnaudojimas piktam. Mes neturime trokšti neužtarnautos pagarbos ir perdėto iškėlimo, kurį neretai mėgsta tuščiadvasiai inteligentai.

Su kaimiečiais artimai susidraugausime, būdami atviri ir nuoširdūs. Stebėdami žmones, mes patiriame didelį skirtumą tarp nuoširdžių bei linksmų žmonių ir tarp savyje užsidariusių paniūrėlių. Pirmuosius visi myli, nori su jais bičiuliautis, o antrųjų nemėgsta, net vengdami su jais susitikti. Visuomeninio veikimo pagrindas — mokėjimas su visais lygiai draugautis — bendrauti su visais žmonėmis, nekreipiant nei į jų užimamas vietas, nei į turtą, nei į išsilavinimą. Geras visuomenės veikėjas bus ne tas, kuris su turtingais ir mokytais mokės bendrauti ir surasti bendrą kalbą ar bendrą darbą, bet tas, kuris, pats būdamas aukštesnio išsilavinimo, mokės prisiderinti prie nemokytų ir prastų žmonių ir juos pakels į aukštesnį kultūros laipsnį. Juo vargingesnis žmogus materialiniu ar moraliniu atžvilgiu, juo jis daugiau reikalingas pagalbos ir paramos. Laimingieji turi draugų per daug ir mūsų draugystė jų laimės nepadidins, gi eidami į pilkąjį kaimą, į samanotas lūšneles ir nešdami savo broliams mokslo šviesos ir tikrojo gyvenimo džiaugsmo, pakelsime visos tautos kultūrą ir atgaivinsime karžygišką lietuvio dvasią, kuri šiandieną taip reikalinga mūsų brangiai Tėvynei.

PAULIUS JURKUS

TĖVIŠKĖS ILGESY

Vėl Tavo lange nužydėjo žiemos,
Linksma saulutė kelias vyturiais . . .
Tenai svajoja nuometuotos ievos —
Jos Tavo veidą žiedlapiais apskleis.

Prie gonkų ten, senų vijoklių krūme,
Kažko lakštutė aidi vakare — — —
Sesutės stato ten svajonių rūmus, —
Daina paguodžia, mini jos Tave.

Į kiemo topolį sugrįžta gandras,
Vėl džiaugias pempė išvestais vaikais;
Drugelis pailsėt iš lauko skrenda . . .
Naktis pakvipus, šnara ajerai. —

Pabunda pasakų dienų karžygiai,
Iš celių broliai keliasi balti — — —
Vėl Tu nuraudus, jazminais pražydus,
Ir rugio varpoj vėliai ta pati . . .

Vėl pasipuoši Tu kaip karalaitė,
Takus nukloja vyšnios pusnimi —
Vėl Tu linksma vėdinsi puošnų kraitį, —
Ir maldoje prie kryžiaus ta pati — — —

Saulėlydžio gaisuos ten varpas plaukia,
Piemens dainelė skundžiasi graudi;
Vėl galvas lenkia dobilėliai lauko,
Ir Varduva čiurlena ta pati . . .

Ant klėties slenksčio broliai aunas vyžas,
Beržai papuošę tėviškės vartus;
Devintinėm visi namolei grįžo —
Manęs tik vieno, vieno ten nebus — — —

KAZYS UMBRASAS

Melas.

Kaziukas seka būrį linksmų žuvyčių. Pamažu, pamažu leidžia rykštę į vandenį. Štai ešeriukas. Stovi, kaip lede įšalęs. Vos, vos viksteli lėtai uodega. Kilpa artyn, artyn. Tik vikst uodegėlė, ir ešeriukas slystelėja į šalį. Ir vėl atsargiai artinas kilpa. Jau... Nustoja žiogas čirškęs paausy. Nustoja saulė svilinusi pakaušį. Žybt! Rykštė švystelėjo ore, ešeriukas vir... vir... vir žolėje. Griebt ranka. Kaip spyruoklės mestas, ešeriukas vandenin žolėse. Žingsnis pirmyn. Vėl ranka. Pūkšt! Šalta srovė veržias už kaklo, bėga nugara. Spaudžia, spaudžia krūtinę. Uff... uff... — puškuoja Kaziukas ir kabinasi į žoles.

Atbėga per krūmus Antaniokas.

— Kas čia buvo?

Kaziukas tyli. Nuo kelnaičių ir švarkelio varva ant saulės įkaitintos žolės. Antaniukas pažvelgia į Kaziuko virpančią apatinę lūpą, į jo veidą, taip nelaimingą, ir jam pagailsta to naujoko, dar tik pirmą pavasarį ganančio.

— Nebūk durnas. Maukis kelnes, išgręšim, ir išdžius...

Kaziukui švysteli šviesesnė mintis. O gal mama ir nepažins...

Greit kelnaitės kabojo krūme. Tik raukšlės, atsiradusios begręžiant, vertė Kaziuką susirūpinti.

— Kai išdžius, tai ir prapuls... Pasivoliosi po pievą, — nuramino Antaniokas.

— A burnosėlis?

— Duok še. Tu palaikyk už rankovės, o aš suksiu.

Rankovė susivijo. Kai pasuks Antaniokas, tai vanduo taip ir čiurškia žolėn.

— Na, ot, — pasako Antaniokas ir atsidūsta. Taip energingai dirbo.

— Dar pasuk. Greičiau išdžius.

Kaziukui rūpi, kad iki pietų būtų sausas.

— Tik gerai laikyk.

Antaniokas suraukia kaktą ir išpučia skruostus. Trr... Staiga pasidaro lengva sukt, ir Antaniokas šoktelėja žingsnį primyn. Trūko. Rankovė kabaluoja, kaip vėjo nulaužta obels šaka.

Antaniokas žvilgteli į Kaziuko išplėstas akis. Susijuokia nenorom ir vėl staiga nutyla. Kaziukas vis žiūri į kabaluojančią rankovę. Lyg netikėtų, kad nuplėšta.

— Kas dabar bus? — išsiveržė klausimas. Ašara rieda skruostu, susilaiko prie lūpos ir subliūkšta pasiliejus burnon.

Antaniokas šypsosi nusikaltėlio šypsena. Jei nesišypsotų, pradėtų verkt, kaip ir Kaziukas.

— Palauk, mes susiūsim, — staiga pradžiunga.

Kazelis tyli ir šniurkščioja. Antaniokas išverčia kišenes, nusiima kepurę. Adatą suranda įsegtą į kepurės pamušalą, bet siūlo nė galelio. Kaziukas seka jo darbą žvairuodamas užverktom akim.

— Tik nustok žliumbęs. Gal tu turi?

— Ne, — sužaksi Kaziukas.

Antaniokas susirūpinęs. Dar apskųs močiai. Žinai, su vaiku... Sugalvoja.

— Palauk, aš pareisiu pietų, atsinešiu siūlo — ir žymės neliks, — energingai pamoja ranka, rodydamas, kad nė ženklo neliks.

*

Antaniokas užkulniavo už girios. Nyku pasidarė. Tie tirštos kaitros prisigėrę krūmai, ta kaitra kvėpuojanti žolė, tie žiogeliai ir tie bimbalai zirzia ir zirzia be paliovos, tokie svetimi. Vienas, vienas pasijuto Kaziukas saulės tvane. Oras tirštas kaip košė. Sunku ranką pakelti, sunku atsidusti. Rods, įsiverš tau ta košė į plaučius ir sutirpdins. Primerktose akyse šokinėja raudoni ratilai. Kaziukas atsiminė piemenų pasakojimus, kai dieną išnerdavo iš karklyno vilkas, ir dantimis kalendamas draskydavo avis ir karves. Kaziukas bailiai pažvelgė į tiesiog kupantį žalumu tankumyną. Nuo ežero atskrido vėjelis, ir drebulių viršūnėm nubėgo per girią.

Kaziukas atsikėlė ir priėjo arčiau karvių. Maišas pastatė ausis ir pasirengė keltis. Kaziukas sustojo. O kai jis pradės bėgti, ir kitos karvės pakels uodegas ir pasileis miškan. Kas tada? Tad pasitraukė nuo karvių, priėjo prie krūmo ir pačiupinėjo kelnes. Jau galima užsimauti.

Šaltos, drėgnos kelnės atgaivino Kaziuką. Drąsiau pasidarė. Tik tas švarkas. Bet Antaniokas atneš siūlų, susiūs ir neliks nė žymės.

Kaziukas numetė botagą ir pamėgino atsistoti ant galvos. Nugriuvo. Kitą kartą. Pastovėjo minutėlę ir vėl dribo aukštielninkas, išrovęs žolės pluoštą. Paėmė įnirtimas. Vis dėlto, jis išmoks stovėt taip, kaip Antaniokas. O gal ir pavaikščiot rankom, kaip Kairionių piemens moka.

*

Iš už kalnelio ėmė kyščioti plati liepos viršūnė. Kas žingsnis ji kresteldavo savo garbanas ir vis labiau ir labiau kėlės iš už kalno. Pasirodė ir eglė pakrypus, ir sodo obelys.

Nuo svilinančio kojas kelio keldavos musės, ir blizgančios sparvos ir įniršusios zvimbė. Pakalnėj už vieškelio saulės šviesoj snaudė kaimas. Štai neseniai apmušta Kaziuko pirkia geltonom sienom ir blizgančiais langais. Atsidaro durys ir iš tamsios priemenės išeina mama. Mama nemato pakalnėn besileidžiančio Kaziuko ir įeina darželin su kibiru vienoj rankoj ir baltu puoduku kitoj. Tik jos galva kyščioja tarp raudonų jurginų. Taip ryškiai atrodo tas saulės prisigėręs darželis ir mamos balta skarelė tarp jurginų.

Kaziukas sulėtina žingsnį ir žvalgosi per petį į rankovę. Tiesa, jie susiuvo, bet siūlai balti, o švarkas pilkas. Eidamas per pūdymą, jis siūlus patrynė žemėm, tačiau vistiek žymu ir gana.

VAKARAS ANT TILTO

Tu dažnai, su skausmu tu parimsti
Ant to tilto, ant upės melsvos,
Kai saulėlydžiuos svaigsta jaunystė,
Kai sušvinta gaisrai vakaruos.

Vanduo bėga drumzlus ir pamėlęs
Į marias, gal už marių? Toli— — —
Žydi žiedas baltos ramunėlės,
Linksta upėn žilvičiai žali.

Ir tau gaila to balto žiedelio,
Tos baltos ramunėlės, baltos,
Kad nuvys, nužydės prie upelio
Kad žilvyčiai žali nužaliuos.

Ir gaili, kad vanduo nebegrįžta,
Kad iš marių, iš marių gilių
Negrįš meilė, negrįš mūs jaunystė,
Negrįš dienos atgal upeliu.

Su skausmu parimsti tu kasvakar,
Gęsta saulė graži vakaruos . . .
Vanduo bėga, vanduo nebegrįžta,
Vanduo dienas toli nuliūliuos . . .

Vieversėlis čyrena ir čyrena kažkur ant galvos. Palaukia valandėlę ir vėl pradeda.

Motina pakelia galvą nuo pivonijų ežios. O jis taip tyliai ėjo, kad nepastebėtas įsprūstų vidun. Tik gerai, kad suplėšytas petys ne į motiną atgręžtas.

— Kodėl taip ilgai neparėjai? Mėsa sudžiūvo.

— Kad ir Antaniokas labai ilgai buvo, — teisinas Kaziukas, sustodamas, kad motina praeitų pirma.

Nuseka paskui mamą ir įsispraudžia į kampą už stalo. Petys su nuplėšta rankove priglaustas prie sienos.

Kaziukas padeda šaukštą ir persižegnoja. Dabar tik palaukt, kol motina išeis priemenėn ir sprukt. Štai, ji užstatė pečiadangtę. Jau išeis. Bet mama įsipila iš puodo vandens ir mazgoja indus.

Kaziukas sėdi kampe nejudėdamas ir kartoja mintyse:

— Mama, išeik, išeik!

Bet mama sako:

— Ko dabar sėdi? Paskui gausi nuo Antanėlio.

— A, kad ir jis ilgai buvo . . .

Mama ir nemano išeit. Reik rizikuot. Pora šuolių, ir jis jau už durų.

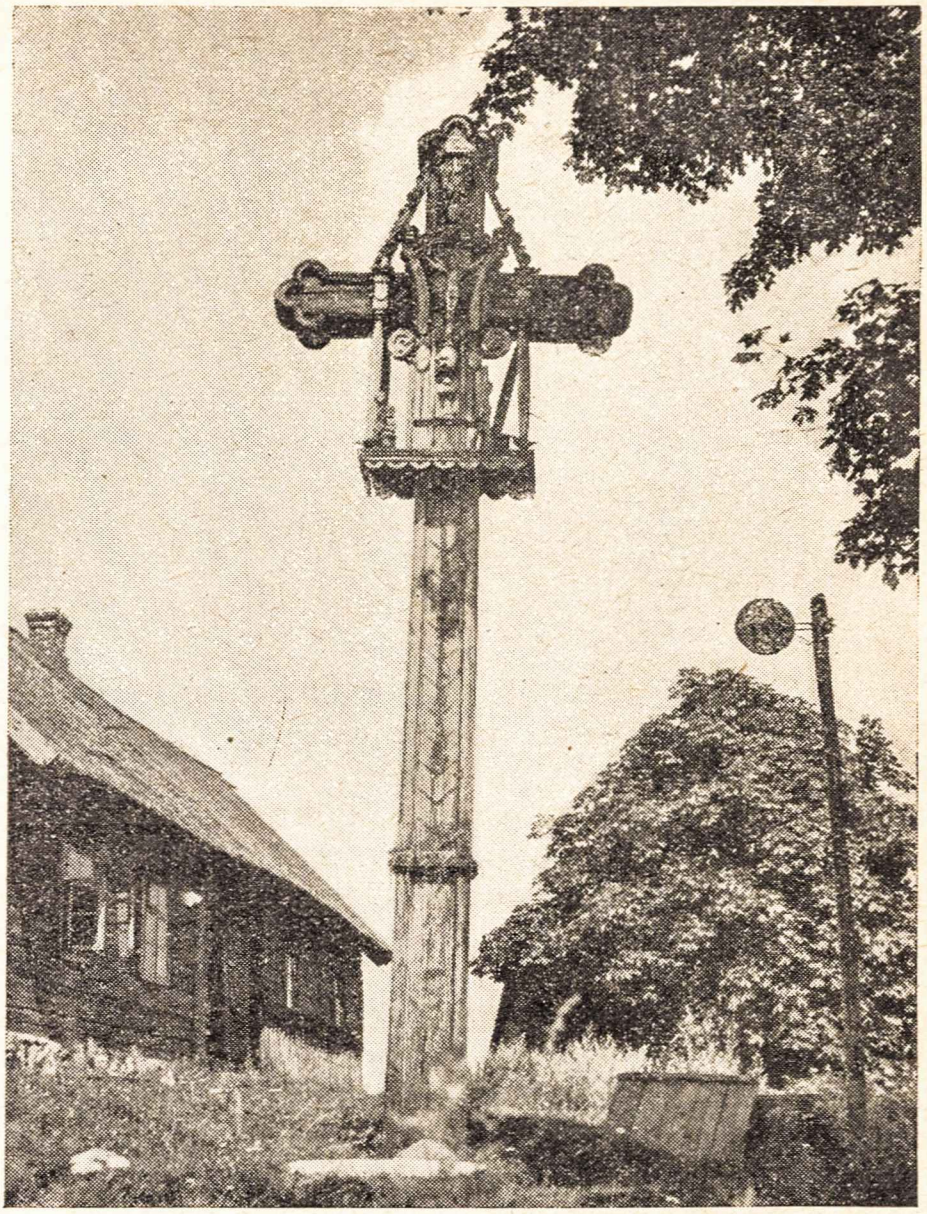

Vienkiemyj

„N. Romuva“

— Kaziuk, palauk, botagą užmiršai.

A, kad jį, tą botagą!

— Man nereikia! — šaukia jis ir jau nori maut už tvartų.

— Kaip nereikia? Še, paimk, — motina išeina botagu nešina. Dabar gatava. Kaziukas jaučia, kad dega, dega skruostai. Jis paima iš mamos botagą ir mato, kaip jos tyrinėjančios akys sminga į jo veidą. Jis gręžias ir jau nori bėgt, kiek kojos neša.

— O čia kas? — išgirsta už nugaros ir dar labiau užsiliepsnoja. Jis vėl atsigręžia ir klausia lyg nesuprasdamas:

— Kur?

— Tai kur rankovę sudraskei?

Motina pikta. Kaziukas tyli ir žiūri žemėn.

— Tai jau vėl gal po medžius besikarstydamas?

— Antanėlis pradėjo sukt . . . ir plyšo, — išsiveržia ašaros. Jo balsas toks atmonijimo į dangų bešaukiąs.

— Kaip sukt?

— Na, paėmė už rankovės ir suka, — Kaziukas kita ranka rodo, kaip Antanėlis stvėrė už rankovės.

— Tai ko čia verki? Aš jam parodysiu! Razbaininkas koks!

Motina įsiveda Kaziuką į vidų, iš naujo prisiuva rankovę. Ka-

ziukas jau nebeverkia, bat taip ir laukia, kad tik greičiau pabaigtų. Ir paskui šauna, lyg iš dūmų prirūkusios pirties.

Kaziukas negavo nei mušt, nei bart, bet taip liūdnai stebi, kaip jo šešėlis tyliai šliaužia per žolę, prapuola krūmuose, lipinėja per medžius.

Antanėlis karves pasivaręs jau arčiau į namus. Ten jis sėdi prie ąžuolo ir drožia kažką. Gal lazdelę margina? Kaziukas neina tuoj prie jo, bet pavaro karves nuo miško. Antaniokas jį pastebi ir šaukia:

— Kol taip ilgai?

Kaziukas, lyg negirdėdamas, šūkauna ant karvių. Antaniokas prieina prie jo:

— Nu, kaip?

— Nieko, — Kaziukas nežiūri į jį ir kapoja botagu krūmą.

— Nepamatė?

— Ne . . .

*

Už reto beržynėlio leidžias saulė. Prošvaistėm žybsi, kaip kibirkštys, paskutiniai jos spinduliai. Dirvos paskendo tamsoj. Tik dar beržų viršūnės auksinės.

Iš raistų paežerėj nepastebimai slenka lengvutė rūko banga. Visas pievas ji glamonėja. Tik beržynas ir raistų alksniai lyg salos rūko jūroj. Greit prapuola ir jos: iš ežero šliaužia nauja rūko banga.

— Žaloj, kur lendi? Aš tau! — Kaziukas girdi Antanioko balsą ir pliaukšterėjimą botagu.

Kaziukas seka paskui karves, o Antaniokas nuėjo saugoti tvoros spragos prie Vaitėno daržo. Visada pasiųsdavo ten Kaziuką, bet šiandien Antaniokas gerinas jam. Kaziukas suvaro paskutines karves aptverton karčių tvora gatvėn, o pats pralenda pro spragą ir per daržus tarpežiais mauna į savo kiemą. Jis nenori būti ten, kur mama bars Antanioką. Antaniokas rėkauna:

— Kaziuk, greičiau varyk karves! Kaziuk, kur tu?

Ten prie klojimo pasigirsta mamos balsas. Antaniokas kažką atsakinėja. Kaziukas stovi prisišliejęs obelies ir pajudėt nedrįsta. Barnis nutyla, ir Kaziuko ausis pagauna Antanioko botago šūvį ir riksmą:

— Maišas, a Maišas!

Gandras nušvilpia per kaimą į lizdą liepoj. Sučeža šakos, sučirškia išbaidyti žvirbliai, ir kalenimas sklinda tyliu oru. Kai kalenimas nutyla, girdėti gandriukų cypimas ir krykštavimas. Kaziuką pykdo ši puota gandralizdy. Paima akmenioką ir sviedžia. Akmeniokas sučeža lapuose ir barškėdamas per šakas pupteli į miežius. Lizde nutyla krykštavimas, ir gandras, sparnais švilpdamas, pakyla į temstantį dangų.

Kieme nuolatinis čir-čir-čir. Mama karves melžia. Štai, ji ten atsitūpus prie karvės. Jos skarelė ryškiai baltuoja prie juodo karvės šono.

Kaip ryt su Antanioku susitikt?

*

Antaniokas jau išginęs sukinėjas apie pirtį. Kaziukas lėtai varos karves prie jo. Jam mama įdėjo sūrio galą: atiduos Antaniokui.

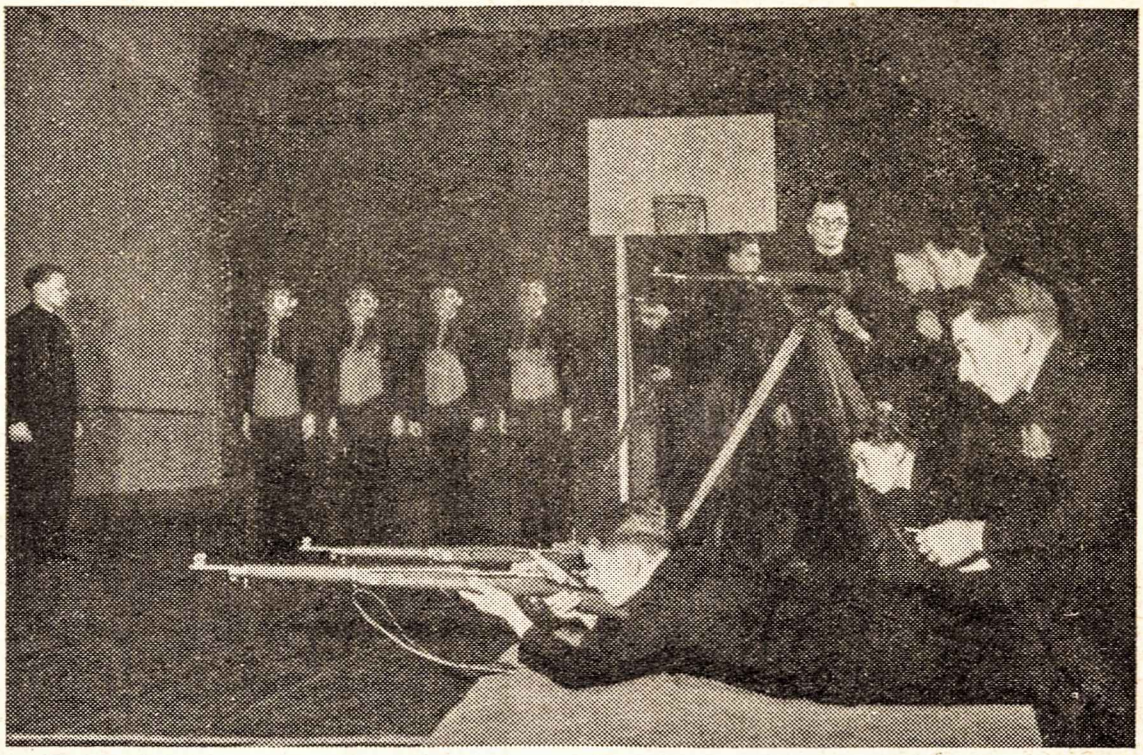

Latvijos moksleiviai mokosi šaudyti

— Tai kam vakar apskundei?

Antaniokas stovi prieš Kaziuką ir kapoja botagu rasotą žolę. Kaziukui baugu truputį švilpiančio drėgno botago. Jis žino, Antaniokas neduos jam botagu. Bet vistiek baugu. Baugu dėl to, kad Kaziukas negalės jam švilpterti botagu atgal. Juk kaltas. Dar ir gėda, kad jis taip melavo. Ir Kaziukas raudonas, kaip ugnis.

— Gal sūrio nori? — nedrąsiai pasiūlo.

Antaniokui irgi nemalonu, kad Kaziukas toks nesmagus. O kai aną savaitę jie abu grojo akmenukais, ir karvės suplaukė rugiuosna, tai jis Kaziukui bėdą sumetė. Tada Kaziuką mušt žadėjo, motina jam ausį nusuko, o visi piemenys iš jo juokės. O dabar? Kad kiek Kaziuko mama parėkavo? Ir pats truputį kaltas. Kam taip smarkiai suko?

Ir Antaniokas laužia sūrio galą.

— Imk visą!

— Valgyk pats. Man gana.

Abu susėdo ant ežios. Jie ir vėl draugai. Antaniokas sūriuotom lūpom pasakoja, kaip jie pernai susipešė su Kairionių piemenim. Karvės godžiai graužia žolę ir išėda žalius plotelius sidabrinėj pievoj. Į kiekvieną plotelį vingiuoja takas. Tų takų labai daug, jie kryžiuojasi vienas su kitu ir pripina pilną pievą.

Berniokams pasidaro šalta kojom, ir jie sulipa į beržą. Saulė, vos tik išplaukusi iš už miško, rymo tokiam skaidriam, skaidriam danguje ir linksmai žvelgia berniokam į akis. Saulė šildo sušlapusias jų kojas ir auksu aptaško bažnyčios stogą ten toli, toli už ežero. Auksinis kelias eina per ežerą nuo bažnyčios, kol nepasislepia nuo berniokų akių už jauno miškelio viršūnių. Ir taip berniokam gera, gera žvalgytis po saulės auksinamų drebulynų ir alksnynų plotus . . .

Dalis uolesniųjų „Ateities“

Pr. Aukštikalnytė,
Panevėžio merg. gimn.

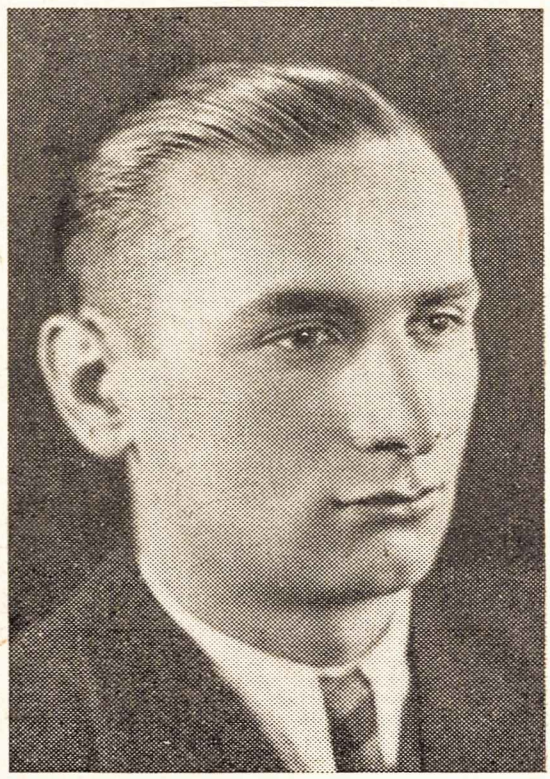

P. Petrauskas,
Alytaus gimn.

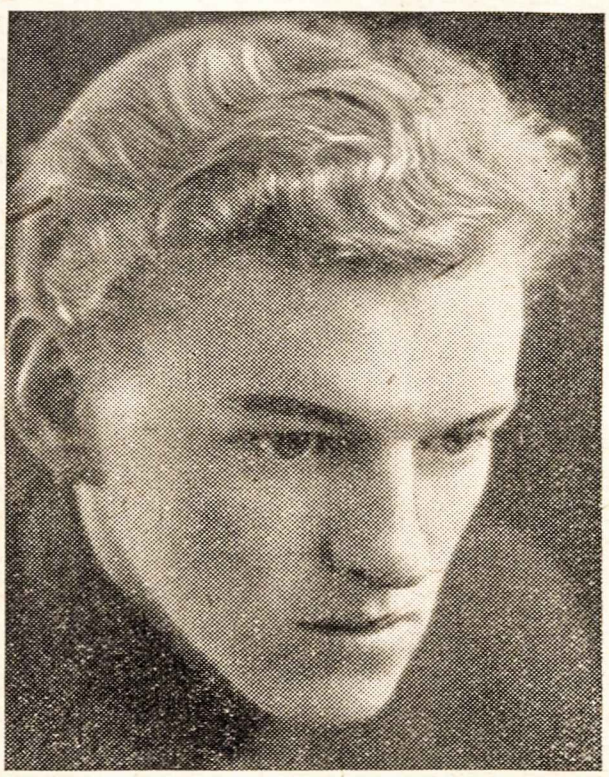

Z. Umbražiūnas,
Mažeikių gimn.

BALYS SEREVIČIUS

DAINA APIE AUKSĄ

Gyveno kartą Auksas
Ir namelius turėjo,
Vyne kasdieną prausės
Ir gerbė Sutvėrėją.

Čia daug žinių pasklido
Iš įvairių kelionių,
Pamatė vargą didį —
Pakėlė balsą žmonės.

Išgirdo brolių šauksmą,
Nudžiugo seserėlės,
Kad jie, pamynę auksą,
Pavasarį prikėlė.

bendradarbių abiturientų

V. Mačernis, Telšių gimn.

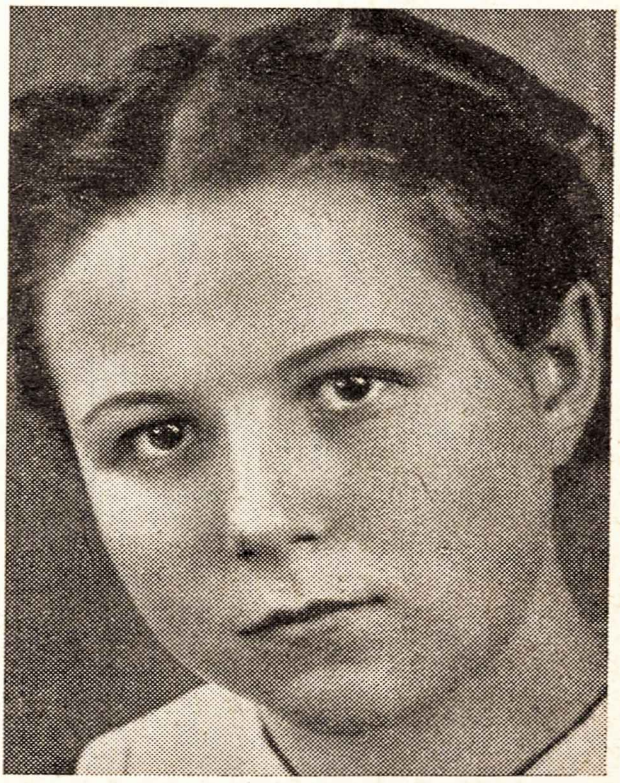

J. Švabaitė, Vilkaviškio gimn.

J. W. GOETHE

MIGNON

Ar tu žinai, ar tu žinai,
Kur žydi rožės amžinai;
Bučiuoja saulė jų žiedus,
Siūbuoja lauras išdidus?
Žinai?
Kaip trokščiau skrist tenai, tenai.

Ar tu žinai pilies stogus,
Piliorius, žėrinčius langus?
Tie rūmai spindi, kaip svaja,
Aukštai ties jūrų praraja.
Gražu toj šalyje.
Kaip trokščiau skrist į ją, į ją.

Ar tu žinai, kur mėlynai
Padangė švyti, ir kalnai
Rūkų pritvinę sklidinai,
Olose knibžda slibinai?
Žinai?
Kaip trokščiau skrist tenai, tenai.

Vertė K. PR. INČIŪRA

V. NATKEVIČIUS

Asmenybė

Įžanga: Asmenybės, kaip kultūros kariai.
I. Asmenybė ir individualybė.
II. Asmenybė, kaip pilnutinio gyvenimo idealo vykdytoja.
III. Asmenybė ir valstybė:
1. liberalinė demokratija, kaip paliekanti asmenybei laisvę,
2. totalitarizmas, kaip asmenybės niveliatorius:
a. vadizmas,
b. asmenybių vergija.
IV. Asmenybė, kaip aukščiausia pasaulio vertybė.
Pabaiga: Reikalas susirūpinti asmenybių ugdymu.

Asmenybės klausimas šiais moderniškojo despotizmo ir tiranijos laikais darosi diena dienon vis sunkiau išsprendžiamas. Vieša paslaptis, kad būsimasis pasaulinis karo gaisras, galįs įsiliepsnoti kiekvieną minutę, bus idėjinis. Būsimasis karas bus vedamas po asmenybės ir nuasmeninimo ženklu. Iš vienos pusės jame grumsis nudvasintas ir nuasmenintas barbaras, iš antros — kūrybiškas dvasinis asmuo. Kolektyvinis barbarizmas ir asmeninė kultūra, ateizmas ir personalizmas — štai, gresiančios Europai katastrofos dalyviai. Kas laimės, ar besielė minia, ar disciplinuota sąmoningų asmenybių bendruomenė, klusni savo išvidinei vadovybei?

Kalbant apie asmenybę, negalima nesusidurti su individo, individualybės ir asmens sąvokomis. Individu paprastai vadiname nepasikartojančią savo kokybiniu ir konkrečiu savotiškumu esybę. Individualybė yra visetas tų psichinių ir fizinių ypatybių, dėl kurių esybė laikoma individu. Asmens sąvoka yra dar turtingesnė ir pilnesnė. Asmuo yra individas, kuris jaučia vertybes, turi savo pasaulėžiūrą ir, veikdamas savo aplinkoj, net tampa idealinių vertybių nešėju ir reiškėju. *Asmenybė,* pagaliau, *yra asmuo, kuris savo vidinėmis pastangomis, savo laisvu apsisprendimu yra pasiekęs tam tikro tobulumo laipsnio.* Kaip asmuo, taip ir *asmenybė yra idealinių nusiteikimų savininkas, kuriame jie reiškiasi ir spinduliuoja į aplinką.*

Žmogus yra būtybė, sudėta iš dviejų pradų: kūninio ir dvasinio. Abu šie pradai yra skirtingi, bet neatskirti. Jie jungiasi žmoguje į darnią sintezę, į vieną harmoniją. Kūninis pradas pasireiškia individualybe, dvasinis — asmenybe. Individas priklauso gamtos sričiai ir, kaip toks, miršta; asmuo — dvasios sričiai ir todėl gyvena amžinai. Dvasia statoma aukščiau už gamtinį kūną, dėl to individas

Linkuvos gimnazijos R. A. B. religinio vakaro artistai su kun. kapel. Baltrukėnu ir mokytojais, suvaidinę G. Hauptmano svajos poemą „Hanelę“

palenkiamas asmeniui ir individualybė — asmenybei. Individualybė eina materialiniu pagrindu asmenybės formavimesi ta prasme, kad individas yra tarsi medžiaga, į kurią asmuo įkvepia dvasią, tuo būdu ją išaukštindamas. Taigi, šia prasme *asmenybė yra sudvasinta individualybė.*

Kūninio prado įsigalėjimas žmoguje reiškia jo individualėjimą, priešingai, dvasinio prado įsigalėjimas reiškia žmogaus personalėjimą, atseit, pasinešimą eiti asmenybės linkme. Individualybė pasireiškia temperamentu, asmenybė — dvasiniu principu. Nors temperamentas iš esmės nėra nei blogas nei geras, vis dėlto, kaip gaunamas iš prigimties, linkusios į blogį, yra pradas žmoguje visokio pakrikimo, barbariškumo ir noro ardyti. Gi asmenybė, kaip dorinių nusiteikimų visuma, yra pradas žmoguje gilios harmonijos, kilnumo ir kūrybos.

Lengva dabar suprasti, kad individualybė bent iš dalies yra gaunama iš prigimties, o asmenybė įsigyjama vidaus darbu, nors jos užuomazga glūdi jau dvasinėj žmogaus sieloj. Aiškėja ir kodėl kiekvieną žmogų galime laikyti individualybe, bet ne kiekvieną — asmenybe. *Asmenybė — tai išdava sunkios kovos su pačiu savimi ir aplinkos pasauliu.* Nuo pergalės didingumo ir garbingumo priklauso asmenybės kilnumas ir gilumas. Kieno gyvenimas nėra kasdien iš naujo laimima pergalė, to nevadinam asmenybe. Tokį laikom tik pilku minios žmogeliu, tik lėkšta menkyste.

Dar galima pastebėti, kad kartais asmenybe vadinama tai, kas sudaro asmens esmę; šia pastaraja laikoma protinga žmogaus prigimtis. Šia prasme kiekvienas žmogus bus asmenybė, nes visiems žmonėms protinga prigimtis yra esminis bruožas. Tačiau paprastai gyvenime ir pedagogikoj kalbama apie asmenybę, kaip idealinių

nusiteikimų nešėją ir reiškėją. Apie šitaip suprastą asmenybę kalbėjome iki šiol, kalbėsime ir toliau.

Kilni ir gili asmenybė visų pirma nesujauks gyvenimo vertybių ir išlaikys prideramą hierarchinę kosmoso tvarką. Ji prigimtį palenks kultūrai, o šią pastarąją kartu su pirmąja subordinuos religijai, kaip atbaigiamajai žmogiškojo gyvenimo sričiai. Pripažinusi šią pilnąją gyvenimo harmoniją, stengsis ją realybėj įkūnyti. Iš tikrųjų, žmogus tikrai žmogiškai gyvena tik tada, kai vykdo pilnutinio gyvenimo idealą, t. y., kai prigimtimi naudojas, kaip medžiagine atrama kultūrinei kūrybai, o šiąją įprasmina religija. Tik tada galima išsilaikyti žmoniškumo plotmėj ir apsisaugoti nuo pavojaus pulti žemiau už gyvulį, kaip kad atsitinka su tais, kurie bando šią kosmoso tvarką suardyti, išrikiuodami kitokioj eilėj gyvenimo sritis ar išmesdami iš jos religiją. Bet kai religija išstumiama iš gyvenimo, jo sintezė suyra, nes tąsyk nebėr vietos dvasiniam asmeniui, — belieka tik gyvuliškos prigimties individas, degąs aistrom, neapykanta, chaotingais ardymo ir griovimo geismais.

Taigi, *žmogaus asmenybė yra idealus kūnininkas, kultūrininkas ir religininkas.* Konkretizuodamas šiuos tris tipiškus asmenybės, kaip pilnutinio gyvenimo idealo realizuotojos, savumus, dr. Ruginis pastebi joje 10 ypatybių. Štai jos: *1. aukšta kūno kultūra, 2. aukšta intelektinė* (protinė V. N.) *kultūra, 3. aukšta estetinė kultūra, 4. aukšta moralinė kultūra, 5. aukštas religingumas, 6. kilnus tautiškumas, 7. kūrybinis aktyvumas, 8. visuomeniškumas, 9. praktiškumas ir 10. savarankiškumas.*

Pereinant prie asmenybės ir valstybės santykių, tenka pabrėžti, kad mūsų laikų valstybinės santvarkos vis dar nepajėgia ar nenori tinkamai sunormuoti savo santykių su piliečiu, kaip asmenybe.

Vilkaviškio kunigų seminarijos rūmai

Vilkaviškio kun. seminarijos auklėtiniai švenčiami į kunigus

Liberalistinė demokratija, vadovaudamasi J. J. Rousseau principu, jog kiekvienas žmogus iš prigimties yra geras, perdaug optimistiškai vertino pilietį. Ji davė visą laisvę individui, tam individui, kuris, nesaistomas moralinių normų, pasidaro visokios tvarkos griovėju, egoistu ir savanaudžiu. Liberalistinėj valstybėj galiojo dėsnis — viskas individui, viskas per individą, ir tik kai kas valstybei. Šis nelemtas devizas pagimdė kapitalizmą, t. y., turtingųjų sauvalę ir vargšų vergiją. Laisvė išvirto jos parodija, lygybė — profanacija. Tai atsitiko todėl, kad liberalistinė demokratija nepaisė žmogaus dualizmo. Ji nepastebėjo, kad žmogus yra individas ir asmuo; kad individas yra anarchistas ir utilitaristas, o asmuo — tvarkos mėgėjas ir altruistas. Ji tarnavo individui ir tuo dar labiau jį demoralizavo. Dvasinis asmuo buvo paliktas vienas ir todėl neįstengė suvaldyti gyvuliškojo individo, kuris, valstybės penimas, tuko savo egoistiškose aistrose. Tačiau asmens iš išorės niekas nevaržė, nors ir niekas neglobojo. Asmuo buvo laisvas. Jis turėjo visas galimybes pražydėti asmenybės žiedu. Jis turėjo kovoti tik su savo vidaus priešu — individu.

Sąlygos pasikeitė, kai liberalinę valstybę pakeitė totalistinė. Ji atėmė iš asmens visas teises ir jas atidavė kolektyvui — valstybei, rasei ar proletarijatui. Bet kolektyvas, būdamas tik eilinių numerių, manekenų konglomeratas, negali valdyti, nes neturi proto, min-

ties ir valios. Tai tarsi jaučių kaimenė, kaip kadaise sakė Voltaire, kuriai reikalingas varovas, jungas ir pašaras.

Apie jungą, kurį velka totalitarinių valstybių piliečiai, o ypač geriausi piliečiai — asmenybės, kaip apie vyriausią principą jų režime, teks pakalbėti plačiau.

Totalitarinių valstybių vadai nuolat savo piliečiui į galvas kala: „Kam tau galvoti. Aš už tave pagalvosiu. Tu tik klausyk ir vykdyk!“ Todėl totalitarizmas nepakenčia asmenybių, nes jos galvoja, viską vertina kritiškai, veikia ir kovoja už savo įsitikinimus. Kadangi sąmoninga asmenybė niekados neadoruos tokio tariamo tautos išminčiaus-vado, kuris remias policinėm priemonėm, o ne piliečių pasitikėjimu, tai totalitarinės valstybės stengias pasisavinti tautos auklėjimo monopolį, kuris gamintų ne asmenis, o automatus ir besielius manekenus. „Yra valstybių, sako G. Bertier, kurios pavergia, ir tai yra kaip tik tos, kurios yra pasišovusios pajungti vaikus ir žmones vienam auklėjimui ir vienai doktrinai, jiems užmesti vienų vieną idealą, vieną jausmą, vieną mintį; kurios gamina mokinius ir piliečius, kaip gaminama mašinos ar automobiliai, būtent, serijomis“[1]). Tokį auklėjimą tas pats autorius taip įvertina: „Tai iš tikrųjų mechaninis grandinės darbas, o grandinė moraliniame pasaulyje reiškia vergovę“[2]).

Teisinamasi, kad tautos gyvenimas, jos vienybė ir materialinis gerbūvis reikalauja asmenybių niveliavimo. Bet tai iš piršto išlaužta tiesa. Vienybė, pasiekta per asmenų sužlugdymą, yra tautos, o ypač mažos, nelaimė, stačiai savižudybė. Visokių rūšių dvasines vertybes, kaip literatūrą, muziką, dailę, visą, pagaliau, kultūrą tautoj kuria ne tariamai „vieningas“, prisitaikęs prie valstybės peršamos ideologijos meisteris, bet turįs savo meniškąją pasaulėžiūrą kūrybiškas asmuo. Kur valstybė įsako menininkui, kas ir kaip reikia kurti, o kultūros darbininkui veikti, ten tikrajai kūrybai nėra vietos: ten ją pakeičia amatas, gal būt, naudingas valstybės galybei plėsti, bet ne jos kultūrinei didybei ugdyti. Kur kas daroma pagal įsakymą, ten vergaujama, o ne kuriama, nes nėra laisvės, būtinos kiekvienam kultūriniam darbui. Ar kalbama šiandien literatūroj apie nacionalsocialistinės Vokietijos poeziją ar beletristiką? Ar Sovietų Rusija daug išsiugdė meno kūryboj talentų po revoliucijos? Ar gali didžiuotis fašistinė Italija kultūroj pasiektais laimėjimais? Atsakymas vienas ir tas pats — ne. Visai suprantama kodėl. Kai rašytojas negali rašyti to, ką savo visa būtybe išgyvena, ir kai kultūrininkas neturi teisės dirbti savo paties susikurtam tautos ar valstybės idealui, tąsyk jie priversti arba rezignuoti, susitaikyti su valstybę atstojančio vado valia, arba palikti tokią tėvynę, kuri sukausto dvasią ir kūną politinio režimo grandinėmis. Taip ir atsitiko totalitarinėse valstybėse su didžiosiomis asmenybėmis: jos išsidangino, jei tik spėjo, iš savo krašto, o pasilikusios skursta, visokiais būdais terorizuojamos ir pūdomos koncentracijos stovyklose.

---

1) G. Bertier, cit. prof. St. Šalkauskis, „Asmenybė ir visuomenė“ „XX Amžius“ 1937, 25 nr.

2) G. Bertier, cit. prof. St. Šalkauskis ibd.

Milijoninės tautos gali dar iš bėdos leisti sau liuksusą morališkai ir fiziškai žlugdyti nepatinkamas kūrybines asmenybes: iš gausios tautos atsiras ir diktatoriaus idėjomis nuoširdžiai persiėmusių žmonių, kurie dar šiaip taip palaikys tautos kūrybinę gyvybę. Bet mažoms tautoms, ant pirštų suskaitančioms talentus ir genijus, persekioti „nevyriausybinės" pasaulėžiūros atstovus reiškia ruošti savo kultūrai pakasynas. Kol mažosios tautos to nesupras, keliai į didingą jų tautinę kultūrą bus užstoti.

Nelaiminga ta tauta ir valstybė, kuri siekia ne organinės, o mechaninės vienybės: bet koks mechanizmas tautoj ilgai neišsilaiko ir baigiasi, kaip istorija parodė, ideologinėmis revoliucijomis. Katastrofa prieškarinės Rusijos režimo, kur teises ir malones turėjo tik caro pakalikai, čia gali būti visai geras pavyzdys. Ir šiandien toj pačioj SSSR, Vokietijoj ir Italijoj tik valstybinė partija fovarizuojama, o visi kiti sluoksniai slėgiami. Tiesa, palaiminta tauta, kurios visi nariai vienaip galvoja, vienaip jaučia ir vienaip veikia. Deja, žmonijos istorija tokios tautos dar nežino ir, tur būt, nežinos. Skaldymasis ir disharmonija glūdi žmogaus gyvuliškoj prigimty, kuri nekartą sunkiau suvaldyti nei dvasinė prigimtis. Individe susukti nesantaikos lizdai, ir tik asmuo trokšta vienybės ir harmonijos. Tikros vienybės todėl tegalima pasiekti, tik respektuojant asmenį ir tramdant individą. Leidimas pasireikšti asmenybėms tautos gyvenimą organiškai vienija, nes kiekviena kilni asmenybė toleruos ir kitokių nusistatymų piliečius. Štai kelias į realią, į organišką tautos vienybę, ir jis į ją veda ne per masės vienalytiškumą, bet per asmenybių įvairumą.

Sunku net įsivaizduoti, koks monotoniškas ir nuobodus būtų gyvenimas, jei visi žmonės išpažintų vieną ir tą pačią pasaulėžiūrą. Gyvenimas iš dinaminio virstų statiniu, nes nebūtų jokios įtampos, jokių priešingų jėgų, kurios sukelia ginčus, varžytynes ir kovas. O be kovos nėra jokių reikšmingesnių laimėjimų. Kovose iškyla genijai, per kovas ir rungtynes žmonija daro pažangą kultūroj ir civilizacijoj. Vienapasaulėžiūriškumas daro gyvenimą stagnatišką ir lėkštą dar ir todėl, kad panaikina reikalą žmonėms vieniems su kitais bendrauti ir dalintis mintimis bei idėjomis. Iš tikrųjų, kam teirautis kito nuomonėmis, jei ji jau iš anksto žinoma? Kam palaikyti santykius su kitais žmonėmis, jei jie toki pat pilki, toki pat ideologiniai automatai be jokių įvairesnių niuansų savo pasaulėžiūroj, kaip ir aš?

Argumentuojama, kad tautos medžiaginė gerovė, jos fizinė didybė reikalaujanti deginti asmenybes valstybės fetišui. Užmirštama, kad garbingos tautos fizinės didybės tegali pasiekti tik kilnių asmenybių tauta, nes asmenybės, o ne kas kitas, sukūrė visą kultūrą ir civilizaciją, asmenybės iškėlė ir valstybes į didžiųjų imperijų eiles. Kur tautoj sunaikinamos asmenybės, ten sunaikinama tarptautinės teisės meilė, ten sunaikinamas ir kitų tautų gyvybinių teisių respektas. Tokioj tautoj įsigali plėšikų teisė ir galvažudžių moralė. Na, ar neplėšikauja totalitarinės valstybės, kai, siekdamos negarbingų imperialistinių tikslų, be atodairos grobia mažąsias tautas?

Reziumuojant tai, kas pasakyta apie asmenybių vergiją totalitarinėse diktatūrose, lai bus leista pacituoti šias reikšmingas G.

Bertier mintis: „*1. Materialinis progresas nepateisina panašaus pavergimo: nėra turto, kuris nepriklausytų žmogui, ir nėra progreso, kuris neglūdėtų sieloje; jokia materialinė gėrybė nieko neverta, jei jinai laimėta su moraline asmenų skriauda, jei už ją užmokėta jų vergove. 2. Tautos gyvenimas tėra laisvas ir turtingas vien tada, kai jis sudarytas iš įvairumo. Jis tėra didis vien tada, kai tauta susideda iš tvirtų asmenybių. Tauta tėra taiki vien tada, kai, teikdama pagarbą visiems savo sūnums, skelbia pagarbą svetimtaučiui, pagarbą žmogui*“[3]).

Kalbant apie asmenybės ir valstybės santykius, dar liktų paminėti vadinamąją organišką demokratiją, t. y., atsinaujinusią ir išvengusią daugumos ydų demokratiją, kuri dorinėje plotmėje gali būti laikoma christianizmu. Tačiau, kadangi valstybinėj plotmėj ši santvarka dar tik formuojasi ir nėra nusistovėjusi, tai, nors ji ir žada asmenybės ir valstybės problemą lemtai išspręsti, apie ją vis dėlto nekalbėsiu.

Asmenybė, kaip kūrybiška esybė, savo gilausioj prasmėj yra Dievo paveikslas. Todėl nėra čia žemėje galybės, kuri galėtų žmogaus asmenybę sunaikinti. Ji iškyla aukščiau individo, visuomenės ir valstybės. Dar daugiau — ir individas, ir visuomenė, ir valstybė turi jai tarnauti, nes ji aukščiausia žemiškojo pasaulio vertybė. Jai dieviškosios malonės duotas nemarumas, kuris šiame gyvenime apsireiškia troškimu tobulo šventumo, absoliučios tiesos, begalinio gėrio ir dangiško grožio. Jos norai begaliniai, jos veržimasis į tobulesnę laimę ir pilnesnį džiaugsmą nesulaikomas. Ir visas gyvenimas tėra žmogaus asmenybei tiek naudingas ir reikalingas, kiek padeda jai siekti šių idealų. Bet koks pasikėsinimas neleisti asmenybei gyventi šventume, tiesoje, gėryje ir grožyje yra dieviškosios tvarkos griovimas ir žmogiškosios kūrybos naikinimas.

Asmenybės išsiugdymas yra žmogiškojo gyvenimo atbaigimas, jo apvainikavimas dieviškosios malonės dovanotu žmogui amžinybės vainiku. O kas nenori būti amžinai? Asmenybė ir duoda kiekvienam žmogui raktą į amžinybės vartus. Todėl išsiugdymas giliomis asmenybėmis lai bus kiekvienos moksleivės ir kiekvieno moksleivio gyvenimo būtinybė, išplaukianti iš žmogiškosios dvasios gelmių. Jei iš išorės moksleivijos kilnios pastangos eiti šia linkme iki šiol būdavo prideramai neįvertinamos, tai ateity, atrodo, bus kitaip: naujoji švietimo vadovybė žada ateiti moksleivijai talkon. Štai, švietimo ministras prof. dr. L. Bistras neseniai laikraštininkams pareiškė: „*Visų Lietuvos mokyklų mokymo ir auklėjimo svarbiausias uždavinys išugdyti savarankiškas, patriotiškai ir kūrybiškai nusiteikusias, stiprias asmenybes. Svarbu tai todėl, kad tik didelės asmenybės yra visokios kūrybos pagrindas . . .*“[4]).

---

[3]) G. Bertier, cit. prof. St. Šalkauskis op. cit.

[4]) „XX Amžius“, 1939.IV.19, 87 nr. Mano pabraukta *(V. N.)*.

HENRIKAS NAGYS

KŪDIKIS

Gilios akys sužiūro pro langą;
Mato medį audringoj nakty,
Mato — liejas lietus srovėmis
Ant šakų, kaip numirusių rankų . . .

O žaibai, o žaibai danguje!
Jie sukruvina mirusį medį,
Jie nulaužia pakeltas rankas — —
Plečias didelės akys — — —
Staiga
Girdi motina veriantį klyksmą . . .
. . . Geros akys ramina didžiąsias . . .
Visas medis, lyg verkdamas, virpa –
Ir nugriūva į tylinčią gatvę . . .

VYTAUTAS ČĖSNA

MOTINAI

Tėviškėlėj rytas skleidės
Žiedeliu aguonos,
Motinėle, baltaveide,
Tu prašei tik duonos.

Jie, meilias kalbas kalbėję
Prie gėlėto skvero,
Tave motiną — skalbėją,
Iš namų išvarė! — —

Tavo žodžių, Tavo balso
Jau nebegirdėsiu, —
Kapuose klevai Tau melsis
Vakaro pavėsy. — —

— — Paežy pražydo linas,
Minios meilę mini,
Gražiais žodžiais suramina
Ir badu marina.

Šaltą rudenį ir šlapią
Vėtroje išvijo,
O dabar pripins ant kapo
Rožių ir lelijų.

Kas iš rožių, kas iš mirtų,
Kas Tau iš lelijų?
Jie Tave į pačią mirtį
Bardami išvijo.

AMBRAZIEJUS JONYNAS

PASAKYK

Pasakyk, kodėl pražys žiedai gegužy?
Tam pačiam gegužy jie nuvys, pagels . . .
O ir mūs dalia dalužė,
Kaip to žiedo ant obels . . .

Mėnesienomis klyks pempės senam kaime.
Daug nelaimių gegės prikukuos.
Eis jaunystė ieškot laimės,
Eis per pievas, gojus ir laukus . . .

Pasakyk, ar ras žiedų gegužio?
Pasakyk, ar laimę miegančią prikels?
Juk ta mūs dalia dalužė,
Kaip to žiedo ant obels . . .

LEON. NARBUTAS

PAGUODIMAS

Justinui

Neverk, neliūski, mano broli —
Juk širdžiai ašarų per maža — —
Tai kas, kad saulė atitolo
Ir dangų gedulas nudažė — —
Neverk, neliūski, mano broli.

Žiedų žydėjimas toks menkas.
Ir gėlės greitai greitai vysta — —
Kažkas ant pievų tiesia ranką
Ir — akys jų nebepažįsta — —
Žiedų žydėjimas toks menkas.

Ir mes našlaičiai į pasaulį
Širdy su sielvartu ir gėla — —
Per maža mūsų žemėj saulės,
Per daug juodų tamsių šešėlių — —
Ir mes našlaičiai į pasaulį.

Neverk, neliūski, mano broli —
Per daug jau liūdesio šioj žemėj.
Antai maža žvaigždelė puolė — —
Ak, ji tau sielvartą vėl lemia — —
Neverk, neliūski, mano broli.

EŽERE

Tai tu čiulbėk, maža lakštute,
Čiulbėk auksiniam ežere! —
Bus linksma, linksma čia pabūti,
Vėjelis laimę čia atneš . . .

Čia ajerai pakrantėj rymo,
Lelijos baltos žydi čia.
Išklydo nerimas arimais — —
Mėnulis supasi nakčia.

O juk sakei — nebūsim dviese,
Sakei — gyvensim, kaip visi! —
Atklys čia laimė į pavėsį,
Virpės meldai paežery . . .

Maža lakštutė skrenda tykiai,
O debesėliai virš bangų —
Toli, toli viskas paliko,
Dabar ramu, ramu, ramu . . .

ST. KRASAUSKAS

MYLIMAI MERGAITEI

O kiek pavasariško juoko!
O kiek jaunystės, kiek žiedų! —
Čia nieks šypsotis taip nemoka,
Kaip tik pavasaris ir tu.

Tau meilę lies skaisti saulutė,
Jaunystė diemedžiais žydės.
Visur, visur bus gera būti,
Visur degs vakaro žvaigždė.

Ir kas pavasarišką juoką
Ir kas žiedus nuskint išdrįs? —
Visvien, mergyt, išreikšt nemoku,
Ką jaučia mylinti širdis . . .

ASP. PAULIUS JURKUS

Kariuomenė ir moksleivija

Negailėjom didelio kraičio,
Kur drobulėn vargai suausti.
Mes regėjom Tave Giedraičiuos,
Mūs' regėjime augai skaisti.
Antanas Miškinis

Nūn, kada pasaulio pačios gelmės verda, kada norima padaryti istorijoje didelį persilaužimą, kalbama daugiausia apie kariuomenę, kuri yra vienas svarbiausių istorijos kūrimo faktorių. Išvirto laikai: valstybės nevertinamos, kiek jos turi didžių mokslo vyrų, universitetų, bet kiek divizijų, kiek patrankų prilieta. Šiandien tautų gyvenime didžiai įsivyravęs militarizmas, kuriam palenktos ne tik didžiosios valstybės, bet ir mažosios, tuo pačiu ir Lietuva.

Dažnai pagalvojame: kam mums kariuomenė, kam tokie pinigai sudedami? Bet be kariuomenės niekas su mumis nesiskaitytų, neturėtumėm nei politinės, nei kultūrinės, nei ekonominės nepriklausomybės. Mūsų kariuomenė savo reikalingumą yra parodžiusi nepriklausomybės kovose. Ir nūn ji yra reikšminga ne tik savam krašte, bet ir tarptautinėje plotmėje.

Kariuomenė — mūsų tautos vienybės ženklas. Iki tautos konsolidacijos ji jungė visus lietuvius. Jos uniforma ir ženklai visų gerbiami. Kariuomenė su džiaugsmu išleidžiama į manevrus, poligonan, su ovacijomis, gėlėmis, manifestacijomis ir džiaugsmo ašaromis sutinkama. Tai rodo, kad mūsų visuomenė kariuomenę supranta. Ir juo glaudžiau bendradarbiaus visuomenė su kariuomene, juo pirmoji bus saugesnė, o pastaroji stipresnė. Kariam tada daug lengvesnis visas vargas, prakaitas, dulkės ir smėlis, jei jaučia, kad tie ramiai sodžiuose ir miestuose gyveną žmonės juos supranta.

Negana to, kad kariuomenė išmoko ir įpratina, tvirtai suspaudus ginklą, budėti šalies sargyboje, ji paruošia žmogų gyvenimui. Kariuomenė — tai vyriškumo antspaudas, laiduojąs žmogaus sugebėjimą ir piliečio teises. (Mūsų kaimas tos pačios galvosenos). Ji sutvarko, užgrūdina, išlavina, išmoko savarankiškumo, pasitikėjimo savimi, ryžtingumo, savo teisių gynimo. Ji — didžiojo sugyvenimo motina, nes bendras vargas, apkasai ar dar kulkų zvimbimas padaro tauriais draugais.

Moksleivija irgi nestovi nuošaliai nuo kariuomenės. Tos kuklių sutaupų aukos Ginklų Fondui, nupirkti ginklai riša kur kas geriau nei iškalbingos oracijos, ar kas nors kitas. Kas nežino moksleivijos nepriklausomybės karuose. Tai heroiškas moksleivių triumfas: pa-

Karo Mokyklos auklėtiniai žygiuoja po savo vėliava. „Kariūnas“

likti suolus, pažįstamus ir neatsisveikinus bėgti į skurdžiai apdarytos ir aprūpintos kariuomenės eiles.

Karinis parengimas jau supažindina su kariuomenės gyvenimu. Vyresnėse klasėse vyrams šis klausimas dar aštriau iškyla, nes karinė prievolė prieš akis. Tas pats abiturientiškas drebėjimas, nežinia: ar stoti savanoriu, ar studijuoti? O vis dėlto, pasišnekėjus su atitarnavusiais, išgirsti, kad geriau suvesti sąskaitas „su ciesoriumi“, baigus gimnaziją. Pradėjus studijuoti trukdosi mokslas, o, išėjus iš laisvo studentiško gyvenimo, kariška drausmė darosi sunki. Baigus gimnaziją, geriausia atsitarnauti kraiuomenėj; nes geriau save pažinsi ir išspręsi profesijos klausimą, fiziškai sustiprėsi ir subręsi. Bet kur? Tik į Karo Mokyklą aspirantu. (Čia nekalbame, kurie stoja į kadrą ir pasilieka visada tarnauti kariuomenėje. Tik tiek — ten reikia su pašaukimu stoti). Daug kas kratosi didelio ir kartais sunkaus darbo, stoja pulkan, mat, esą lengviau ir laiko daugiau. Bet — šnipšt — tik sugaišta, o nieko nepadaro. Karo Mokykloje atsidursi tarp sau lygių, praplėsi akiratį, išsilavinsi ir gausi laipsnį. Tik lengvabūdžiai numoja ranka, kad tai visa juokai. Ne! Mums reikia drąsos, ryžtingumo!

Tik tuo keliu eidami abiturientai atiduos tėvynei duoklę, pagal savo išgales. Mumyse kaunasi asmeninė ir visuomeninė gerovė. Bet kas iš mūsų nesijaudintų, išgirdęs kovos trimitus, ramia sąžine sėdėtų, kai draugai pirmose kautynių eilėse? Ir taip mobilizuos, ir gal kur sutrūnėsi. Ne! Taip nedera. Jeigu gyventi, tai gyventi šauniu lietuviu! Nelinkti, nevergauti, neskursti, bet plačiai apreikšti lietuvio dvasią, jeigu žūti, tai ąžuolu palūžti, kad ateities

„Kariui“ 20 metų

Dabartinis „Kario“ redaktorius kpt. S. Urbanavičius

Žurnalas, kurį pažįsta kareivinių gyventojai ir kuris su tolygiu pasisekimu lanko civilius gyventojus ir ypač mėgstamas moksleivijos, šiomis dienomis švenčia 20 metų sukaktuves. Per visą tą laiką jis daug davė mūsų jaunuomenės švietimui, daug įpratino spausdintą žodį pamėgti, o, svarbiausia, mūsų visoje tautoje ugdo karinę dvasią, ryžtą ginti savo žemę ir kovoti už savo teises. Visa tai siekiama su dideliu sėkmingumu, nes „Kario“ skaitytojų šeima jau viršija 21.000. Šalia karinės misijos džiuginanti ir „Kario“ ugdanti nuotaika, pagrįsta giedrumu, dorove ir tyra lietuviška siela. Tai liudija „Kario“ vyresniųjų bendradarbių dvasinius pranašumus.

„Karį“ redaguoja kpt. S. Urbanavičius. Jis kartu pažįstamas ne tik kaip žurnalistas, bet ir dailiojo žodžio kūrėjas. Tai tas pats autorius moksleivijos mėgiamųjų „Kariūno atsiminimų“. Jo ir „Gyvenimo eilėraščiai“. Dabartiniu metu ruošiamos spaudai jo karinio turinio novelės „Leitenanto Songailos viešnia“.

Neužmirštinas ir „Kario“ sekretorius savanoris-kūrėjas Stasys Butkus. Jis su „Kariu“ dirba jau virš 10 metų ir į jį daug yra įdėjęs savo sielos ir darbo.

Mums, moksleiviams, „Karys“ artimiausias savo skyrium „Mokykla ir kariuomenė“, kur randame gražių Tėvynės meilės pavyzdžių, mūsų pačių karinių nusiteikimų, daug giedros ir entuziazmo. Moksleivių skyrių „Kary“ redaguoja ats. j. ltn. K. Zupka.

Dvidešimtmečio proga „Karį“ ir jo redaktorius sveikiname, tikėdami dar didesnių laimėjimų sulaukti.

K. AUGAS

---

kartos nekaltintų, kad mes gailėjomės kraujo nepriklausomybės medžiui palaistyti.

Kariūniškas drausmingas gyvenimas, dainos, sveikata ir energija įves į didžią mūsų šeimą — kariuomenę ir neapvils daug siekiančių žmonių.

REGINA BAKEVIČIŪTĖ

Su brandos atestatu

Sesei abiturientei

Palaimintas, kurs atrado sau tinkamą amatą, tenereikalauja kitokio palaiminimo, nes jis turi gyvenimo tikslą.

Didžiausia žmogaus laimė — turėjimas aiškaus palinkimo tokiam amatui, kuris gali padaryti žmogaus gyvenimą darbingą ir patenkinantį; čia nesvarbu, ar to amato dalykas bus pintinės, ar kanalai, ar dainos pinti.

Emersonas

Niekas nesvajoja apie tuos dalykus, kuriems jis jaučiasi neturįs gabumų.

O. Svett-Marden.

Už savaitės, kitos savo rankose laikysi didelį spausdintą lakštą — brandos atestatą. Ir tie egzaminai ir iškilmingas aktas ir net visi aštuoni mokslo metai — lyg sapnas.

O ten giliai širdy vis kažkas suplazda, sujunda ir blaškosi . . . kai tik išgirstu —

— O ką toliau manote pradėti?. . .

Kartais tavo atsakymas drąsus ir ryžtingas, o kartais toks neaiškus . . . kai imi abejoti savim . . .

Taigi, ką toliau? Toliau? Tu netiki ir tikėt nenori, kad jau su gimnazija baigta, viskas baigta . . . Štai turi eit ieškot kitų kelių, turi galvot ką nors apie ateitį, apie darbą, kurį tu galėtum rinktis, kurį net norėtum rinktis . . .

Prisimenu mokytoją, kurs mums patarė: jei ko nors klausime apie studijas, profesijos pasirinkimą ir užklaustasis iškilmingu tonu pradės — *pašaukimas tai yra . . .*“ tai tokio jau geriau visai neklausius.

Ir išties, apie pašaukimą rašoma nemaža, tik pasigendama ir konkrečių dalykų. Paprastai, baigus gimnaziją ir nespėjus nuo jos atitrūkti, studijų klausimas visuomet būna aktualus, tačiau neaiškus ir ieškoma, kas galėtų paaiškinti, patarti. Kiekvieną žinelę godžiai perskaitai, o ypač jei ji liečia rūpimąjį dalyką.

Galima būtų daug pasakoti apie visus formalumus, prašymų rašymus, studijų smulkmenas, bet visa tai užimtų per daug vietos ir vistiek liktų neaiškumų.

Iš viso, norėjau duoti sutrumpintą studijuojamų dalykų vaizdą, be smulkmenų, tik bendrais bruožais ir keletą įvairių žmonių minčių profesijos išsirinkimo ir pačio darbo temomis.

Profesijos išsirinkimas

Nieko nėr baisesnio, kaip savo gyvenimo pusiaukelėj pasijusti, kad gyvenimo kelias žmogaus išrinktas nelaimingai, kad jis netinka to žmogaus asmenybei, kad pasirinktasis gyvenimas pasirinkusiam jį žmogui netinka, kad daugumas didžiųjų jo palinkimų ir norų kitur kur jį traukia, kad žmogus, pasirinkęs šitą gyvenimo kelią, turi dirbti jame tokį, tikrai sakant darbą, kurs jo nedžiugina, nelinksmina, nepatenkina, traukte netraukia į save![1]

Atrodo, kad profesijos išsirinkimas gyvenimui yra rimtas momentas. Jį vertinama atsidėjus, su įsigilinimu, ne paviršutiniškai. Yra teigimų, kad *nepataikytas profesijos darbas, kartais sukeliąs tikrą ir net baisią gyvenimo katastrofą*[2]. Nors ir vėl sakoma, kad *gyvenime dažnai žmogaus gerovė ne nuo to priklauso, kurią jis profesiją pasirinko, bet kaip jai pasirengė, kaip ją atliks* ir kokias iš viso susidarė pažiūras į gyvenimą[3].

Ką rinktis?

Mūsų širdies nujautimas, mūsų sielų troškimai yra tikrovės pranašystės. Jie mums nurodo, ką turime veikti ir ką tikrai galime nuveikti.[4] Kiekvienas gyvenime tuo teturim tapti, *kam daugiausia esam linkę,* kas mus pačius į save traukte traukia ir kam jaučiamės gabiausi esą. Patarimo į prityrusius ir geriau nusimanančius žmones kreiptis reikia ne tam, kad nurodytų jie šią ar tą darbo sritį, abejojančiam klausėjui, bet prašant jį tik šiokių tokių paaiškinimų dėl pasirenkamo gyvenimui dalyko arba ieškant iš jo didžiaisiais atsitikimais patarimų, kaip nugalėtinos yra to pasirinktojo kelio kliūtys[5].

Reikia mėgti tą darbą, kurį norime rinktis. *Nemylįs jokio mokslo* studentas, sako prof. Šalkauskis, *nemylės ateityje ir jokios profesijos,* negalės todėl įsigilinti į jokį darbą ir pasidaryti geru ir tikrai naudingu specialistu. Asmeninis atsidėjimas ir yra tasai stiprus akstinas, kuris turi padėti studentui atsiekti ne tik jo akademinių studijų, bet ir būsimosios profesijos tikslus[6].

---

[1] Keli moksleivių vertimai, 15 psl. Kaunas, 1929.

[2] Plg. Sušinskas A., Maršas jaunystei, 87 psl. Kaunas, 1937.

[3] „Savu keliu", 1 psl. 1939 m. Nr. 1.

[4] O. Svett-Marden, Kelias į pasisekimą, 60 psl. 1937 m.

[5] Keli moksleivių vertimai, op. cit. 15—16 psl.

[6] Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai, 21 psl. Kaunas, [2]1933.

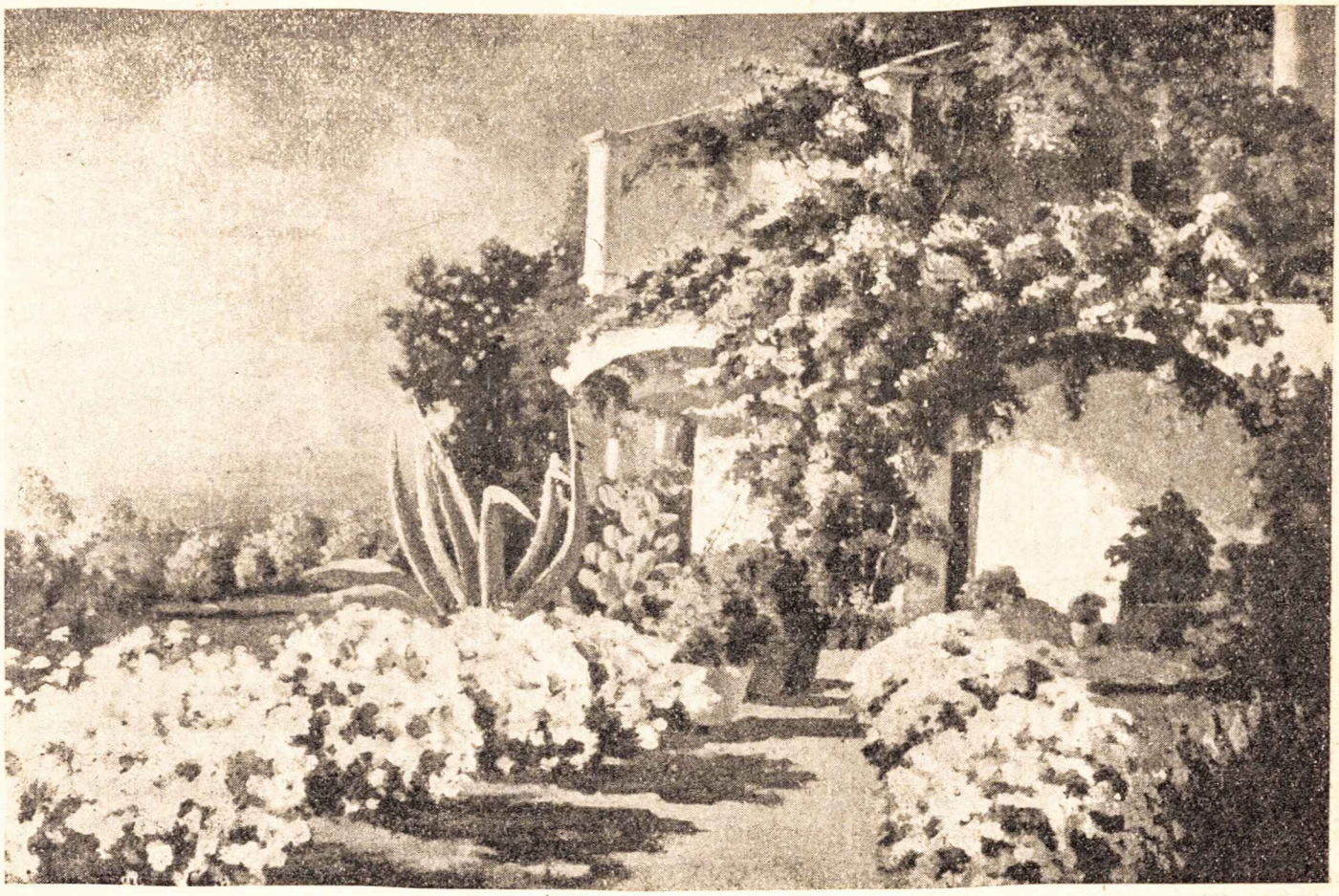

J. Mackevičius Pavasaris Capri saloj

Kiekvienas geras darbas yra lygios vertės.

Kultūrai, sako Alfa Sušinskas, žmonių gerovei kiekvienas geras darbas, kiekviena nenuodėminga profesija yra garbinga, reikalinga yra naudinga.

Verčiau būti pirmuoju gatvės šlavėju, kaip paskutiniu profesorium, verčiau būti geriausiu amatininku, kaip prasčiausiu švietėju![7]

Verslas, diplomas, turtas . . .

Ne tas daugiausia atsiekia savo darbe, kuriam tas darbas yra tik *verslas,* bet tas, kuris darbą nuolat turi savo mintyse ir *dirba jį dėl jo paties.*[8] Kiekvienas mokslas bus klaidingas tuomet, jeigu jo pagrindan bus dedama išorinis išrokavimas, tai yra *diplomas.* Tiktai tas mokslas, kuris yra iššauktas vidujinių žmogaus troškimų, bus naudingas ne tiktai pačiam sau, bet ir artimui. (L. T.).

Mūsų laimei yra nauja karta elektrininkų, rašytojų ir poetų, kurie randa progos pasiekti ką nors geresnio už turtą. *Turtas nėra tikslas,* kurio darbo laipsnis, o tik įrankis, ir ne paskutinis, žmogaus darbo laipsnis, o tik jo pradžia (O. Svett-Marden).

Darbo tikslas.

Yra tiktai vienas nekeičiamas tikslas visuose amatuose ir darbuose — tarnauti žmonijai. (O. S.-Marden).

---

7 Op. cit. 92 psl.

8 Hofmanienė M., Tikiu jumis! 12 psl. 1928.

*
* *

O dabar trumpų ir konkrečių informacijų apie V. D. Universitetą Kaune.

Universitetas apima šiuos fakultetus: Teologijos-Filosofijos, Humanitarinių Mokslų, Teisių, Matematikos-Gamtos, Medicinos, Technikos. Išskyrus Technikos, apie kiekvieną fakultetą po truputį.

Teologijos-Filosofijos fakultetas.

Teologijos-Filosofijos fakultetas turi du skyrius: Teologijos ir Filosofijos. Teologijos skyrius yra skiriamas specialiai kunigams arba besiruošiantiems jais būti. *Filosofijos skyrius* yra skiriamas visiems tiems, kurie nori studijuoti humanitarinius mokslus: filosofiją, pedagogiką, sociologiją, literatūrą, istoriją arba kalbas.

Teologijos-Filosofijos fakultetas tuo skiriasi nuo Humanitarinių Mokslų fakulteto, kad T.-F. fak. dirba grynai *katalikiškoje dvasioje.* Čia ir dėstytojai yra katalikai, ir dėstomi objektai yra suderinami su amžinomis katalikybės tiesomis, ir skelbiamos teorijos išplaukia iš katalikiško nusistatymo[9].

Baigus ką nors iš minėtų specialybės dalykų (filosofijos, pedagogikos, visuotinės ir Lietuvos istorijos ir filologijos plačiąja prasme (kalbų ir literatūros) ir išlaikius pedagogikos, pedagogikos istorijos, pedologijos ir specialybės metodikos egzaminus ir gavus diplomą įgyjama vidurinių mokyklų mokytojo cenzas, pagal vidurinių mokyklų įstatymą.

Humanitarinių Mokslų fakultetas

Čia lygiai taip pat studijuojami humanitariniai dalykai, kaip ir jau minėti Teologijos-Filosofijos fakultete. Specialieji dalykai yra skiriami į tris skyrius: *filologijos, istorijos ir filosofijos.* Filologija apima kalbos ir literatūros grupes, istorijos skyriuje — Lietuvos istorijos ir visuotinos istorijos grupės, o filosofijos skyrių sudaro filosofijos, pedagogikos ir fizinio auklėjimo grupės.

Vidurinių mokyklų mokytojo cenzui įgyti reikalavimai tie patys.

Teisių fakultetas

Čia turime du skyrius: *teisių* ir *ekonomijos.* Teisių skyrius ruošia advokatūrai ir tarnyboms prie teismų. Advokatūra šiek tiek dabar suvaržyta, nes advokatai yra valdžios skiriami. Tas pat skyrimas ir tarnyboms prie teismų. Be to, prie teismų 2—3 metus praktikuojamasi be atlyginimo.

Klausomi dalykai: Teisės enciklopedija, Romėnų teisė, Lietuvos teisės istorija, valstybinė teisė etc.

Ekonomijos skyrius paruošia specialistus tarnyboms prie bankų, prekybos namų, kontorų, pramonės ir prekybos sritims žmonių.

Klausomi dalykai: Ekonomijos teorija, Lietuvos ūkio istorija, mokesčių istorija, ūkio geografija, teisės enciklopedija etc. Iš praktinių dalykų buhalterija, matematinės analizės pratybos ir kt.

---

[9] Ateities 1936 m. 4 Nr. 162 psl.

ALDONA MISIŪNAITĖ

KAŽKAS UŽBŪRĖ

Sudėtum džiaugsmą į baltą ranką,
Supiltum laimę jaunon širdin.
Kas rytas saulės man neužtenka,
Kas rytas naktį smerkiu mirtin.

Statytum laimę ant balto smėlio,
Žaismingoj jūroj žaistum bangom.
Išdykęs vėjas plaukus suvėlė,
Balta žuvėdra plaukia dangum.

Tirpytum saulę žaismingoj jūroj,
Sūpuotum džiaugsmą baltam laive,
Kažkas krūtinėj laimę užbūrė,
Kažkas užbūrė širdy tave.

Matematikos-Gamtos fakultetas

Šis fakultetas irgi turi kelis skyrius: *chemijos, biologijos, fizikos, matematikos.*

Chemijos skyriuje klausomi dalykai: chemija, fizika, mineralogija ... ir t. t. Šis skyrius ruošia specialistus chemikus, laboratorijoms, fabrikams. Jei studijuojama prie to pedagogika — vidurinių mokyklų mokytojus.

Biologijos skyriuje klausoma: zoologijos, botanikos, augalų anatomijos, fiziologijos ir kt. Čia ruošiami gamtos, geografijos mokytojai.

Medicinos fakultetas

Apima 3 skyrius: *medicinos, odontologijos, farmacijos.* Specialybių paskirtis aiški. Įstojimui pernai buvo skelbiami konkursiniai egzaminai. Ar jie šiemet bus taikomi — besidominčios galės pasekti laikraščiuose. Įstojant tikrinama sveikata.

Įstojimas į universitetą

Bendros sąlygos stojant į betkurį iš minėtų fakultetų yra vienokios: stojantieji paduoda į universiteto raštinę rektoriaus vardu prašymą, atestato originalą, jo nuorašą ir 3 fotografijas. Prie to pridedama gimimo metrikai. Prašyme pažymima į kurį fakultetą ir *kurį skyrių* norima įstoti.

Kaune pragyvenimas kaštuoja maždaug 90—100 litų mėnesiui. Butai mieste nuo 45 litų nedidukas kambarys. Užmiesty vidutinis kambarys 50 litų ir daugiau, galima gyventi dviese. Maistas mėnesiui apie 50 litų. Yra keletas mergaičių bendrabučių — ten pragyventi galima ir pigiau, gyvenama po 2-4 kambaryje.

Mokestis už mokslą universitete 100 litų semestrui. Metams 200 lt. Neturtingieji atleidžiami (tam tikras prašymų procentas). Antrą semestrą neatleidžiami tie, kurie neprašė pirmajame.

Daugumas mergaičių stoja į gailestingųjų seserų kursus. Truputį apie juos. Kaune, R. Kr. Ligoninėje yra privatiški *gailestingųjų seserų kursai.* Čia ruošiamos gailestingosios seserys punktams. Įstojant reikalingas pažymėjimas — nemažiau 6 klasių, pirmenybė turinčioms brandos atestatus. Tikrinama sveikata. Priimamos nejaunesnės 18 mt. amžiaus.

Paskaitų dalykai: anatomija, farmakologija, desmurgija (bintavimas), vidaus, užkrečiamos ligos, baktereologija, slaugymas etc. Kursantės gyvena tik bendrabuty. Norinčios gyventi atskirai duoda prašymus. Išlaikymas bendrabuty nemokamas, taip pat nėra mokesčio už mokslą.

Be šių privatiškų kursų yra valstyb. akušerijos kursai. Ten priimama tik su brandos atestatais. Perspektyvos geresnės baigus, tačiau mokymosi sąlygos kiek kitokios.

Apie *Prekybos institutą* rašyta „Ateities" 1935 m. 3-4 Nr. 159 psl. Apie *Pedagoginį institutą* 1936 mt. 5-6 Nr. 218 psl. Aišku, dabar gyvenimo sąlygos ir šiaip aplinkos informacijos neatitiks, tačiau pagrindiniai reikalavimai, pačių studijų smulkmenos greičiausiai nepakito.

Besidominčioms galėtų būti naudingi šie straipsniai:

Moterų studijos, Naujoji Vaidilutė, 1938 m. Nr. 7, 337 psl.

Mergaičių moksleivių rūpesčiai ir ateities perspektyvos. Ateitis, 1937 m. Nr. 3, 121 psl.

Rimto mokslinimo reikšmė mergaitėms, Specialybės išsirinkimas gyvenimui, 9—12 psl. „Keli moksleivių vertimai", Kaunas, 1929 m.

Pažink savo gabumus, A. Sušinskas, Maršas Jaunystei, Kaunas, 1937 m. 86 psl.

Specialybės išsirinkimas gyvenimui — Dr. Tihamér Tóth, Jaunuolio lavinimasis, 1930 m. 198—234 psl.

„Skudučiai" 3(9) Nr. 1936 m. 10 psl. *(besidominčioms medicina).*

Abiturientams „Ateitis" 1937 m. 5-6 Nr. 218 p.

Laiškas nepažįstamam abiturientui, „Ateitis", 1937-8 m. 5-6 (17-18) Nr., 777 p.

Kur studijuoti humanitarinius mokslus, „Ateitis", 1936 m., Nr. 4, 162 psl.

V. D. Universitetas, Ateitis, 1935 m. Nr. 2, 92 psl.

Teol.-Filosofijos fakultetas, Ateitis, 1935 m. Nr. 6-7, 270 psl.

Ž. Ū. Akademija, Ateitis, 1935 m. Nr. 2, 303 psl.

PR. AUKŠTIKALNYTĖ

ŽMOGUI

Skiriu kun. A. Sušinskui

Eini —
ištroškęs ir išalkęs — —
o virpa, blaškosi širdis . . .
Ir nežinai, iš kur
ten liūnuose ir pelkėse
baisius dejavimus girdi . . .

Naktis . . .
sumigusios žvaigždutės . . .
Ar Tu, ar Tu ką nors rasi? . . .
Ar Tau čia nebaisu
juoduos šešėliuos žūti? —
Juk vienišas, toks vienišas esi! . . .

PR. AUKŠTIKALNYTĖ

TĖVYNEI

Ją matau —
mielos akys įdubę
ir toks kruvinas, kruvinas veidas . . .
Kur eini?
Jau vėlu —
jau saulutė seniai nusileido . . .

O, klausyk —
ošia girios siaubingos
ir smiltelė balta sudejuoja . . .
Pamarėj
lyg sušvinta žaibai,
lyg kažin kas atjoja . . .

Pasilik!
Gal nuplaučiau tą kraują,
gal nušluostyčiau dulkes nuo kojų! . . .
Pasilik . . .
Ten baisu —
ten, nuo marių grumoja, grumoja . . .

Jau vėlu —
tamsios vėtros klajoja
ir saulutė seniai nusileidus —
Vis eini . . .
o tos akys įdubę . . .
o tas kruvinas, kruvinas veidas . . .

PR. AUKŠTIKALNYTĖ

KALNŲ GĖLYTĖ

Norėčiau būt kvapi kalnų gėlytė,
Kur šviečia vien balta, ledinė saulė
Ir balti debesys man lapelius palyti . . .

Kur viesulai be žodžių ir be aido
Klaikias, baisias man lopšines dainuoja —
— Sužybsi tik kalnų raganiaus veidas . . .

O niekas nesijuoks mažai kalnų gėlytei,
Gal tik piemuo, gal vienišas, paklydęs
Skurdžiai, skurdžiai ragelį sutryliuos . . .

Ir vėl nutils . . . tik debesys sušvitę
Skaidria rasa žiedelį pabučiuos . . .
Norėčiau būt graži kalnų gėlytė . . .

JUL. ŠVABAITĖ

VIEŠPATIES PAIEŠKOJIMAS

Pražydės Hermono miglos
ir vanduo Genezareto . . .
su Tavim, gerasis Kristau,
kelsis naujos tautos . . .

Lyg vėlė klaikioj Gehenoj,
lyg dulkelė žiede mirtos,
Tu eini per nykią žemę
nugalėjęs mirtį . . .

Kelsis, kelsis nugalėti,
o kalnai žydės iš naujo . . .
taurėje pakalnės žiedo,
trys lašeliai kraujo . . .

Ten toli, šalyj bramanų
nusilenks išdidžios palmės . . .
o viršukalnėj Hermono
sniegynai numels . . .

Nebebus kalnuose miglų,
nei bangų Genezarete. . .
su Tavim, gerasis Kristau,
kėlės naujos tautos . . .

Idilija Šventosios pakrantėj „N. Romuva“

E. RAMOŠKAITĖ

Moteriškė kalvos viršūnėje

— Ei, jūs visi ten, kur braidote po pievą ir vaikštote visais keliais, ar matote jūs ant kalvos moteriškę su žibintu rankoje?

— Ko gi taip šauki rankas ištiesusi? Ar niekad nesi mačiusi moters linine priejuoste ir sugrubusiais pirštais? — kažkas atsiliepia iš minios.

Dabar aš suprantu, kad pasakotis neverta, nes kiekvienas ieško savo aukštumų ir kiekvienam atsiveria prieš akis kitoks vaizdas, o Tu jiems lieki šešėlyje.

Atsistoju ir ištiesusi ranką sukuosi aplink. Tai tiek, kiek siekia į visas puses mano akys, jau esu išvaikščiojusi. Ką tik buvau miške ir šokinėdama rankiojau pušų skujas. Gi dabar pati savo rankomis skiriu smilgas ir brisdama žiedų jūra ieškau penkialapio dobilo. O Tu vis žiūri į mane. Ir čia matau Tavo akis, ir būdama pakalnėje jutau ant savo rankų tą patį žvilgsnį. Miške aš buvau užsimaniusi žaisti slapukais: prisiglaudžiau prie senos pušies ir delnais užsidengiau akis. Visur pasidarė juoda, tik iš pačių tamsybių palinko į mane du melsvi ežerėliai ir aš supratau, jog per maža vietos šitame slėnyje ir per menkos olos miško tankynėje, kad galėčiau žaisti su Tavim slapukais — —

Tu vis žvelgi į mane, o Tavo lūpose regiu skausmą. Tik Tu nesigraušk taip dėl to mano penkialapio: juk matai, kad dar tiek maža pievos teišbraidžiojau. Man dar taip gera pabūti čia, kalvos

atšlaitėje, žiūrėti į Tavo rankos nešamą žiburį ir sekti Tavo tiesų žingsnį.

— Gal eini iš Dievo Namų ir švęstos ugnies sodybon parneši? . .

Aš atsimenu, kaip Tu mano vaikystėje kas vakarą vis pakurdavai troboje krosnį ir prieblandoj man sekdavai pasakas.

Tavo rankos sugrubusios, akys įdubę, o Tavo galva palinkusi. Aš žinau, kad Tu verpei visą naktį. Ir tą švelnų liną, ir raštuotas juostas paskui Tu atidavei kažkam už metalą, nes žadėjo atimti tėviškę. Pasižiūriu į Tave ir į sodybą tarp liepų ir žinau, kad ten taip šviesu tik todėl, kad Tavo rankos sugrubusios ir veidas išvagotas.

O tame veide nebematau šypsnio.

— Sakyk, ar daug akmenų ten ant tako ir ar Tau labai sunku buvo įkopti į kalvą? Tu tyli. Tu niekad man neatsakai, kai klausiu ko nors žinodama. Pati suprantu, kad galėjau Tave tokiais paikais klausimais įskaudinti ir dabar baisiai trokštu savo žodžius atšaukti.

Aš atsimenu, kaip karčiai verkiau tą vakarą pas klėtį, kai Tu mane išbarei ir apsisukusi nuėjai. Tąsyk aš norėjau išbėgt niekeno nematoma ir jau niekad nebegrįžti į tėviškę, nes maniau, kad nieko ten neturiu. Maniau, kad jau Tavęs neturiu ir kad niekad Tavęs nebeturėsiu.

Jau buvau užtrenkusi kiemo vartus ir apsukusi kluoną, kad niekas mano žingsnių neišgirstų, bet staiga apsisukau įžengusi į vieškelį ir sustojau: dar grįšiu prie seklyčios lango ir pažiūrėsiu, o paskui . . . Šis vakaras man paskutinis tėviškėje.

Ir pamačiau Tave. Nežinojai, kad manęs nėra klėtyje ir kad jau kieme tuoj manęs nebus. Tu buvai viena seklyčioje ir kažko ieškojai margose skryniose. Žinau, kad tų skrynių beveik niekad neatveri ir kad raštai drobių, kurias Tu tąkart kilnojai, dėliojai, Tau šneka daug daugiau, negu man dienoraštis. Tu išsiėmei auksuotais kraštais maldaknygę ir atvertei. Mačiau ten plonytę sudžiūvusią baltažiedę. Tu ją prispaudei prie lūpų, o paskui pasilenkei ant skrynios ir verkei, verkei . . .

Prisiglaudžiau prie seklyčios lango ir žiūrėjau į Tave visai pamiršusi aną vieškelį. Tu vis laikei rankose baltažiedes ir verkei. O aš iki šiol manydavau, kad tik mano sąsiuviniuose tėra sudžiovintos gėlės ir kad Tavo akyse man nėra nieko nežinomo.

— Tai kas gi ta baltažiedė? . . . Gal ji iš beržyno, pro kurį kažikuomet vežė Tavo skrynias? O gal iš apleistų kapinių? . . .

Atėjau pas Tave, o Tu vis verkei, liepei man miegoti ir daugiau nieko nepasakei. O taip norėjau tą vakarą atsinešti vieną storą sąsiuvinį ir perskaityti Tau iki paskutinio puslapio, o paskui paklausti:

— Kas ta baltažiedė, kuri išspaudžia Tau ašaras?

Tu stovi pačioje kalvos viršūnėje ir laikai rankoj žiburį. Aš dar neišsprendžiau anos mįslės Tavo akyse ir nesuskaičiau visų vagų ant Tavo veido. Žibinto šviesa Tavo rankoje plazda, o Tavo akys tokios geros ir didelės. Tu visa graži ir didelė, o Tavo baltą nuometą plevena vėjas ir man jis dabar panašus į sparnus, kuriais pakylama iki saulės.

J. ŠVABAITĖ

Keturios dienos Vilniuje

Miglotą ir šiek tiek mūsų džiaugsmingoms širdims nepalankų balandžio 12 d. rytą 28 asmenų ekskursija važiuojame į Vilnių. Išvykai vadovauja mok. J. Greičius, kapelionas kun. J. Adomaitis, palydovai — mokytojai, visa aštuntoji klasė ir 5 žemesniųjų klasių mokiniai. Kelionę pradedame daina ir pakilusiu ūpu. Neramiai skaitome pravažiuojamas stotis, ir trokštame, kad traukinys ne bėgiais riedėtų, bet oru skristų. Visų širdyse vienas troškimas, visų akyse Šventojo Miesto paveikslas, o akyse patriotizmo kibirkštis. Traukinys taip lėtai juda. Dar tik Kaunas. O paskui, vis artyn, artyn sienos. Kalbamės ir netikime, kad taip išsvajotą savo sostinę jau tuoj tuoj išvysime. Netiki ir drauge važiuojantieji keleiviai. Sėdime vienoje kupė kelios mergaitės ir kalbamės su važiuojančiomis kartu senutėmis. Sužinojusios, kad mes išvysime Vilnių, jos tyliai nubraukia ašaras ir nebegali ištarti nė žodžio. Vienos iš jų du sūnūs gyvena, vyras palaidotas. Kitos duktė ... „Mergaitės, kokios jūs laimingos ...“ šnibžda žilagalvė senutė ir dar kartą nušluosto išriedėjusias ašaras. Mums irgi graudu. Graudu iš skausmo ir iš džiaugsmo. Jau Vievis — paskutinė lietuviška stotis. Senutės išlipa ir gailiai šypsodamos, pamojuoja ... Įlipa muitininkai ir pradeda „kratyti“, ar valiutos nevežame. Kalbina mus lenkiškai. Nesusišnekam. Piktai pasižiūrim į jų kampuotas kepures ir uždainuojam.

Traukinys, tarytum, pasityčioti iš mūsų norėdamas, vos bepaslenka. Mes nekantriai dairomės per langus, nes jau už sienos.

Aš žinau, kad čionai vaizdai greit keičiasi, o Tave noriu matyti tol, kol ir mane pašauks į procesiją, kuri eina nebegrįžtamais keliais. Prieš mane ištempta drobė, o rankoje laikau anglies lazdelę. Norėjau piešti Tavo veidą, bet nuleidžiu rankas, nes esu skaičiusi apie vieną vaiką, kuriam toks darbas nepasisekė. O jis buvo netoks, kaip aš ...

Šiąnakt snigo obelų žiedais ir alyvomis. Einu baltu taku į vyšnią pas klėtį ir klausiu savęs:

— Kodėl gi kas pavasarį vis daugiau žiedų jos viršūnėse?

— O gi todėl, kad kas vasarą vis daugiau vyno buvo pagaminta iš jos vaisių ir kas vasarą vis daugiau lūpų numalšino troškulį — kažkas man atsako.

Einu baltu taku pas Tave, Motin, ir nebeišeisiu, niekur nebeišeisiu tol, kol suskambins varpai iš ano miesto ir kol skaudus balsas neįsakys keltis per upę.

Visos kupė tuščios, mes važiuojame tik vieni! Mes laimingieji, bet su tokiu vargu ir rūpesčiu tą kelionę išsikovoję... Pakeliui bandom skaityti lenkiškus stočių pavadinimus, bet susipina liežuvis ir, geriau, dainuojam. Kai kur stotyse mums pamojuoja vaikai arba seneliai. Matyti, lietuviai. Lenkai piktai dėpčioja, o mes demonstruojame lietuviškas patriotines dainas.

Slenka pro šalį lygumos, kai kur upė, kai kur kalnelis apaugęs pušimis, girios... Jau artyn, artyn Vilniaus... Kažkoks neramus laukimas ir džiaugsmas susitvenkia širdyje ir tuoj, tuoj išsiverš... Jau pirmutiniai namai... Jau artyn... Įvažiuojame miestan pro žemus ir tamsius namus, kai kur panašius ir į mūsų Kauno. Jau stotis. Išlipam. Į mus padvelkia jaunas pavasario oras ir kažkoks tamsus niūrumas. Aplinkui pilka ir liūdna. Tuščia. Dairomės atėjusių mus pasitikti lietuvių, bet niekur nė vieno nematome... Pasiimame savo čemodanus ir ne abejingais veidais nulipame žemyn. (Peronas toks, kaip Kaune). Ateinam į laukiamąją stoties salę. Tuščia... Akyse jau neviltis ir greitas nuovargis. Nejaugi mūsų nelaukė?

Netvirtais žingsniais pereinam per stotį ir atsiduriame gatvėj. Eisime, kur akys veda. Tik staiga, iš kažin kur pribėgo prie mūsų mažas berniukas, apiplyšęs kiek. Ir štai kas pasirodo: vilniečių manyta, kad mes ne dieną 12 val. atvažiuosime, o naktį! Štai dėl ko niekas neatėjo stotin. Na, bet mes jau atsikvošėjom ir, vedami mažojo mūsų vadovo, pradedam stebėti miestą. Jo nuotaika niūri ir prislėgta. Žmonės išvargę, liūdnais veidais... Gatvėse matyti būriai laisvai uždarbiaujančių muzikantų, gatvės dainininkų, akrobatų, ir ypatingai daug fotografų, kurie kiekviename žingsnyje siūlo „numušti". Mes žiūrime į tamsius, tarytum, ko prislėgtus žemus ir aukštus namus, į siauras gatveles, kuriomis vedė mus mūsų mažasis vadovas. Galų gale atsiduriam prieš seno stiliaus, gausiai papuoštą ornamentais Vyt. Didžiojo gimnaziją. Čia mus pasitinka netikėtai užklupti keli mokytojai, kurie planavo mūsų sutikimą 23,30 val... Mus nuveda į salę. Reikia pastebėti, kad V. D. Gimnazijos salė yra gražiausia Vilniuje savo puošnumu ir įrengimu. Vargu tokių ir mūsų Kaune rastume!

Truputį pailsėję, einam apžiūrėti miesto, prieš tai susipažinę su be galo nuoširdžiais V. D. G-jos moksleiviais-ėmis.

Visi jie pilni entuziazmo ir vilties matyti Vilnių laisvą... Apie laisvąją Lietuvą jie tik pasvajoti tegali... Jiems atrodo, kad kitokio gyvenimo ir negali būti, tik priespauda, kančios... Bet kartais švystelėję Laisvosios tėvynės spinduliai juos uždega energija ir viltimi...

Mes netikime, kad esame Vilniuj... Nueiname į V. D. gimnazijos auklėtinių bendrabutį, ant Neries kranto. Aplink auga pušys. Visai, kaip mūsų Alytuj. Tik gatvės daug siauresnės, negu mūsų Kaune. Plačiausia ir svarbiausia — Mickevičiaus gatvė.

Kitą dieną, ryte dar aplankome gimnaziją bei liciejų, po to miestą, o po pietų Rasų kapines, kur savo vardu uždedame ant Dr. Basanavičiaus kapo vainiką. Sugiedame „Amžiną atilsį..." ir Tautos himną. Kam teko būti Rasų kapuose, tas niekuomet jau neužmirš kryžiais nusėtų kalnelių ir kuklių Čiurlionies, Vileišių, Višinskio, Vengrio bei lietuvių kareivių kapų.

Grybautojai „N. Romuva“

Tą patį vakarą V. D. G-je buvo susipažinimo vakaras ir šokiai. Su programa pasirodė vilkaviškiečiai literatai ir vilniečiai. Ypatingai mums patiko vilnietės B. Ankėnaitės deklamacija — gana ilga ištrauka Miškinio „Keturių miestų“. Susipažinimo vakaras atidengė mums vilniečių nuoširdumą, patriotizmą ir entuziazmą.

Rytojaus dieną, t. y., bal. 14 d. vadovaujami vadovų p. p. J. Macukos ir A. Juškevičiaus, išvykstame į Trakus, kur aplankom salą ir griuvėsius. Mūsų širdis pavergia didžiulio ežero mėlynas vanduo ir daugelis medžiais apaugusių salelių. Didžiausioje saloje stovi griūvanti Trakų pilis, pilna gražios senovės ir lietuviškumo. Kai pagalvojame, kad tai ne mūsų rankose, pamažu gniaužias kumštis ir auga širdgėla . . . Gerb. vadovai parodo mums jau tik likučius, sienas buvusio kalėjimo, šokių salės ir kitų senovės kunigaikščių kambarių. Pilies sienos storos, tiktai, pajudinus vieną plytelę, viskas griūva. Padarome keletą nuotraukų, pasigėrime gražiais vaizdais ir vėl grįžtame su skausmu širdyse, kad visa tai mums išplėšta . . .

Didžiausio įspūdžio mums paliko *Aušros Vartai* ir gražiosios Vilniaus bažnyčios. *Aušros Vartuose,* penktadienio rytą kun. kap. J. Adomaičio laikomos pamaldos už Vilniaus kraštą. Neužtenka žodžių išreikšti mūsų skausmui po stebuklingosios Marijos kojų. Mes ne-

tikime, kad esame verti pamatyti mūsų krašto globėją, mūsų Stebuklingąją Madoną, kurią savinasi mūsų „gerieji“ kaimynai ... Giedame lietuvišką „Marija, Marija“, „Pulkim ant kelių“ ir „Jėzau, prie manęs ateiki“. Tenai buvusieji lenkai įtartinai pasižiūri į mus, ir atidžiai klausosi mūsų giesmės. Mes neišlaikome ašarų, ir jos prasiveržia dėl meilės ir dėl skausmo ... Sesės vilnietės taip pat pravirksta dėl šio gal jau niekuomet daugiau neįvykdomo susitikimo prie Stebuklingosios Aušros Vartų Panelės ... Išklausę pamaldų ir pasimeldę vieni už kitus, nusileidžiame laiptais į gatvę. Čia lietuviškame Šv. Kazimiero knygyne nusiperkame rožančiukų, paveiksliukų atminimui, dar kartą atsisukame į Stebuklingą Mariją ir su skaudamomis širdimis ją paliekame.

Po pietų lankome bažnyčias. Jų Vilniuje labai daug, apie 40. Aplankome žymesnes: Archikatedrą-Baziliką, statytą Jogailos 1387 m. ir daug kartų naujintą, su Šv. Kazimiero, ir karališkais Vladislovo IV, Elžbietos ir Barboros Radvilaičių karstais, ir archyvą, kuriame matome daug karalių ir vyskupų valdymo liekanų. Aplankome vieną šalia kitos pastatytas Šv. Onos ir Bernardinų bažnyčias, kurių pirmoji savo gotišku stiliumi ryškiai išsiskiria iš kitų. Ne veltui Napoleonas, praeidamas 1812 m. pro Vilnių ir sužavėtas jos stiliumi bei puošnumu, išsitarė, kad jis norėtų pasiimti ją ir ant delno padėjęs, perkelti į Paryžių. Šv. Onos bažnyčioj palaidota ir Vytauto trečioji žmona Julijona.

Šalia stovinti Bernardinų bažnyčia paslaptinga savo Kristaus kančios laiptais.

Seniausia Vilniaus šventenybė — šv. Petro ir Povilo bažnyčia Antakalnyje. Tai yra žymus meno kūrinys ne tik Vilniuje, bet ir viso mūsų krašto. Bažnyčios viduje yra apie 2000 įvairių šventųjų gyvenimo momentus vaizduojančių skulptūros marmurinių grupių. Bažnyčią puošti buvo parkviesti Romos dailininkai. Skulptūros figūras dirbę Peretti ir Halli, o freskus — Martynas de Alto Monto. Yra paveikslų ir vietos dail. Smuglevičiaus. Iš visos bažnyčios grožio ir turtingumo išsiskiria nevykęs altorius, dirbtas dabartiniais laikais. Tačiau tai nekenkia bažnyčios meniškumui.

Dar aplankome lietuvišką — šv. Mikalojaus bažnyčią ir Švč. Jėzaus Širdies bažnyčias.

Aplankę muziejų, Lietuvių Mokslo Draugijos rūmus ir kitas žymesnes vietas, keliamės į Gedimino kalną apžiūrėti pilies, kuri tokiu pat didingu lietuviškumu į mus prabyla. Aukštas Trijų Kryžių Kalnas su apačioje dunksančiu Senuoju mūsų tautos Centru.

Paskutinę dieną, t. y., šeštadienį ruošiama V. D. G-jos salėje atsisveikinimo arbatėlė, kur dalyvauja kviestieji Vilniaus lietuvių visuomenės svečiai, spaudos veikėjai, mokytojai ir moksleiviai. Arbatėlės metu atsisveikinimo kalbas pasako V. D. G. direkt. M. Šikšnys, V. Liet. T. K. pirm. K. Stašys, kun. Pr. Bieliauskas, Br. Uziela, kun. K. Pukėnas, mokytojai, mokinių vardu Averka, Vilkaviškio ekskursijos vadovas mok. J. Greičius, kapelionas kun. J. Adomaitis ir moksl. A. Arminas.

Papuošti gėlėmis ir žvilgsniu atsisveikinę gražųjį miestą, sėdame autobusuosna ir važiuojame stotin. Širdy skaudu ... Švystelia pro šalį Gedimino kalnas, ten toli, toli ir aukštai Trijų Kryžių

K. BALEIŠYTĖ

Dotnuva kviečia

Visiems žinoma tyli ir romantiškai nerami Dotnuvos Žemės Ūkio Akademija, tačiau gal kam nors nevisai aiškios čia patekimo ir gyvenimo sąlygos; todėl bent žodelį apie tai.

Įstojimo sąlygos, kaip ir kitur: atestatas, gimimo metrika, dvi pasinės fotografijos ir rudenį jau „šlifuoji" begelstantį akademijos parką. (Tiesa, kartais būna skelbiamas atestatų konkursas). Be to, prašyme reikia aiškiai pažymėti, į kurį skyrių norima įstoti.

Mergaitės gali pasirinkti *namų ūkio sekciją* arba *agronomiją*. Daugumas studijuoja namų ūkio sekcijoje, kur mokslas tęsiasi trejus metus ir, be to, 6 mėn. praktikos. Keletas studijuoja agronomiją kartu su vyrais, bet atrodo, kad namų ūkio sekcijoje yra tinkamesnė dirva mergaitės paruošimui auklėtoja ir įsigijimui žinių, išsilavinimo, kuris reikalingas ne tik tam, kad gautų tarnybą, bet taip pat dirbant ir šeimoje.

Visa šita aiškiai galima matyti iš čia skaitomų dalykų ir praktikos darbų:

fizikos praktikos darbai, taikomoji botanika, taikomoji zoologija, vokiečių kalba (galima vietoje jos laikyti prancūzų kl. arba rusų), politinė ekonomija, bitininkystė, žuvininkystė ar muzikos praktika (iš šių trijų dalykų reikia pasirinkti vieną). Sodininkystė ir daržininkystė, pieninkystė, zoohigiena, chemijos pagrindai, naminių gyvulių anatomija ir fiziologija, dekoratyvinių augalų auginimas, bendroji gyvulininkystė, specialė gyvulininkystė, kūno kultūra, muzika ir dainavimas, siuvimas ir rankdarbiai, audimas, skalbimas, žmogaus maistas ir maitinimas, valgiai ir jų gaminimas, konservavimas, namų tvarka, namų ūkio sąskaityba, psichologija, pedagogika, higiena ir vaikų auginimas. Be to, gyvulių šėrimas, mikrobiologija, žemdirbystės pagrindai, namų ūkio ekonomija.

Gyvenimo sąlygos gana palankios. Sekcijantės visos gyvena bendrabučiuose. Butas, baltinių skalbimas, šviesa — mėnesiui kaš-

---

baltumas, Panerių miškai ... Stotyje susirenka išlydėti šimtai mokinių, studentų ir kitų vietos lietuvių. Lietuviška *„Leiskit į tėvynę, leiskit pas savus"* į mūsų širdis kažkaip skaudžiai skaudžiai prabyla ... Liūdnas maršas, vėl daina ir ašaros veržiasi kažkaip savaime ... 19 val. 22 min. traukinys pasijudina, o mus nykstančius su juo Panerių šlaituose, lydi ašaromis paplūdusios akys ir kartu ryžtingas *„sudie — iki pasimatant!"*

tuoja 9,6 lt. — 16 lt., žiūrint, kelios kambaryje gyvena: jei keturios — 9,6 lt., jei trys 12 lt., jei dvi 16 lt.

Kambariai, kelioms jie bebūtų skirti, yra gana erdvūs. Žodžiu, pragyvenimas Dotnuvoje neperbrangiausias. Mėnesiui maistui ir butui išeina apie 50 litų. Bet, žinoma, su tiek išsiversti sunku, nes rankdarbiams pačios studentės perkasi medžiagą.

Yra studentų valgykla, kurioje pilni pietūs — 75 ct., pusryčiai ir vakarienė, žiūrint, kiek ir ko suvalgai. Be to, jei kas nori, gali imti nepilnus pietus. Tada sriubai moka 25 ct., antram 35 ct. ir trečiam 15 ct.

Už mokslą reikia mokėti 150 lt. per metus: 75 lt. pirmąjį semestrą ir 75 lt. antrą.

Pirmojo semestro studentai nėra atleidžiami nuo mokesčio už mokslą ir negauna stipendijų, kurias pradeda mokėti tik nuo antrojo semestro. Tokiu būdu, atvažiavus į akademiją, reikia iki sausio 15 d. gyventi savo lėšomis (susidaro 3 mėn., išskyrus Kalėdų atostogas).

Stipendijų palyginti skiria gana daug, taip, kad sunkiai išsiverčią gali tikėtis ją gauti. Be to, yra studentų smulkaus kredito draugija, kurioje galima gauti paskolą ir korporacijų susišelpimo fondai. Žodžiu, atvažiavus į Dotnuvą, nors ir ne labai pinigingas, bado nekęsi.

Darbo daug, laikas visas užimtas, taigi, norinčios studentauti turi apsigalvot ... Tačiau, ir rimtai studijuojant, ypatingas nuovargis retai tejaučiamas: graži gamta, glaudus studentų susigyvenimas skaidrina dotnuviškės dūšią.

Žiemą pražilęs parkas vilioja savin, pavasarį žibuoklių žiedai moja į jį. Žodžiu, gali pailsusią dvasią atgaivinti tylioje, paslaptingoje gamtoj. Be to, „žvėryne“ ir „siluse“ (taip vadina studentai mergaičių bendrabučius) gyvenimas gana smagus.

Žinoma, rinkdamiesi kurią nors specialybę, pagalvojame ir apie ateitį. Tačiau atrodo, kad perspektyvos, baigusioms namų ūkio sekciją, neblogos: gali būti instruktore, dirbti gimnazijoje, arba žemės ūkio mokykloje.

Taigi tos, kurios linkstate prie anksčiau išvardintų dalykų darbo, atklyskite rudenį į Dotnuvą, kur jūsų laukia didelis būrys draugiškai susigyvenusių studenčių ir studentų.

P. STOČKIŪTĖ

Mūsų tautiniai rūbai

(Tąsa)

Šį kartą kalbėsime apie Suvalkijos, Klaipėdos ir Vilniaus krašto tautinius rūbus, kurie kiekvienoje vietoje gana skirtingi. Be to, Suvalkija savo ruožtu dar dalija į Kapsiją ir Zanavykiją, kur ir mergaičių tautiniai rūbai yra kitoki.

Kapsių tautiniai rūbai. Marškinius kapsės siūva iš plonos baltos drobės, su plačiomis perpetėlėmis. Rankovės įdūriamos špygutėmis. Marškiniai papuošiami pilnu rankovių ir apikaklaitės išsiuvinėjimu. Raštas grynai lietuviškas.

Kiklikus siūva ilgus, nuo liemens daug surauktus ir per krūtinę susagstomus su sagomis. Kiklikų raštas — skersai smulkus dryžuotumas. Tarp dryželių įaustos aukso ar sidabro gijos.

Sijonai išilgai plačiais dryžais dryžuoti. Šie raukiami arba smulkiais klosteliais klostomi. Dugnas neryškus, dažnai ataustas šilkavilnėmis.

Skersai priejuosčių eina reti stambūs dryžai, tarp kurių įaustos įvairios stilizuotos žvaigždės bei tulpės. Čia taip pat pagražinama aukso gijomis.

Mergaitės galvą puošia drobinėmis raštuotomis juostelėmis, o kaklą — karolų karoliais, tačiau tinka ir gintaras. Visos spalvos neryškios, švelnaus derinimo.

Zanavykių tautiniai rūbai. Čia šios rūšies drabužiai pasižymi savo turtingumu raštuose ir spalvose. Zanavykių sijonai stambaus dryžuotumo, o tarp šių įausta dar smulkūs dryželiai. Ypač čia žymu įvairių spalvų derinimas. Sijonai siuvami raukti.

Kiklikai audžiami išilginiais ir skersiniais dryželiais, kuriuose gausu įvairių spalvų derinimas. Zanavykių kiklikai trumpi, nuo liemens klostomi, o per krūtinę susagstomi kabėmis arba kitokiomis sagomis.

Priejuostės pasižymi turtingais ir stambiais lietuviškų tulpių raštais ir įvairiomis spalvomis. Tulpės dažniausia išdėstomos tarp išilginių priejuostės dryžių, kas suteikia ypatingo grožio.

Marškiniai plonos drobės, siuvami siauromis perpetėlėmis ir apskrita apikakle. Rankovės galuose surišamos raišteliais. Marškiniai siuvinėjami tulpių raštu.

Zanavykės galvą puošia karoline juosta, kaklą gintaro arba karolų karoliais.

Klaipėdos krašto tautiniai rūbai. Nors čia lietuvaičių tautiški drabužiai yra savotiški ir labai skirtingi, tačiau vistiek juose atsispindi lietuviškas menas, švelni lietuvaitės siela.

Sijonus klaipėdietės audžia: languotus, stambiai plačiadryžius ir siauradryžius. Sijonai siuvami raukti, stambiai arba smulkiai klostyti, žiūrint, kokiu raštu nuaustas.

Priejuostės taip pat audžiamos skersinės, smulkiu raštu ir išilginės, stambiu raštu. Siuvant, suraukiamos ir apačioj pridedama kutai.

Kiklikai audžiami arba labai smulkiu raštu, arba vienos spalvos. Jie siuvami trumpi, pridedant dažnai kitos spalvos klostelius. Per liemenį nešioja raštuotai nuaustą juostą.

Marškiniai apvelkami per galvą, o per krūtinę susagstomi. Apie kaklą suraukiami špygutėmis ir papuošiami klosteliais. Rankovės su siaurais rankogaliais.

Galvos papuošalas — raštuotas audeklinis lankelis, su ilgais kaspinais šonuose, kaklo — gintaro karoliai.

Vilniaus krašto tautiniai rūbai. Vilniečių rūbai tuo įdomūs, kad languotas arba dryžuotas raštas dar siuvinėjamas įvairiomis žvaigždutėmis.

Vilniečių kiklikai languoti, tarpuose su gražiu išsiuvinėjimu ir siuvami, žemiau liemens, su aštuoniais vienas ant kito užsikeitusiais skverneliais. Priekyje iškerpamas trikampis, o šiame įsiuvamas puikus pamušalas, per kurį kiklikas susegiojamas sagomis.

Sijonus audžia languotus, su smulkiais dryželiais ir siuvinėja dobilėliais ar kitokiais raštais. Sijonus vilnietės raukia.

Priejuostės išsiuvinėjamos ir suraukiamos. Raštas gali būti labai įvairus.

Marškiniai vartojami drobiniai, stačia apikakle. Jų krūtinė, perpetėlės ir rankogaliai spalvuotai išsiuvinėjami, be to, dar puošiami siūlėmis.

Mergaitės galvą puošia karbuotas vainikėlis, kaklą — daugelio eilių koralų karoliai.

Laikui bėgant, viskas keičiasi, o kartu kinta ir mūsų krašto tautiniai rūbai. Truputį keičiama pasiuvimas, spalvos, pats medžiagos nuaudimas, tačiau visuomet stengiamasi pasilikti prie tų lietuviškų motyvų, pagal kuriuos ano laiko taurioji lietuvaitė rinko ir derino raštus, įdėdama ten visą savo sielą ir gryną lietuvišką širdį.

Steigiamas Kultūros Fondas

Jau pradėtas organizuoti ilgai lauktas Kultūros Fondas, kuriamas daugiausia visuomenės ir organizacijų iniciatyva, šį darbą uoliai remiant ir palaikant naujajai vyriausybei. Fondas rems kultūros vystymąsi, sudarys jai sąlygas augti. Tai bus didelis mūsų tautos laimėjimas. Jo steigimu džiaugiasi menininkai, kultūrininkai ir visuomenė. Ilgainiui Kultūros Fondas išsivystys į Kultūros rūmus.

Teol.-Filosofijos fakultetui grąžintos teisės

Švietimo Ministeris dr. L. Bistras atšaukė buv. švpiet. min. prof. Tonkūno išleistą raštą, kuriuo buvo varžomos Teol.-Filosofijos fakulteto teisės. Tokiu būdu Teologijos-Filosofijos fakultetas dabar vėl galės davinėti diplomus su istorijos, kalbų ir literatūros specialybėmis, ir tie diplomai įgalins būti vidurinių mokyklų mokytojais.

Pažymėtina, kad Teologijos-Filosofijos fakultetas, norėdamas studentus geriau paruošti mokytojo darbui, steigia tam tikrą Pedagoginį Institutą, kur klausytojai studijuodami galės praktiškai susipažinti su mokytojavimo darbu.

Apie tai, kas galima studijuoti šiame lietuviškiausiame ir katalikiškiausiame fakultete, yra rašyta praėjusių mokslo metų „Ateities" paskutiniame numeryje.

Studentų ateitininkų choras Estijoj

Gegužės mėn. V. D. U. Studentų Ateitininkų Sąjungos choras, vedamas A. Būdriūno, su dideliu pasisekimu koncertavo Estijos miestuose Tartu ir Taline. Chorą lydėjo ir globojo kelionėje dr. J. Pankauskas.

Naujas Valstybės Teatro direktorius

Vietoj buvusio V. Teatro direktoriaus Žadeikos nuo š. m. gegužės mėn. 1 d. paskirtas dr. A. Juška.

Steigiamas Tėviškės Muziejus

Prie Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus steigiamas Tėviškės Muziejus. Muziejus užims didelį žemės plotą. Jam vieta parinkta V. D. Universiteto botanikos sode.

Steigiama aukštesnioji prekybos mokykla

Nuo š. m. rudens prie dabar esančios valstybinės prekybos mokyklos norima įsteigti aukštesniąją prekybos mokyklą, kur būtų priimami asmens, baigę dabartines prekybos mokyklas ir nemažiau kaip 4 klases. Baigę šią mokyklą asmens gautų apribotus brandos atestatus, su kuriais būtų galima įstoti į Prekybos institutą, ar Teisių fakulteto ekonominį skyrių.

Naujos mokyklos

— Nuo kitų mokslo metų pradžios Kretingoje bus atidaroma valstybinė gimnazija, o Tauragės Naumiesty — valstybinė progimnazija.

— Zarasuose steigiama sklandymo mokykla.

Vilniaus krašto lietuvių padėtis gerėja

— Paskutiniu laiku lenkai ėmė daug simpatijų reikšti Lietuvai ir lietuviams, norėdami su mūsų kraštu glaudesnių kultūrinių ir ekonominių santykių. Ryšium su tuo gerėja Vilniaus lietuvių kultūrinė būklė ir mažinami įvairūs suvaržymai.

— Vilniaus storastija davė leidimą leisti lietuvių jaunimui skiriamą laikraštį „Jaunimo kelias".

Literatūros naujienos

— Lietuvių Rašytojų Draugija numato leisti anglų kalba informacijų apie lietuvių literatūrą ir kultūrinius reikalus.

— Pr. Povilaitis verčia žinomojo rašytojo A. Munthe novelių knygą „Gyvuliai ir žmonės".

— Liaudies dramaturgas J. Kazlauskas-Audronis yra numatęs išleisti liaudies scenai ištisą seriją dramos veikalų „Scenos pasaulį". Pirmasis šios serijos numeris jau išėjo, vardu „Amžinybės angoje".

ALYTUS

Amatų mokykla

— Mūsų naujai įsikūrus mokykla iki šiol nerodė gyvesnio veikimo. Pavasariška saulutė išjudino amatininkus. Greitu laiku bus sudarytas literatų būrelis ir pasirodys pirmas laikraštėlio numeris. Tikimės, kad mūsų veikimą pagyvins naujai atkeltas kapelionas kun. Dieninis.

R-us

BIRŽAI

— III.29—30. gimnazijos salėje buvo pastatyta M. Tvaino 5-kių veiksmų pjesė „Princas ir elgeta". Režisavo mokyt. Ušerauskaitė ir mokyt. Jurkynienė. Vaidino daugiausia žemesniųjų klasių mokiniai. Pelno gauta daug, bet ypatingo įspūdžio veikalas dėl vaizduojamų svetimų anglų XIV šimtm. tradicijų nepaliko, nors dekoracijos buvo labai puikios. Pastatymas labai sunkus ir padėta daug darbo.

— IV.7 įvyko kun. kap. Gutausko pastangomis suruoštas pavasariškai nuotaikingas Motinos dienos minėjimas. Referatus ir kalbas paįvairino deklamacijos, smuikas ir choro dainos.

— Po Velykų būrelių veikimas aptilo ir niekas iki šiol plačiau nepasireiškia. Pasirodo, kad gyvėnios metu daugiausia nuveikiama, o pavasaris tikrai atitraukia nuo darbo.

Netas

JONIŠKIS

— V.3 religinis būrelis padarė įdomų susirinkimą, kuriame mokyt. J. Tininis vaizdžiai nupiešė didžiojo poeto O. Milašiaus asmenį ir išnagrinėjo jo kūrybą. Kapel. kun. P. Racevičius papasakojo įspūdžius iš vasaros kelionės po Suomiją. Visus pralinksmino Bosaitės (V) feljetonas apie „pedagogo nuotykius".

— Nesnaudžia ir istorininkai. IV.21. surengė vakarą ir suvaidino 3-jų veiksmų pjesę: „Neprašyti svečiai". V.3 įvykusiame susirinkime galutinai nutarė padaryti gale mokslo metų ekskursiją į Lietuvos sostinę — Vilnių. Vakaro pelnas paskirtas ekskursijos išlaidoms padengti.

— Literatai pavasario užliūliuoti... Daug užsimojama padaryti, o padaroma maža.

— IV.29 gimnazijos rinktinė žaidė su Šiaulių Berniukų gimnazija krepšinį ir laimėjo 21:18, o orasvydininkai pralošė 0:2.

Js.

JURBARKAS

— IV.29 buvo skaitymo ir deklamavimo varžybos (tarp žemesniųjų klasių mokinių). Prancūzų kalbos skaitymo varžybas laimėjo A. Kazlauskaitė (b) ir J. Aksamitauskas (IIa). Lietuvių kalbos skaitymo pirma vieta pripažinta M. Karūnaitytei (IIb), II v. — G. Jonaitytei (Ib). Lietuvių kalbos deklamavimo varžybos buvo daug įdomesnės ir geriau pasirodyta. Čia I v. teko Budvinskaitei (IIb), II v. — V. Gruodžiui (IIa). Po varžybų scenoj pasirodė gimnazijos choras ir sudainavo keletą dainelių (žinoma, laimėjo pirmą vietą!). O kad po visa to buvo šokiai, nė neminėsiu: juk tai savaime aišku.

— Kažkas ne kažkur rašė, kad dalykiniai būreliai jau „mirties agonijoj spardosi" ar „nusispardė". Ne tiesa! Mirti jie nemirė, o tik taip sau nustojo veikę po Velykų, arba, geriau pasakius, užmigo. Žinoma, pavasario saulė jų neprižadins (taip bent atrodo), bet užtat rudenį pailsėję puikiai veiks!...

Esta

KAIŠIADORYS

— Pastaruoju laiku būreliai nerodo ypatingo veikimo. Mat, pavasaris...

— Po Velykų Religinio A. B. surengė atskirus berniukų ir mergaičių susirinkimus.

— Kraštotyros būrelį „Thraciją" vėl globoja mokyt. J. Petrulis. Būrelis taip pat padarė kelis susirinkimus. Būrelis gana drausmingas, tik narių mažoka.

— Matematikos-fizikos būrelis, padaręs susirinkimą, apsvarstė nueitąjį kelią. Daugiausiai nuveikė fizikai: padarė trumpų bangų radijaus siųstuvą ir trumpoms bangoms priimtuvą. Toje srityje ypač pasižymėjo Pr. Kvietkauskas (VII).

— Motinos Dienos minėjimą surengė Literatūros būrelis.

— Medelių sodinimo šventėj įvairios pareigos buvo paskirtos įvairiems būreliams. Literatūros būrelis išpildė meninę-

linksmąją dalį. Programa buvo atliekama per „radiją". Pranešinėjo Č. Krivka, žinias skaitė A. Leonsavičius, paskaitą laikė J. Žižliauskas, akordeonu grojo A. Jagela, pagal Baranauską skaitė A. Čiurinskas ir t.t.

— Per moksleivių varžybas Kaišiadorius kažkas apkerėjo: visos vietos apygardoje trečios, tik mergaičių tautiški šokiai gavo pirmą, bet ir tie Lietuvoje gavo trečią.

Strėvūnas

KAUNAS

Kauno gimnazijų chorų koncertas

— Gegužės 8 d. Kaune Valstybės Teatre įvyko Kauno lietuviškų gimnazijų jungtinių chorų koncertas. Koncerte dalyvavo: Kauno Aušros berniukų ir mergaičių gimn., Jėzuitų gimn., Šv. Kazimiero, Jėzaus Širdies Kongr. gimn., Kauno III, Kauno IV, Kauno V ir Kauno VI gimn. chorai, viso per 1000 dainininkų. Chorai, kuriems vadovavo gimnazijų mokytojai, atliko mūsų kompozitorių kūrinius.

P. K.

VI valst. gimnazija

— Balandžio 21 d. įvyko klasinės kultūros mėgėjų būrelio steigiamas susirinkimas. Būrelį sutiko globoti mokyt. Mironas.

— Balandžio 29 d. istorikai — literatai suruošė vakarą. Gautą pelną paskyrė ekskursijoms.

— Gimnazijos mokiniai Ginklų Fondui paaukojo 473 litus.

— Gegužės 1 d. Pažaislio šile sodinome medelius.

— Gegužės 6 d. muzikos mėgėjų kuopelė suruošė vakarą-koncertą. Vakaro programą atliko būrelio nariai ir gimnazijos choras, mokyt. Jankausko vedamas.

— Mokslo metų pabaigoje gimnazijos vadovybė numato suruošti trijų dienų ekskursiją.

— V.6 d. minėjome Motiną. Pradžioje apie Motiną kalbėjo liet. kalbos mokyt. Ašmantas. Gimnazijos choras ir skudutininkai atliko keletą tai dienai pritaikytų dalykėlių.

— Paskutiniu metu gimnazijos skaityklą ypač mažai pradėjo lankyti mergaitės. Argi taip smarkiai veikia pavasaris?

Žydrūnas

KRETINGA

— IV.30 mūsų literatūrininkai L. Narbutas (VII), J. Kantrimas (VIII) ir K. Mileris (VI) dalyvavo Skuodo gimnazijos literatūrininkų būrelio surengtame literatūros vakare. L. Narbutas ir K. Mileris skaitė savo eilėraščių, J. Kantrimas — feljetoną.

Mūsų krepšininkai ta pačia proga taip pat sulošė draugiškas rungtynes su Skuodu, kurias laimėjo mūsiškiai 10 taškų skirtumu.

— Naujagimis R. A. B. (religinio auklėjimosi būrelis) bandė kiek iš pradžių savo jėgas, bet po keleto susirinkimų išseko jėgos, — nebeįvyko nė numatytas surengti mokinio teismas. Bet užtat išleido vieną numerį laikraštėlio „Aukštyn".

— Literatai? Nežinia ar toks būrelis yra, ar ne, nors literatūrininkų, tiesa, turim smarkių vyrų, kurie nebijo pasirodyti net Telšių ir Skuodo visuomenei . . .

— Kitais metais Kretingoj bus dvi gimnazijos: Vytauto Didžiojo ir Pranciškonų. Tas žymiai padidins judėjimą, prikels „miegančius" . . .

— Šiemet Kretingos Pranciškonų pr. gimnazija išleidžia 4-tą abiturientų laidą.

Dėdė Anupras

LINKUVA

— V.7 rel. lav. būrelis suruošė iškilmingą Motinos dienos minėjimą. Atidarant minėjimą, kalbėjo kapel. A. Baltrukėnas, pabrėždamas lietuvės motinos tylųjį heroizmą. Referatą apie moksleivio motiną, apie jos vargus ir pasiaukojimą vaikui, siekiančiam mokslo šviesos, skaitė V. Baltaragytė (VIII). J. Lukšas (VIII) savo referate atvaizdavo motiną religiniame ir tautiniame fronte. A. Gruzdas ir V. Pinkevičius (VIII) paskaitė savos kūrybos. Be to, išpildant minėjimo meninę dalį, buvo suvaidinta J. Kuzmickio „Be mamytės". Iškilmingas minėjimas užbaigtas Tautos himnu ir, kad ilgiau pasiliktų širdyse ir jausmuose, linksmu pasišokimu.

— Paskutiniu laiku rel. lav. būrelis išleido neperiodinio savo laikraštėlio „Aukso Spindulių" antrą numerį.

— Literatai šiuo atžvilgiu taip pat neatsiliko ir dar anksčiau išleido savo „Jaunystės Žiedų" tretį numerį.

Mix.

MARIJAMPOLĖ

Mokytojų seminarija

— V.3 mūsų seminariją aplankė Šv. Ministras p. Dr. L. Bistras ir Departamento direktorius p. Kviklys. Pamokoms baigiantis R. J. V. gimnazijos salėj, pirmiau R. J. V. gimnazijos berniukų, o paskiau seminarijos choras padainavo svečiams po keletą dainelių. Padainavus, Šv. Ministras p. L. Bistras pasakė kelis žodžius apie lietuviškos dainos gražumą ir jos reikšmę mūsų gyvenime.

— Kitais metais žadama padidinti se-

minariją, t. y. įsteigti pirmą kursą ir dvi klases trečio kurso.

Seminaristas

Marijonų gimnazija

Religinis literatūros ir meno vakaras

V.13 religinio auklėjimosi būrelis, vadovaujamas kun. kap. J. Sakevičiaus, surengė ilgai lauktą rel. lit. ir meno vakarą.

Vakarą atidaro, pabrėždamas jo svarbą, gimnazijos insp. A. Kučinskas ir pakviečia vakarui pravesti mokyt. J. Bazilevičių.

Programa pradedama svečio iš Kauno B. Krivicko paskaita „Moksleivija ir literatūra". Kalba nurodo dabartines klaidas, paskatina domėtis literatūra ir ją pamilti. Toliau vienas po kito pasirodo svečiai. Alytaus g-jos P. Petrauskas skaito ištrauką iš religinio rašinio, „Ateities" konkurse laimėjusio pirmą premiją. Alytiškiai V. Volertas ir A. Jonynas skaito po keletą eilėraščių. Pirmasis ypač gražiai, aiškiai skaito. Eilėraščiai Dzūkijos garbės nežemina.

Dabar kalba Kaunas! Šv. Kazimiero d-jos mokinė Z. Margenytė skaito eilėraščius, o E. Ramoškaitė — kuklią, bet nusisekusią novelikę. „Pavasario" A. Baronas visus sužavi „Septyniomis pražvilptomis vasaromis". Publikos iššauktas, Baronas turi pasirodyti antrąkart.

Jėzuitų P. Gudaitis skaito rimtus eilėraščius ir P. Vanagas „Sudaužytą sielą" — novelė iš dievdirbių gyvenimo.

Svečių pasirodymą baigia vilkaviškiečiai Julija Švabaitė ir V. Česna su savo skambiais ir turiningais eilėraščiais.

Toliau Marijonų g-jos abiturientas J. Simanavičius puikiai traukia solo: „Crucifix" ir „Leiskit į tėvynę".

Dabar salė šaukia valio: išeina poetas Brazdžionis, maloniai sutikęs mus aplankyti. Visi džiaugiasi jo grynai religinio turinio, nepaprastai nuoširdžiais ir prasmingais kūriniais.

Vėl Marijampolė:

V. R. J. b. g-jos mokinys J. Pečionaitis skaito eilėraščius. Eilėraščių silpnąsias puses iš dalies išperka gražus deklamavimas.

V. R. J. m-čių g.; A. Šergalytė ir G. Jankauskaitė eilėraščiais neblogai atlaiko savo g-jos vardą.

Programą baigia Marijonų g-jos rel. aukl. būrelio pirm. A. Matulevičius paskaitydamas keletą nuoširdžių eilėraščių.

Priedo I klasės mokiniai P. Keidošius ir J. Marcinkevičius, laimėjusieji I ir II klasės literatūros varžybas, padeklamuoja, ir gimnazijos choras, vadovaujamas mokyt. S. Savicko sudainuoja šešias dainas bei giesmes.

Vakaro oficialią dalį baigia mokyt. J. Bazilevičius gražia kalbele.

Po to visi vakaro dalyviai pasidalino įspūdžiais prie bendro vakarienės stalo, kur poetai kalbėjo „proza", rašytojai „poezija" ir stiprinosi „lengvo turinio" užkandžiais.

A-as

MAŽEIKIAI

— IV.24. Humanitarinių dalykų varžybos ir jaunųjų literatūrininkų vakaras.

Vakaras buvo pradėtas humanitarinėmis varžybomis. Skaitė ir deklamavo burtų keliu paskirti pirmųjų trijų klasių atstovai. Lietuvių kalbos deklamavimo pirmą vietą laimėjo Naikauskas (I), antrą — Vainutytė (I). Lietuvių kalbos skaitymo pirmą vietą laimėjo Pakalniškytė (I) ir antrą — Raginis (I). Prancūzų kalbos skaitymo pirmą vietą laimėjo Nemzerytė (II) ir antrą De la Croix (Ia). Prancūziškai skaitė ir Viekšnių progimnazijos atstovai.

Toliau sekė jaunųjų literatūrininkų pasirodymas. J. Nagytė (III) skaitė feljetoną „Jis".

Švažas (I) paskaitė vaizdelį „Nevykęs karnavalas". Su eilėraščiais pasirodė Račinskaitė (III) ir Orlauskaitė (II).

Į vakarą buvo atvykusi ir didesnė viekšniškių ekskursija.

— V.3. Medelių sodinimo šventė. Iš pradžių visa gimnazija susirinko į Apskr. Sav. salę, kur išklausė p. apskr. agronomo paskaitą apie sodybų ir kelių apsodinimą. Vėliau visi mokiniai su darbo įrankiais linksmai dainuodami iššygiavo į netolimą Kalnėnų mišką, kur pasodino apie 3000 jaunų eglaičių.

— V.9. Literatūrininkų su-mas. Pundzius (VI) nagrinėjo Borutos „Medinius stebuklus". Umbražiūnas ir Grybauskas papasakojo savo įspūdžių iš Panevėžio ir Skuodo literatūros vakarų. Laisvos kūrybos skaitė Kačerauskaitė (V) — eilėraštį ir Grybauskas — „Seno žvejo pasaką".

Marius

PALANGA

— Štai IV.30 dalyvavome Skuodo literatūriniam vakare, kurin suvažiavo 6 gimnazijų literatai. Palangą atstovavo Vyt. Smielauskas (VI), P. Vavilovas (VI) ir Vyt. Žvirzdys (VI).

— V.10 — liūdnos metinės. Metai, kai pleškėjo mūsų miestas. To įvykio inspiruotas įsisteigė 1938 m. rudenį gimnazijoj ugniagesių būrelis, kuris išvystė didelę veiklą. Jis praktiškai įrodo savo pajėgumą. Štai, V.10—11 vykusiuos miš-

kų gaisruos Latvijos pasieny uoliai dalyvauja ir gimnazistų ugniagesių ekipa. Jos pasirodymas toks geras, kad miesto ugniagesių viršininkas žada jai duoti geriausiąją auto-mašiną.

— Į krepšinio pirmenybes Kaunan važiuojame nemaža ekskursija — apie 50 žmonių. Ekskursijai vadovauja mokyt. E. Volskytė.

— Motiną šįmet minėjome kartu su Palangos visuomene. Viešam minėjime savo raštų skaitė St. Giniotis, Al. Beniušytė, Vikt. Neimontaitė, P. Kundrotas, Vyt. Žvirzdys ir kt., o choras dainavo.

— V. 22 išvyksta mūsų karinio rengimo instruktorius ir paišybos mokyt. dail. Vyt. Jurkūnas. Jis pašauktas, karinio apmokymo pakartoti.

— Gimnazijoj dabar yra apie 20 klaipėdiškių. Daugiausia iš Klaipėdos Vytauto Didž. gimnazijos. Trečdalis klaipėdiškių — šeštoje klasėje.

— Po kovo 22 d. porą kilometrų nuo Palangos išaugo siena. Vaikščioja apie ją ir mūsų sargybiniai, taip pat ir neliesas, žaliai apsitaisęs vokiečių sargybinis. Žmonės sako, tai esąs austrijokas. Gana dažnai nueiname prie tos Mažąją ir Didžiąją Lietuvą skiriančios karties. Liūdna darosi.

— Graudu darosi ir „Ateities" korespondentui Zizai, kai jis pagalvoja paskutines žinias iš Palangos gimnazijos gyvenimo parašęs. Priežastis, manau, visiems žinoma — Palangoj daugiau nebebus gimnazijos. Aukštesniosios klasės tikrai Palangoj nebesusirinks, o ir su žemesniosiom visaip gali būti. Jau paskutinį kartą vaikščiojame žaliaisiais Palangos pušynais, jau paskutinį pavasarį kas vakarą stebime nuostabų, raudoną, lyg gaisras, dangų ir tyliai jūroje nugrimzdančią, nuskęstančią saulę. Šį pavasarį jau paskutinės mūsų pėdos pajūrio smėly. Labai liūdna darosi.

Taigi, Palangos Ziza jau sako „sudiev" „Ateičiai" ir jos gausiems skaitytojams. Iki pasimatymo X... gimnazijoj!

Ziza

PANEVĖŽYS

Mergaičių gimnazija

— IV.23 įvyko varžybos — literatūros vakaras, I ir II ref. klasių. Varžėsi iš lituanistikos ir prancūzų kalbos dalykų. Lietuvių kalbos skaitymo ir deklamavimo varžybas laimėjo: Baleišytė, Kaupaitė, Simniškaitė ir Vilkaitė. Choras, vedamas mokyt. Svirskio, gražiai atliko „Vytolio raudą". Pianinu skambino Peleckaitė ir Baikauskaitė (VII). Plastikos dalykėlius atliko abiejų ref. klasių mokinės. Meniškai buvo pašokti tautiški šokiai. Į varžybas buvo atsilankę daug svečių. Buvo surengta kukli arbatėlė.

— V. 3 mergaičių gimnazijoje buvo suruoštas abiejų gimnazijų abiturienčių išleistuvės. Praėjo labai gražiai. Septintokės suruošė puikią arbatėlę ir palinkėjo sėkmingo darbo išeinant į gyvenimą.

— V.6 pačių mokinių iniciatyva buvo surengta Motinos dienos minėjimas. Programoje dalyvavo ir aukštesnių ir žemesnių klasių mokinės.

E. Biliauskaitė

Amatų-Technikos mokykla

— Po Velykų prie mūsų mokyklos laikinai atkelta Prekybos mokykla. Taip pat nemažai klaipėdiškių atsikėlė ir į kitus skyrius.

— IV.28 krepšininkai sužaidė su vietos „Makabi" krepšinio rungtynes, kurios baigėsi 18:15 mūsiškių pergale.

— V.8 įvyko aviacijos būrelio steigiamas susirinkimas, į kurį atsilankė nemažai mokinių. Į valdybą išrinkti: Pranskietis, Jakubėnas ir Juška. Būrelio globėjas ats. leit. Petniūnas.

— V.13 literatai, choristai ir sportininkai vyksta į Telšių a-tų m-los rengiamą literatūrinį vakarą. Sportininkai sužais krepšinio ir stalo teniso rungtynes.

— V.8 elektrotenchnikos skyrius surengė ekskursiją į Anykščius.

— Šįmet pas mus sukruto sportininkai. Ypač krepšininkai kruopsčiai triūsia prie krepšinio. Nemažai treniruojasi bėgikai ir rutulio stūmėjai.

Alfas Liepa.

PASVALYS

— Prasidėjus pavasariui organizuotasis būrelių veikimas susilpnėjo. Dabar daugiau dėmesio kreipiama į sportą, kuris tiesioginiai ir netiesioginiai apima vis didesnę moksleivių dalį. Vyksta įvairios rungtynės (ypač tarpklasinės krepšinio), treniruotės ir kitokios sporto pramogos.

— V.7. gimnazijos salėj šaulės moterys surengė didelį Motinos dienos minėjimą. Programą sudarė sveikinimai, eilėraščiai, dainos, savoji kūryba (Al. Šato, J. Šimkevičiaus ir Jon. Linkevičiaus) ir mokyt. T. Valiušytės paskaita.

— Gimnazijos sportininkai-ės dalyvavo Ukmergėj ir Marijampolėj sporto varžybose, kur iškovojo vidutines vietas.

Gegužis

RASEINIAI

— IV.22. Choras ir orkestrantai mokyt. Piešinai vadovaujant, suruošė gražų ir turiningą pasilinksminimą. Orkestrantai

buvo labai pavasariškai nusiteikę, todėl grojo gana puikiai.

— IV.29. Žemesniosios klasės taip pat suruošė pasilinksminimą, kurio programą gana pusėtinai pavyko atlikti.

— IV.29. Gimnazijoj įvyko krepšinio rungtynės tarp gimn. rinktinės ir nerinktinės. Rinktinė laimėjo mažu skirtumu, kas rodo, kad rinktinė gana silpnai žaidžia.

— V.4 susirinko istorikai. Globėjas p. Lipnickas plačiau pakalbėjo apie minėtosios ekskursijos įdomybes.

Vilnius

PRIENAI

Alytus Prienuose.

V.14 Prienuose lankėsi Alytaus gimnazijos krepšinio rinktinė ir su prieniokais sužaidė draugiškas rungtynes. Žaidimas buvo labai įdomus, nes abi pusės buvo viena antrą vertos, tačiau galutiniame rezultate prieniškiai pasirodė pranašesni, ir rungtynės baigėsi rezultatu 26:14 (11: 9) Prienų naudai.

Komandos žaidė šios sudėties: Alytaus — Baliukevičius, Balynas, Kripas, Milinavičius, Urnevičius; Prienų — Bendinskas, Babilius, Baronas, Jonyka, Grinkevičius. Paskutiniuosius du žaidėjus trumpą laiką buvo pakeitę Bazevičius ir Lakickas.

— Po šių rungtynių publika turėjo progos pamatyti kitą kovą, būtent: Prienų visuomenės komanda žaidė tinklinį su gimnazijos rinktine. Čia „gimnazisčiokai" pralaimėjo rezultatu 3:1. Krinta į akį, kad miesto rinktinė daro stiprią pažangą: dar neseniai ji pralaimėjo mūsų jauniams, o dabar nė „veteranai" neatsilaiko.

Bastuoklis

ROKIŠKIS

— IV.22 Panevėžy „Meno Kuopa" suruošė didžiulį literatūros, dainos ir muzikos vakarą, į kurį (ačiū jiems!) pakvietė ir rokiškėnus literatus. Nusiuntėme tris savo atstovus: R. Mikšytę (VI), I. Ališauską (VI) ir J. Rinkevičių (III).

V.7 vyr. literatūrininkai suruošė abiturientų išleidžiamąjį susirinkimą. Į šį susirinkimą buvo žadėję atvykti kupiškėnai literatai, bet dėl kažin kurių priežasčių neatvyko. K. Vaičionis (VI) recenzavo P. Cvirkos „Kasdienes istorijas", o T. Bazarauskaitė (VI) ir Merkinaitė (V) padeklamavo motinai skirtų eilėraščių. Kūrybos skaitė: M. Olkinaitė (VIII) ir A. Pilkauskas (V) — eilėraščių, o Baltušytė (VII) — novelę „Gegužės Motina". Paskui atsisveikinome su abiturientais. Ypatingai skaudu buvo išleisti iš savo tarpo šiuos žmones: M. Olkinaitę, Ruželytę, buvusį vyr. literatų pirm. St. Mironą, Osv. Naką, J. Šilinį, Stauską ir K. Dalindą. Tai vis buvo aktyvūs būrelio nariai, su kuriais atsisveikinant liūdnoka darės...

— Beje, skubiai spausdinamas vyr. literatūrininkų laikraštėlis, antrašte — „Valiulio papėdėj".

— IV.29 iškilmingai paminėjome mūsų gimnazijos šefo kan. J. Tumo-Vaižganto mirties sukaktį.

Tai tokios mūsų gyvenimo nuotrupos!

Romantiko sūnus

SKUODAS

Literatūros — muzikos vakaras

— IV.30 literatūros būrelis suruošė moksleivių literatūros—muzikos vakarą. Šitame pirmą kartą Skuode surengtame vakare dalyvavo 6 gimnazijų literatūrininkai: Mažeikių, Palangos, Kretingos, Švėkšnos, Plungės ir Skuodo.

Vakarą atidarė gimn. dir. A. Krausas. Mažeikių gimn. mokyt. Babrauskas kalbėjo apie kūrėją ir kūrybą.

Programoje pirmiausia pasirodė Mažeikių literatūrininkai. A. Grybauskas skaitė novelę, O. Švažaitė — feljetoną, Peštenis — vaizdelį.

Pasirodė Švėkšna. Miliauskaitė pianinu paskambino porą dalykėlių. J. Nausėda skaitė savo poezijos, Kulakauskas pasirodė su gan sąmojingu feljetonu. Lušpinis solo padainavo porą dainelių.

Iš Palangos literatūrininkų pirmiausia pasirodė V. Žvirzdys su eilėraščiais. Truputį monotoniškai novelę paskaitė Vavilovas. Vykusį feljetoną skaitė V. Smėliauskas.

Po pertraukos pasirodė Plungė. M. Stroputė paskaitė gražią novelę, o V. Liaugminas 3 eilėraščius.

Kretingiškis Narbutas vyrišku tonu paskaitė 3 eilėraščius. Kantrimo tarmiškas feljetonas buvo gana linksmai sutiktas. Su eilėraščiais dar pasirodė Mileris.

Pagaliau priėjo pačių skuodiškių eilė. R. Vindašius smuiku pagrojo porą muzikos dalykėlių (akomponavo Kymantaitė). Su poezija pasirodė J. Narmontas. E. Merkys skaitė ilgą ir gražią novelę. Jaunųjų literatūrininkų atstovė A. Girdenytė paskaitė eilėraščių. Paskutinis su savo poezija pasirodė K. Sadauskas.

Meninę vakaro dalį uždarė literatūros būrelio globėja mokyt. O. Roznikienė. Po to buvo šokiai ir literatūrininkų bei svečių arbatėlė.

Aš pats

ŠAKIAI

— IV.20-21 būrelių taryba suruošė valdybų kursus. Nagrinėtos šios temos: 1. Susirinkimų pravedimas, 2. Naudingas

knygų skaitymas, 3. Menas kalbėti, 4. Referatų, santraukų ir recenzijų rašymas, 5. Kaip reikia mokytis. Kursai tęsėsi abi dienas maždaug po 2 valandas ir buvo gausiai lankomi.

IV.28 įvyko literatūrininkų susirinkimas. A. Janušauskaitė (VI) ir P. Stanaitis (V) skaitė po feljetoną. A. Domeikaitė (II) deklamavo porą savo eilėraščių. V. Račiukaitis (VI) skaitė Z. Žemaitaičio feljetoną ir nuotrupų iš „Žingsnių" redakcijos krepšio. Susirinkimas išsiskyrė iš kitų buvusių dideliu dalyvavusių triukšmavimu.

V.5 pas mus buvo atsilankęs J. E. vysk. M. Reinys. Ekscelencija skaitė paskaitą tema „Rasizmas".

V.14 eucharistininkai ruošia iškylą-gegužinę į Vytėnus (Zamkų). Pakviesti dalyvauti taip pat Vilkaviškio ir Kybartų eucharistininkai. **Slapukas**

ŠIAULIAI

Valst. amatų mokykla

— V.6 įsteigta karinio parengimo kuopa. Tą dieną po pietų dirbtuvių kieme įvyko steigiamasis susirinkimas. Kuopos nariai stovėdami rikiuotėje, išgirdo kuopos įstatymus ir kuopos vadovybės sąstatą. Kuopai vadovaus ats. ltn. Mackevičius. Būriams vadovaus taip pat ats. karininkai. Po to p. direktorius (kuopos globėjas) pasakė vaizdžią kalbą, plačiai apibūdindamas kuopos tikslus ir siekimus. Visi išsiskirstė kupini entuziazmo.

— V.7 elektrotechnikų patalpose įvyko foto mėgėjų susirinkimas. Susirinkimą pravedė mokyt. dail. G. Bagdonavičius, dalyvaujant gausiam moksleivių būriui. Buvo nurodyta kaip pasigaminti pigų, bet gana gerą, foto aparatą (4 Lt vertės) ir paaiškinta dar įvairių klausimų susijusių su fotografija. Paskum teko pasigrožėti paties p. mokytojo puikiomis nuotraukomis, kurių keletas buvo išstatyta tarptaut. foto parodoje Kaune.

— V.13 medelių sodinimo šventės vietoje įvyko mokyklos ploto tvarkymas. Mokiniai susiskirstę į būrelius, mokytojų vadovaujami, atnaujino takelius, nušvarino mokyklos plotą, nuvalė medelius ir pritvirtino. Kiti baltai nudažė takelio akmenis ir medelių mietukus. Po to mokyklos pievelėje, po atviru dangumi, stalių skyr. vedėjas p. Margaitis skaitė atitinkamą paskaitą, nušviesdamas medelių sodinimo ir priežiūros svarbą. Dar įdomiai, trumpai pakalbėjo p. direktorius. Visas „valymo procesas" užtruko apie 3 val. Tą dieną praktikos pamokų nebuvo.

J. L.

ŠILALĖ

— Literatūrininkai sušaukė susirinkimą V.9. Susirinko labai daug mokinių. Nutarta dalyvauti rengiamam Švėkšnos „Saulės" gimnazijos moksleivių literatūros-meno vakare. Šilalę atstovaus V. Raštutis, Alf. Zondovas, Račinskaitė, Radžius, Stonkūnaitė ir Kėdavičius. Būr. gl. dir. Al. Dičpetris kalbėjo apie būrelio veikimo praplėtimą ir laikraštėlio išleidimą. Susirinkimą pravedė būr. pirm. Kėdavičius. Be to, išrinkta nauja valdyba, kurios sąstaton įeina pirm. Kėdavičius, vic-pirm. Al. Zondovas, ižd. Hal. Račinskaitė ir sekr. Val. Balčiūtė.

— Religinis būrelis rengia kan. Tumo-Vaižganto minėjimą. **Ne aš**

ŠVĖKŠNA

— IV.22 literatūrininkai suruošė platų Jono Biliūno minėjimą. A. Šileika ir J. Miknius (abu VII) skaitė referatus — Biliūno kūrybos nagrinėjimus. Be to, buvo dar padeklamuota keletas eilėraščių, paskaityta iš Jono Biliūno kūrybos, padainuota etc.

— Į IV.30 Skuode įvykusį žemaičių moksleivių literatūros meno vakarą buvo nuvykę keturi literatūrininkų būrelio atstovai: T. Miliauskaitė (VII), V. Lušpinis (VII), T. Kulakauskas (VI) ir J. Nausėda (V). Iš Skuodo grįžome pilni malonių įspūdžių pavasariškoj nuotaikoje.

— Birželio 4 d. Švėkšnoje ruošiamas žemaičių moksleivių literatūros, dainos, muzikos meno vakaras. Vakaro programoje dalyvauti pakviestos 8 žemaičių krašto gimnazijos (Tauragės, Skuodo, Kretingos, Telšių) bei progimnazijos (Šilalės, Plungės, Kelmės, Palangos) ir poetas Bernardas Brazdžionis.

J. N-da.

TAURAGĖ

Dinamiškas literatūrininkų veikimas

— Mūsų gimnazijoje literatūrininkai savo energingumu ir veikimu šiais mokslo metais buvo ryškiausi. Kiti būreliai po Velykų atostogų nė vieno susirinkimo nepadarė, o literatūrininkai surengė Motinos dienos minėjimą ir Lietuvos bajoro teismą. Ypač veikimas pradėjo eiti spartesniu tempu, kai iš buvusios Pagėgių Duonelaičio vardo v. gimnazijos į Tauragės gimnaziją atsikėlė šie literatūrininkai: Aldona Nasvytytė, L. Švedas, Paliokas ir kt. Dabar Tauragės V. Gimnazijos literatai yra vieni iš stipriausių visoje Lietuvoje.

Literatūrinis Lietuvos bajoro teismas

— Gegužės mėn. 6 d. įvyko „Lietuvos bajoro" literatūrinis teismas, pagal Mai-

ronio, Šatrijos Raganos, Lazdynų Pelėdos ir Žemaitės raštus.

Lietuvos bajoras buvo kaltinamas šiais atžvilgiais: 1. religiniu, 2. tautiniu, 3. socialiniu-kultūriniu ir ekonominiu atžvilgiu.

Lietuvos bajorą kaltino Tauragės V. Gimnazijos literatūrininkai: A. Nasvytė, V. Tamošaitis, P. Arlauskas ir P. Sabutauskaitė. Lietuvos bajorą gynė Raseinių V. Gimnazijos moksleiviai: Underytė, Kubilius, Karosas ir Stašaitis.

Teismo sąstatą sudarė: T. v. gimnazijos mokytojas J. Navasaitis (teismo pirmininkas), A. Čepaitė, Br. Budginas, B. Siliūnas (Raseinių v. gimn. moksl.) — teisėjai ir P. Drevinis (teismo sekretorius). Teismas, išklausęs kaltintojų ir gynėjų kalbas ir pasirėmęs minėtų rašytojų raštais, nutarė „Lietuvos bajorą" apkaltinti tautiniu ir socialiniu-kultūriniu atžvilgiu, o religiniu ir ekonominiu atžvilgiu — išteisinti. Lietuvos bajorui bausmė paskirta šitokia: jeigu jis būtų gyvas, tai pakarti ant sausos šakos, bet kadangi jis miręs, tegu teisia jį patsai Dievas.

Literatūrininkų pasirodymas kitose gimnazijose

— Balandžio mėn. 22 d. T. v. gimn. literatūrininkai: L. Švedas, A. Čepaitė, R. Milašas, Mostaitė, P. Drevinis, A. Gudaitė ir A. Nasvytytė buvo nuvykę į Panevėžio kun. Lindės-Dobilo Meno kuopos dainos, muzikos, literatūros vakarą. Be to, kartu vyko ir mokyt. Navasaitis.

— Gegužės mėn. 14 d. Tauragės literatūrininkai buvo pakviesti užpildyti Motinos dienos minėjimo meninę dalį IV-tame kariuomenės raitelių pulke. Čia pasirodė: V. Tamošaitis, A. Gudaitė, Drevinis, Čepaitė, Nasvytytė ir kt.

— Literatūrininkai rengiasi važiuoti į Švėkšnos progimnazijos literatūrininkų rengiamą dainos-literatūros vakarą ir į Telšius.

Moksleivis

UKMERGĖ

A. Smetonos gimnazija

— V.1. papuošėme gimnazijos aplinkumą medeliais. Kiekviena klasė sodino atskirai. Žiūrėsime kurios klasės pasodintieji medeliai gražiau sužaliuos.

— V.5-6-7 nepaprastos dienos. Susilaukėme svečių iš įvairių Lietuvos kampų. Per šias dienas daug ko naujo patyrėme, susipažinome su kitų gimnazijų draugais ir draugėmis išmėginome jėgas krepšinyje, pamatėme gražių tautiškų šokių. Šeštadienį (V.6.) surengėme svečiams pasilinksminimą. Buvo pastatytas „Polarinis Sapnas". Po vaidinimo gimnazijos choras padainavo keletą dainelių, ir po to susipažinimas valso bangose.

— Jau kuris laikas mūsų literatai nepasirodo. Reikėtų dažniau šaukti susirinkimus.

Paparčio žiedas

VILKAVIŠKIS

Viskas keičiasi. Keičiasi ir gimnazistų gyvenimas. Pirmiau vartydavom per dienų dienas vadovėlius, kaldavom formules, o dabar pradėjom ir praktiškesnių „mokslų" imtis. Pavz., balandžio 28 dieną 300 gimnazistų nužygiavo į aikštę pasodinti 70 medžių. Aišku, kad darbininkų perteklius. O jėgą reikia išnaudot. Tad į darbą, vyrai! Raukite senos tvoros stulpus ir įkaskite juos vėl kuone ton pačion vieton. Na, ir dirbom. Pentokai net mašiną su „teigiamom" jėgom įsitaisė. Vis, mat, praktiškiau.

Sportas kitur gyvena triumfo dienas, o Vilkavišky ir jis nukrypo į praktiškąją pusę. Estafetiniu būdu laksto du kibirai nuo upės prie pasodinto medelio ir taip praeina visa kūno kultūros pamoka. O sargas džiaugiasi: palaistyta žolė geriau augs, o palaistyta gatvė nedulkės!

Pasmerktieji „darbo stovyklon" gyvena sunkius laikus ir visokiais būdais stengiasi išgauti „leidžiamuosius". Ypač kankinasi gražioji lytis: mat, pavasaris.

— Pabodo minėt tai, kas buvo. Geriau paminėsiu, kas bus.

— Literatai rengia bendrą teismą su kybartiečiais, kuris įvyks birželio 11 dieną. Tą pat dieną įvyks literatų gegužinė.

— Eucharistininkai leidžia savo organą „Negęstantį Židinį" ir ieško vietos ekskursijai ar bent iškylai.

— Visuomenininkų veikimas toks „uolus", kad prieš du mėnesiu rengtas susirinkimas dar „nesuspėjo" įvykti.

— Pas mus būreliams mėgstama „primesti" tokius pirmininkus, kurie visur stengiasi savo „kromelį" iškišti. Pav., jaunesniųjų literatų sus-me vienas toks asmuo gana susikompromitavo, pradėdamas vieną moksleivių laikraštėlį girti ir raginti užsisakyti, kai tuo tarpu į kitą tik „durniai" terašą.

Edvardas

KREIVOS ŠYPSENOS

BIRŽAI

Skelbimai

— Šeštokų chorui „Ant tėvelio dvaro", vakarais koncertuojančiam piliakalny, reikalingas dirigentas. Atlyginimas vienam vakarui — 2 Regattos.

— „Literato" redakcija skelbia varžytynes išvežimui šiukšlynan neišparduotų „Literato" egzempliorių. Prašymus įteikti pačiai redakcijai.

Vytauto g-vės dežuruotojas

KAIŠIADORYS

Linkėjimai

Aštuntokams. Nenusiminkit, broliai! Ne jūs pirmi ir ne jūs paskutiniai vargstat. Mano manymu, nėra jau taip jums bloga. Į pamokas neinat, mokytojai ranką paduoda. Visiems linkiu kuo greičiausiai gauti tarnybas. Jei tapsit direktoriais, nepagailėkit Strėvūnui protekcijų.

Septintokėms. Seseriškai apkaišyti alyvomis aštuntoką. Baliui tortą ant ašarų iškepti. Nepameskit teisingo anglų kalbos kelio!

Šeštokams. Dar garsiau rėkti per karinį rengimą. Linkusiems prie biznio linkiu įsteigti „siekočių", „knabliukų", „matikų" ir kitų įrankių dirbtuvę.

Penktokėms. Linkiu žydėti, netupti antriems, atvėsinti pavasariškas širdis „fundytais" ledais.

Penktokams. Tapti vyrais ne tik ūgiu bet ir...

Strėvūnas

KRETINGA

— „Pypkoriaus" ir Co būrelis šaukia metinį narių susirinkimą. Susirinkimas įvyks gimnazijos rūmų rytinėje daly — rūkomajame kabinete. Programoje: jaunesniųjų narių pakėlimas į pypkorius, tabako plantacijos steigimo klausimas, „Pypkės" b-vės steigimas...

Dėdė Anupras

PALANGA

Ach, buvo gražios dienos
Mūs Palangoj gražiojoj —
Šiandieną iš pajūrio
Mes vėliai išvažiuojam.

Gražus pakrančių smėli,
Ir jūros tilte senas —
Šiandien — „Sveiki palikit" —
Juk mes gerai gyvenom.

Sudie Birutės kalne,
Tu Nagli septynpuši —
Tai šičia daugel, daug kas
Paliko savo „dūšią".

Mes Baltijai „sudievu"
Visi kaip vienas tariam.
Taip tyliai jūron skęsta
Saulutė mūs vakarė.

Sudie tau, grafo parke,
Tau, tvenkiny didysis —
Pas jus pražys kaštonai —
Mus dienos tolin vysis...

Tai „iki" žalios pušys,
Tai „iki" eglės žalios.
Į plačią žemaitiją
Vingiuoja mūsų kelias.

Šiandieną iš pajūrio
Mes vėliai išvažiuojam
Po šešerių „kermošių"
Tuo vieškeliu plačiuoju...

Ziza

PANEVĖŽYS

Amatų-Technikos mokykla

Mūsų „cizninkų himnas

Trauk, trauk dūmelį trauk,
Pakol tu „cizą" turi.
Jei surūkysi,
Vis linksmas būki
Pypkoriškos krizės metu.
Sveikas „Pikolo", sveikas „Drugeli",
sveikas ir „Mano bičiulis" kartu.
Trai-rai-rai — viskas užrūkius gerai,
Dygsta kaip grybai „dveigiai"
Tik prie dūmelio,
surasim kelią,
Aušta naujieji laikai...

Alfas Liepa

Pernykštės „GAMTOS DRAUGO" ekskursijos prisiminimui

Klaipėda „good bay"! Ją neužmiršti gal padės „Gamtos draugų" (jos nuolatinių lankytojų) išgyventi nuotykiai.

Žodžiai **vilkaviškiečio Gabijaus.**

Jei klausyti jūs tik norit,
aš tuoj tarsiu žodžių porą,
kur mes glaudėm kūną savo,
kur sapnuos jėgas atgavom.
Kada Jurbarke išlipom,
džiaugėsi kiekvienas tipas:
„Lietuvoj" daugiausia stačias,
tad žemelė — mielas svečias.
Baltuos rūmuos gimnazistų
liepė mums į šieną knistis,
čiupti antklodę ar „dekį",
kol draugai dar meiliai šneka.
Vyrai du Žemaičių svieto
virto snaust į vieną vietą,
Patas viens, kits Patašonas,
nesutaiko savo šonų.
Kai pirmasis išsitiesia,
tai per klasės ilgį visą,
o kada suriečia kojas,
Ararato kalnas stojas.
O mažajam liliputui
vos neteko šiąnakt žūti...
Ir dėl ūgio nevienodo
jam pasaulis darės juodas...
Kad sumažint ūgį draugui,
užmokėtų jis gan brangiai,
nes tas ilgis šį mažiuką,
būt nugulęs kaip paršiuką...
Kitai nakčiai jau nuklydom
net anapus marių — Nidon...
Čia į paštininkų vilą
virtom, lindom — net sušilom.
Čia, brolyti, tau neštukos,
kai net du šimtu vyrukų
nor sugrūsti kaip silkes
ir dar liepia tyliai kęst!
O jei neužteko šieno,
tai kabinkis nors ant sienų:
čia ne Lietuvos šalis,
smėlio „alpiai" nežali!...
Štai kelis, pačius drąsiuosius
išgabeno prie „matrosų"
ir ant denio, ar kajutėj
jie pernakt puikiausiai pūtė...
O šis Švėkšnos vyras vienas
smarkiai knisosi po šieną;
baisiai darės nesmagu,
jam dainuojant pro miegus!...
Trečią naktį jau ne bėdos,
nes pasiekėme Klaipėdą
ir baltuos mokyklos rūmuos
išrikiavom savo kūnus.
Susiradę gražią vietą,
manėm jau užmiršti svietą,
bet Antans pamatė pelę
ir tuojau skandalą kelia.
Kad nebūt pavojaus miniai,
ją čemodanu slogino,
draug ir vyras Žemaitijos
jai iš kūno „dūšią" vijo.
Kitą naktį vyrai šaunūs
— iš provincijos ir Kauno —
išmėgino savo jėgą
smarkiai švilpdami pro miegą.
Kretingoj, pačioj aukštybėj,
pro skyles žvaigždutėms žibant,
mes sapnavome saldžiai,
kol pradėj' čiulbėt gaidžiai.
Vyrai šiąnakt mėnesienoj
glamonėjo šaltas sienas,
verkė garsiai ir pavieniui,
paskutinę nakt ant šieno...

Gabijus

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Juozui Lemažėnui. Džiaugiamės Jūsų daroma pažanga. Novelė dėl vietos stokos į šį numerį netelpa. Sunaudosime vėliau.

Petrui Kepalui. Sunaudosime vėliau.

Albinui Tamašauskui. Darote pažangą. Novelė būtų jau spausdinta, bet mes turime daug beletristinių rašinių ir dėl vietos stokos negalime visų sutalpinti. Atrenkam tuos, kurie stipriausi. Bandykite ką nors parašyti rudens numeriams.

Stasiui Šn. Novelėje per daug sentimentalumo. Trūksta įsijautimo į vaizduojamų žmonių psichologiją. Eilėraštyje yra gražių, nuotaikingų posmų, bet vietomis — gryna proza, sentimentalumu pasaldinta.

Futbolistui. Jūsų rašinyje dar nieko beletristiško nėra. Pasakojimas visai blankus, nevaizdingas, neįdomus.

V. Milk. Laiškas mums netinka, nes jame neiškeliama nieko naujesnio, įdomesnio.

Jon. Nsd. Patartina skaityti geresniuosius mūsų poetus, kad įsigytumėte geresnę literatūrinę nuovoką. Iš eilėraščių atrodo, kad dažnai neskiriate, kuris vaizdas yra poetiškas ir tinka vartoti eilėraštyje. Todėl šalia gražių vaizdų pasitaiko visai gremėzdiškų ir net komiškai skambančių posakių. Be to, eilėraščiuose jaučiama Maironio įtaka.

P. Dr. Eilėraštyje jau išvengta daugelio trūkumų, kurie pasitaikydavo anksčiau. Padirbėkite dar.

Linas. Eilėraščio forma lengva ir sklandi. Reiškia, mokama laisvai reikšti savo mintis. Tai svarbu. Padirbėkite. Tikėsimės neblogų rezultatų.

Jon. Link. Atsiųstasis eilėraštis rodo, kad pradedate pasiekti geresnių rezultatų. Venkite ištęsimo ir per daug didelio patosiškumo.

A. R., Al. Št., J. Mikučiui, Lūšinai, Vilniui, St. Džiūgui, Arvydaičiui, Aurui ir **Pr. Žebr.** Eilėraščiai spausdinti dar silpnoki.

Veda **ST. DAUNYS**

Gimnazijų sporto varžybos

Gegužės 5—7 d. Ukmergėje ir Marijampolėje įvyko Lietuvos gimnazijų sporto varžybos. Šiųmetinėse gimnazijų sporto varžybose dalyvavo per 40 gimnazijų su daugiau kaip 1300 dalyvių. Ukmergėje buvo pravestos berniukų krepšinio ir mergaičių tautiškų šokių varžybos, o Marijampolėje mergaitėm muštuko ir berniukam tinklinio varžybos. Smarkesnės varžybos ir didesnis susidomėjimas buvo Ukmergėje. Berniukų krepšinio varžybos buvo labai karštos ir pilnos netikėtumų. Gimnazijų krepšinio nugalėtojo vardą laimėjo Kauno „Aušros" berniukų gimnazija, finalinėse rungtynėse labai sunkiai įveikusi Šiaulių gimnaziją 8:7 (3:4). Mergaičių tautiškų šokių varžybose pirmas vietas laimėjo: už tautišką šokį Alytaus gimnazija, o meniškų šokių grupėje pirmą vietą išsikovojo Ukmergės gimnazija. Marijampolėje berniukų tinklinio varžybose nugalėtoju tapo Šiaulių berniukų gimnazija, o mergaičių muštuko varžybas laimėjo Utenos gimnazija.

Varžybom labai kliudė blogas oras. Dėl blogo oro Ukmergėje net liko neįvykdyti mergaičių bėgimai. Ar ne geriau būtų, jei gimnazijų sporto varžybos įvyktų gegužės gale, ar birželio pirmomis dienomis, kada bent oras būtų šiltas.

Didžiosios krepšinio dienos

Nekantriai lauktosios didžiosios krepšinio dienos — Europos krepšinio pirmenybės pagaliau jau atėjo. Jos prasideda gegužės 21 d. ir baigsis gegužės 28 d. Dalyvauti trečiose Europos vyrų krepšinio pirmenybėse Kaune sutiko 8 valstybės — Lietuva, Latvija, Estija, Suomija, Lenkija, Prancūzija, Vengrija ir Italija. Pirmenybės vyks taškų sistema, t. y. kiekviena komanda žais su kiekviena. Kiekvieną dieną įvyks po 4 rungtynes. Pirmenybėm jau visiškai pasiruošta. Dalyvaujančių kraštų krepšininkai į Kauną pradeda rinktis jau nuo gegužės 18 d. Laukiama daug ekskursijų iš užsienio ir Lietuvos. Stebėtojų atvyksta iš Anglijos, Belgijos ir kitų kraštų, kurie pirmenybėse nedalyvauja. Laukiama, kad pirmenybių metu Kauną aplankys per 1000 užsieniečių.

Lietuvos rinktinė sudaryta iš Lubino, Kriaučiūno, Jurgėlos, Budriūno, Ruzgio, Puzinausko, Andriulio, Baltrūno, Norkaus, Šliūpo ir kitų.

Lietuvos rinktinės kovos bus transliuojamos per radiją. Komandų suporavimas įvyks prieš pat rungtynes. Pirmenybės bus pradėtos tarpvalstybinėm moterų krepšinio rungtynėm Lietuva — Lenkija.

Pirmosios futbolo rungtynės su Lenkais

Gegužės mėn. 14 d. Varšuvoje įvyko pirmosios tarpmiestinės futbolo rungtynės Kaunas—Varšuva. Laimėjo Varšuva 5:2. Pirmas puslaikis baigėsi 2:1 taipgi Varšuvos naudai. Kauno naudai įvarčius įkirto Bužinskas ir Skeivys.

Italija — Anglija 2:2

Gegužės 13 d. Milane įvykusios tarpvalstybinės futbolo rungtynės Italija — Anglija baigėsi lygiomis 2:2.

Čekų futbolininkai žaidė Kaune

Gegužės m. pirmomis dienomis Kaune viešėjo Čekijos futbolo komanda Viktorija Plzen, kuri Š.Š. Kovą supliekė 8:0, o prieš rinktinę sunkiai laimėjo 3:2. Iš Kauno čekų futbolininkai nuvažiavo į Rygą, kur prieš Latvijos rinktinę pralaimėjo 2:3.

Dr. Jonas Grinius, GROŽIS IR MENAS. Estetikos pagrindai. 352 psl. in 8⁰. Kaina Lt 8. V. D. Universiteto Teologijos-Filosofijos fakulteto leidinys.

Lietuvių mokslinėj literatūroj grožio ir meno klausimams nušviesti stambesnių ir išsamesnių veikalų ligšiol veik visai nebuvo. Todėl naujo šios srities klausimus nagrinėjančio veikalo pasirodymas yra labai džiuginantis reiškinys.

Šis dr. Griniaus veikalas juo labiau džiugina, kad jis yra tikrai platus savo apimtimi, o iškeltosios problemos sprendžiamos su prideramu rimtumu ir gilumu. „Grožyje ir mene" yra išdėstyti estetikos mokslo pagrindai. Veikalas paskirstytas į tris stambias dalis: **Grožis, Meno kūrinys** ir **Kūrėjas.** Pirmojoj dalyje nagrinėjamas grožis mene ir gamtoj, grožio ir erotikos santykiai, grožis subjektyviniu ir objektyviniu atžvilgiu ir kt. Antra dalis nagrinėja tikroves ir meno tiesos santykį, vaizdavimo būdus, visuomenės įtaką kūriniui, idėjos ir medžiagos, išraiškos ir formos klausimą. Trečiojoj daly stengiamasi įsigilinti į kūrėjo prigimtį, išskirti kūrėjų tipus, išnagrinėti kūrybos procesą ir kt.

Veikale liečiamos ne tik amžinosios meno tiesos, bet daug kur sustojama ir ties šių dienų aktualiaisiais meno klausimais. Autorius moka kritiškai pažvelgti į dabartiniame mene vyraujančias tendencijas ir su gilia erudicija sprendžia daugelį nūdienio meno klausimų. Spręsdamas didžiąsias meno problemas, dr. Grinius kritiškai apžvelgia svarbiųjų srovių pažiūras į tą ar kitą dalyką ir ieško tikrojo kelio iškeltam klausimui spręsti.

„Grožis ir menas" parašytas lengvu ir gražiu stilium. Veikalą puošia 37 iliustracijos, atspausdintos kreidiniame popieriuje. Norintiems artimiau susipažinti su grožio ir meno klausimais patartina šį veikalą perskaityti. **E. Ratilas**

St. Tamulaitis, RUDENS MELODIJOS. Sakalas. 1938 m. 264 psl. Kaina Lt 3,—

St. Tamulaitis — „Ateities" skaitytojams jau, tur būt, yra gerai pažįstamas. Dažnai matom jo novelių ir apysakų šio žurnalo puslapiuose. Skaitydami pastebėjome, kad St. Tamulaitis (jaunimo rašytojojo Vyto Tamulaičio brolis) yra linkęs į filosofiją, į filosofinį momentą žmogaus gyvenime. Todėl ir jo novelių centre stovi žmogus su savo mintimis, aistromis, skausmais... St. Tamulaičio žmogus daug galvoja, svarsto, filosofuoja. Tačiau maža veikia. Kaip vėliau matysim, ir visai knygai kažkaip truks veiksmo, įvykių plėtotės, išvystymo.

„Rudens melodijų" turinį sudaro 9 novelės bei apysakos. Veiksmas daugiausia vyksta mieste, miesčioniškoje aplinkoje, kuri trupina žmonių asmenybių vertybes, kuri juos savo pilkumu slegia ir smaugia. Todėl ir novelių veikėjai tragiški, kažko iešką ir nerandą, gaubiami rudens pilkumos. Jie ilgisi didelio, šviesaus gyvenimo, praeities paveikslo atnaujinimo, nes praėjusios dienos ir jaunystė visada mumyse sukelia ilgesį ir nerimą. „Ilgiesi prabėgusių savo dienų, ilgiesi dar nepatirtos laimės — ir gal niekados, niekados tu jos nepatirsi! — trokšti visa savo esybe gyvenimo, panašaus į seniai begirdėtą muzikos kūrinį, kurio niekuomet daugiau negirdėsi; veržiesi į tavo vieno vos tenuspėjamą begalinį grožį, kurio gal niekuomet daugiau nejusi, ir kuris nežinai, kur yra..." (6 psl.).

Kai kurie veikėjai (pav., privatdocentas Jeronimas Nausėda „Netikruose brilijantuose") visai rezignuoja, nusivilia ne tik meile, bet ir savo filosofija, gyvenimu ir net mokslu. Kažkaip ir kituose novelėse jaučiamas pavargimas, žmonių menkumas, išsekimas jėgų kovoti, dirbti, kurti. Visa baisiai pasyvu.

Ryškiai iš visų novelių skiriasi kiek ilgesnis dalykėlis — **„Pūstelninkas"** (spausdintas „Ateity"), istorinė apysakaitė iš 1863 metų sukilimo. Čia vazduojama grafaitės ir tos apylinkės sukilėlių vado meilė, kuri vystosi sukilimo įvykių fone. Tai gal vienintelė knygos vieta, kur reiškiasi kova, heroizmas, maištinga dvasia dėl krašto laisvės ir mylimos širdies. Bet ir šiai apysakaitei trūksta kompozicinio nuoseklumo. Vietomis perdaug bereikalingo balasto.

St. Tamulaičio bandymas giliau, iš fi-

losofinio taško pažvelgti į žmogų, į jo vidaus gyvenimą, — yra girtinas ir sveikintinas žingsnis. Mūsų literatūrai, iš viso, dar trūksta gilumo, platesnio žmogaus pažinimo. Atrodo, St. Tamulaitis šito kaip tik ir siekia. Sutvarkius, išryškinus stilių, kompoziciją, „Rudens melodijos" atrodytų dar vertingiau. Bet kaip debiutanto knyga yra verta susidomėjimo, ypač literatūros mėgėjų. O ateities darbai, reikia tikėtis, bus dar geresni. **A. Verdenis**

MOKSLEIVIŲ VARPAI. Moksleivių mėnesinis žurnalas. 32 psl. Nr. 1.

Šis žurnalas pasirodo vietoj anksčiau ėjusio „Moksleivio" ir yra pasiryžęs eiti tokiu pat keliu. „Mus visus jungia gražesnio, tobulesnio, humaniškesnio ateities gyvenimo siekimas", pasisako redakcija įžanginiame žodyje. Tačiau konkretesni laikraštėlio tikslai ir jo kryptis iš redakcijos pasisakymo nepaaiškėja.

Žurnalas estetikos išvaizdos. Turinį sudaro populiariai rašyti straipsniukai iš mokslo ir meno srities, beletristika ir eilėraščiai. Gale yra keletas skyrių, moksleivį supažindinančių su literatūriniu ir kultūriniu gyvenimu, mokyklų gyvenimo kronika, filatelijos skyrius, juokų kampelis ir kt.

MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTĖLIAI

LITERATAS. Vienkartinis **Biržų** P. L. P. A. Smetonos v. gimnazijos literatūrininkų leidinys. Nr. 1(5).

Laikraštėlis pasižymi estetiška išvaizda. Tačiau pačiame turinyje randame tokių silpnų dalykų, kurie pateko, tur būt, tik per neapsižiūrėjimą. Pirmoj vietoj minėtinas straipsnis „Ką rašo mūsų jaunieji poetai", kur autorius parodo visą savo vaikišką nenusimanymą. Pradedantieji rašyti gimnazistukai čia pakeliami didžiausiais ir moksleivių mėgiamiausiais poetais. Pav., apie vieną moksleivių laikraštėliuose pradėjusį bandyti savo plunksną „poetą" rašoma šitaip: „Šis rimtas pretendentas į poetus turi labai gražų lietuvišką stilių ir patraukiančią intrygą. Jo eilėraščiai skamba visų Liet. moksleivių lūpose, ir kiekvienas pasakys, kad šis poetas jam yra mėgiamiausias. Nuoširdumas ir paprastumas — jo kūrinių teigiami ypatumai"... Nejaugi leidinėlio medžiagos netikrino vyresnieji žmonės? Skaitytojai ir be mūsų pastabų aną straipsnį, be abejo, mokės įvertinti kritiškai. Dar yra vienas labai silpnas dalykas **K. K.** „Likimo keliai". Dalykėlis labai neaiškaus žanro: nei novelė, nei agitacinis straipsnis. Reikėjo rašyti arba vieną arba kitą. Dabar nei šis nei tas. Pati novelė kokčiai sentimentali ir naivi. Žinoma, čia visai nėra reikalo kalbėti apie anas agitacines nuotrupas, kurios yra visai ne vietoj ir ko ligšiol nė viename moksleivių laikraštėlyje nepasitaikydavo. Tai kitų draugų šmeižimas, tarpusavio draugiškumo ir vienybės ardymas, kitus niekinant ir save aukštinant. Tas dalykas jau seniau baigėsi viešajame mūsų tautos gyvenime, ir todėl jis čia juo labiau ne vietoj.

Yra leidinyje žymiai stipresnių dalykų, kurie bendrą įspūdį pataiso. Bene stipriausia leidinyje yra poezija. Eilėraščiai telpa **K. Padarauskaitės, L. Matuzevičiaus** ir **Vyt. Vajegos. Alb. Tamašausko** feljetonas turi užtektinai komizmo, tik yra truputį neįtikinantis. **Kosto Tymuko** straipsniukas apie Krėvės kūrybą parašytas apydailiai, tik labai paviršutiniškas ir nieko naujesnio ir įdomesnio neiškeliąs. Įdomesnis **V. M.** straipsnis „Kultūrinis aktyvumas", bet ir čia kyšo kažkokia nelemta tendencija. **Alf. Beresnevičiaus** būrelių pirmininkų saržai padaryti visai vykusiai.

Leidinėlio redaktorius **V. Markūnas.**

AUKSO SPINDULIAI. Linkuvos v. gimn. R. L. B. neperiodinis leidinys.

Daugiausia vietos skiriama straipsniams bei referatams. Reikia pasakyti, kad visi leidinėlyje telpa referatai ir straipsniai yra gražiai ir įdomiai parašyti. Minėtas **A. Š.** straipsnis, **J. Padvarskio, I. Verbickaitės, A. Gruzdo, J. Lukšo** ir kt. Mažiau vietos užima dailiosios literatūros bandymai. **A. Januškevičiūtė** duoda novelę, o **Vyt. Pinkevičius, Vulgus, Jonas Linkonis, Gruzdas** ir **Svajūnas** eilėraščių. Pažymėtinas J. Linkonio eilėraštis „Magnificat".

Leidinėlio išvaizda gera. Vinjetės vykusios.

Redaktorius **J. Lukšas.**

Ramygalos literatūrinio būrelio vienkartinis leidinys. (Vardas dėl blogos spausdinimo technikos neįskaitomas).

Telpa **A. Klimašauskaitės** ir **J. Mažeikos** eilėraščiai, **S. Vrubliauskaitės** feljetonas ir straipsnis apie senojo lietuvių tikėjimo liekanas mūsų tautosakoj, J. Mažeikos novelė ir scenos vaizdelis, **E. P.** kritikos straipsniukas, juokų skyrius ir kt. Įdomiai ir su nusimanymu parašytas straipsnis „Pasaka tikrovėj". Iš kitų labiau vykusių dalykų pažymėtini Klimašauskaitės eilėraščiai (ypač „Vasara praėjo"), be to, J. Mažeikos scenos vaizdelis.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Bronė Buivydaitė, PO ŽILVIČIAIS. III-čias eilėraščių rinkinys. 104 psl. Lt 3. Sakalo leid.

V. Daugirdaitė Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJOS VAIZDAI IR RAŠTAI. Istorijos chrestomatija. Gausiai iliustruota. 264 psl. Lt 4,50. Sakalo leid.

Laura Šlapelienė, DVI LIETUVAITĖS AMERIKOJ. Apysaka iš Amerikos mokyklų gyvenimo. Iliustravo autorė. 180 psl. Lt 2,50. Sakalo leid.

Arthur Milis, PASLAPTINGIEJI RYTAI. Egzotiškas romanas. Iš VI originalo laidos vertė **B. Dundulis.** Populiarioji biblioteka nr. 14. Lt 1,50. Sakalo leid.

Vytautas Goštautas, MEŠKERIOJIMO SPORTAS. Platus visiems šio sporto mėgėjams vadovėlis. Su 50 iliustracijų. Lt 2,50. Sakalo leid.

Ben. Babrauskas, KIRČIAVIMO TAISYKLĖS. 99 lietuvių k. kirčiavimo taisyklės. Vienintelis, praktiškas šios srities vadovėlis mokyklai ir gyvenimui. Šv. Ministerijos aprobuotas. Lt 1,50. Sakalo leid.

VARPININKŲ KELIAS. Studentų varpininkų penkiolikos metų sukakčiai paminėti jubiliejinis leidinys. Redagavo **T. Zaleskis.** 214 psl. Studentų „Varpo" Draugijos leid.

MOKSLEIVIŲ VARPAI. Moksleivių mėnesinis žurnalas. Nr. 1.

Juozas Jurginis, NANSENAS. 316 psl. Kaina Lt 3,50. Spaudos Fondo leid.

Stefan Zweig, MARIJA STIUART. Vertė **Ben. Rutkūnas.** 523 psl. Kaina Lt 5. Spaudos Fondo leid.

Zofija Kossak, BALDUINAS IV. Istorinė apysaka. Vertė **Talmantas.** 380 psl. Kaina Lt 4. Šv. Kazimiero D-jos leid.

Maurikis Jokay, AKMENINĖ ŠIRDIS. III t. Apysaka. Iš lenkiško vertimo vertė **Albinas Andrulionis.** 240 psl. Kaina Lt. 2. Šv. Kazimiero D-jos leid.

Teodoras Dreizeris, DŽENI GERHARD I t. Romanas. Vertė **J. Šimkus.** Išleido Mokytojų Knygynas. 256 psl. Kaina Lt 2,50.

William J. Claxton, PUSVALANDŽIAI SU DIDŽIAISIAIS MOKSLININKAIS. Iš anglų kalbos išvertė **Karolis Vairas.** 205 psl. Kaina Lt 2,50. Spaudos Fondo leid.

T. Dr. A. Guidaldi, ŠVENTOJO ANTANO ŽIEDAI. Iš italų kalbos vertė **J. J.** 176 psl. Kaina Lt 1,80. Pranciškonų leid.

Jacques D'Ars, PIJUS PERAZZAS, šventas geležinkelietis. 40 psl. Kaina Lt 1. Pranciškonų Pasaulio leid.

Dr. A. Garmus, MOTINA ir jos rūpesčiai vaikų likimu. 85 psl. Kaina Lt 2. Spaudos Fondo leid.

Gyd. N. Indrašius, MAISTO VITAMINAI. 20 psl. Kaina Lt 2.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Žibutei. Matosi, kad sugebi rašyti, bet šlubuoja forma. Bandyk proza.

Kazimierai Pad. Perdaug saldu. Keisk motyvus.

Irenai D. Bandyk proza.

V. Inčiūraitei. Dėkui. Į šį numerį netilpo. Gal kitam atsiųsi nuotaikingesnių.

Parugės vosilkai. Turi gražų stilių, tačiau pats turinys nei šioks, nei toks. Novelėms reikia įvairesnio siužeto. Eilėraštis neblogas, tačiau perdaug jame kitų poetų vartotų išsireiškimų, pav., „žydinčia obelia dabar tave menu" ir kt. Rašinėk daugiau.

PRANEŠIMAS.

Stojamieji egzaminai į Vilkaviškio Vyskupijos Kunigų Seminariją įvyks seminarijos rūmuose Vilkaviškyje 1939 metų birželio mėn. 23 dieną 10 val. Egzaminai bus tikybos, lietuvių ir lotynų kalbų. Kandidatai turi atsivežti šiuos dokumentus: šešių gimnazijos klasių baigimo pažymėjimą, gimimo metrikus, sveikatos liudijimą, kapeliono ir vietos klebono liudijimą apie elgesį.

Baigusieji 7 gimnazijos klases (su lotynų kalba) priimami į antrąjį kursą.

Abiturientai (baigę gimnaziją su lotynų kalba) be egzaminų priimami į trečiąjį (filosofijos) kursą.

Smulkesnių žinių apie seminariją suteikia jos Rektorius arba Vicerektorius.

Seminarijos Rektorius

REDAKCIJOS ŽODIS

Šis numeris yra paskutinis šiais mokslo metais. Kitą „Ateities" nr. skaitytojai sulauks tik ateinantį rudenį, pirmomis rugsėjo dienomis. Poatostoginiam nr. raštus siųsti iki rugpiūčio 20 d.

Redakcija buvo žadėjusi savo uolesniems bendradarbiams dovanų knygomis ir ketino jas žymiai anksčiau pasiųsti, tačiau ne dėl savo kaltės to negalėjo taip greit padaryti. Bendradarbiams paskirtąsias dovanas pasiųsime kuo greičiausiai.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS
PROF. PR. DOVYDAITIS

TURINYS

LYRIKA

Bradūnas, K. — Neviliok, 1, 3. Radastos, 1, 3. Šventoji Naktis, 5, 259. Žinau, 6, 323. Tylu, 8, 460.

Barda, F. — Elegija, 3, 136.

Baronas, Al. — Ruduo ateis, 2, 67. Pamirštai mergaitei, 4, 218. Jaunystei, 5, 286. Kelyje, 7, 407. Pasiskundimas uosiui, 9, 535. Vakaras ant tilto, 10, 586.

Čėsna, Vyt. — Gal tai tik sapnas, 2, 66. Šiandieninė kelionė, 2, 66. Jūreivio daina, 8, 470. Marių tyluma, 9, 519. Motinai, 10, 599.

Daina, Alb. — Geras Kristau!, 2, 67. Prie upės, 5, 289. Pabūk, 6, 346. Užmik, 7, 413. Ežere, 10, 601.

Dante Alighieri — * * * 5, 275.

Inčiūra, K. Pr. — Būti poetu (pagal *Boutelleau),* 3, 132. Svajonės, 9, 532.

Jammes, Fr. — Nusižeminimo malda, 5, 280.

Janiūnas, Alb. — Tyla, 1, 39. Sapno kelionė, 2, 265. Ūkanos, 5, 290.

Jonynas, Ambr. — Pasakyk, 10, 600.

Jurkus P. — Iškeliavimas, 4, 200. Lopšinės liū-liū, 6, 346. * * * 8, 458. Abituriento laiškas motinai, 9, 517. Tėviškės ilgesy, 10, 583.

Goethe, J. W. — Mignon, 10, 591.

Krasauskas, St. — Mergaitei, 1, 40. Pasiskundimas, 1, 40. Užmiršti negaliu, 3, 141. Gimusiam Kristui, 5, 286. Sutemose, 6, 343. Į gyvenimą, 9, 535. Mylimai mergaitei, 10, 601.

Kozulis, Pr. — Rudens šauksmas, 4, 200. * * * 8, 459.

Kondratas, P. — Kalėdų užgimimas, 5, 260.

Kruza, K. — * * * 3, 137.

Mačernis, Vyt. — Į viršūnes, 1, 4. Prisikėlimas, 1, 5. Mergaitei, 2, 72. Vizija, 6, 344. Kalnų pasiilgimas, 9, 533.

Matuzevičius, Eug. — Ruduo, 3, 131. Paskutinė valanda, 4, 201. Tau, 6, 323. Be dalios, 8, 460. Stoty, 9, 525.

Matuzevičius, Leon. — Sodžiaus draugams, 8, 477.

Nagys, H. — Vakaras, 6, 344. Pavasario audra, 8, 471. Kūdikis, 10, 599.

Narbutas, Leon. — Pavasarėjant, 8, 451. Pajūrio vėjas, 9, 519. Paguodimas, 10, 600.

Nausėda, J. — Nakties apdūmojimas, 2, 84.

Orvidas, P. — Ilgesys, 4, 214. Žvaigždėms krintant, 7, 407.

Rilke, R. M. — Rudens diena, 5, 290.

Siliūnas, Ben. — Mergaitė, 8, 471.

Serevičius, B. — Ant lauko, 3, 131. Iš lėto, 8, 451. Daina apie auksą, 10, 590.

Storm, T. — Miestas, 1, 4.

Šatas, Al. — Užsimerkė melsvos akys, 1, 10. Vakaro daina, 2, 65.

Tiutčevas, F. J. — Vai, netikėk, mergyt, poetu, 4, 201. Menu akimirką tą šviesią, 6, 345.

Volertas, Vyt. — Senstančiai motinai, 9, 534.

Žemaitis, J. — Atpasakok, vėjeli, 3, 132. Debesėliai, 4, 215. Naujas gyvenimas, 4, 215. Betliejaus stebuklas, 5, 260. Vakaro pasaka, 8, 470. Vyturėlių šventė, 9, 534. Pievų meilė, 10, 577.

Žitkevičius, Leon. — Motto, 6, 337.

BELETRISTIKA

Audronis, J. — Verduno mirties laukuose, 3, 158.
Jurkus, P. — Išsigelbėjimas, 3, 141.
Lemažėnas, J. — Kaspinas, 7, 398.
Krivickas, Br. — Didysis ir Mažasis, 2, 68.
Mačernis, V. — Aš atnešiu jums saulės patekėjimą, 7, 421.
Matuzevičius, Eug. — Baltas sapnas, 5, 266.
Rimša, Pr. — Choristai švilpia, 1, 6.
Sabaliauskas, V. — Užbaigtasis laiškas, 6, 324.
Šimkus, Z. — Susitaikinimas, 9, 520.
Tamulaitis, St. — Ruduo atėjo į mūsų žemę, 3, 132.
Umbrasas, K. — Melas, 10, 584.
Umbražiūnas, Z. — Seniūnas, 8, 461.
Vaičiulėnas, L. — Mes buvom draugai, 4, 202.

RELIGIJA, PASAULĖŽIŪRA IR ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

Augas, K. — „Kariui“ 20 metų, 10, 604.
„Ateities“ Redaktorius — Jūs esate jaunas želmuo, 1, 1.
A. a. Pijaus XI atmintini žodžiai Lietuvos jaunimui, 7, 385. * * * 6, 321.
Baras, Kaz. — Radikali širdies reforma, kad gyventumėm.
Dovydaitis, Pr. — Kun. P. Martišiaus dienos gimnazijoj, 7, 414. Gerų moksleivių geras kapelionas, 8, 478.
Fiedler, A. Em. — Bendradarbiai, 1, 32.
Indriliūnas, M. — Apie kūdikystę ir kūrybą, 2, 91. Žmogaus išsilaisvinimas mene, 4, 219. M. K. Čiurlionis, 6, 330.
Jurkus, P. — Kariuomenė ir moksleivija, 10, 602.
Gutauskas, K. J. — Apie tavo ugningą širdį, 1, 28. Didžiųjų kūrėjų kelias, 2, 80. Didžiojo Goethės credo, 4, 205. Plunksna ir mamona, 5, 270. Tai buvo jų paskutiniai žodžiai, 8, 467.
Kaz. J. — Tinklas pagauti visiems daiktams (vertimas), 1, 25.
K., B. — Po Klaipėdos netekimo, 9, 518.
Korsakas, Vl. — Moksleivija ir mūsų muzikos ateitis, 3, 138.
Mačernis, V. — Keli būsimojo lietuvio kataliko inteligento bruožai, 5, 287.
Matuzevičius, Eug. — Darbo ir kovos kelyje, 4, 216.
Mažiulis, A. — Rudeninė šventė, 4, 225.
Milžinas — Vilniaus šventovės, 2, 85.
Misevičius, Alf. — Moksleivis ir kaimas, 10, 578.
Natkevičius, V. — Katalikiškoji pasaulėžiūra, 6, 338. Asmenybė, 10, 592.
Ram., K. — Kalėdų rytmetį, 5, 257. Skaidriosios Velykos, 8, 449.
Petrauskas, P. — Kas mus išmokys mylėti, 5, 261. Moksleivio idealizmas kasdieniškumo dulkėse, 6, 351. Eucharistija ir gyvenimas, 9, 527.
Salkūnas, Br. — Įžengėme į 22-sius laisvės metus, 7, 396.
S., K. — Religija ir jaunuolio gyvenimas, 1, 30. Dievo karalystė žemėje, 3, 154.
Stonys, M. — Naujųjų kristoforų deklaracija, 2, 96.
Sušinskas, Alf. — Bangų ir saulės žaisme, 1, 11. Kai plunksną šautuvas pakeičia, 2, 73. Gyvenimo ir suolo sutartinė, 4, 193. Peleno žaismas jaunoj sieloj, 7, 389. Pirmasis popiežius, lėktuvu skraidęs, 8, 452. Laisvą kraują Dievui ir savo kraštui, 9, 513.
Šilgalis, I. — Balsas tyruose, 5, 276. Ieškau gyvenimo draugo, 9, 544.
Vėjas, B. — Tariamasis vyriškumas ir netikras džiaugsmas, 3, 162.

G. El. — Jonas Vytautas Narbutas, Pažadėtoji žemė, 5, 318. Orison Swett Marden, Valios jėga, 7, 446. Lordas R. Baden-Powellis, Skautybė mergaitėms.

J. — Helene Pages, Christel geht' zur Schule, 2, 127. Helene Pages, Grossmutters Mädchentage, 2, 127. Schüllerkalendar mein Freund, 7, 447. Josef Prestel, Geschichte des deutschen Jugendschriftums, 7, 447. Hubert Göbels, Das kunterbunte Geschichtenbuch, 7, 447.

Kazokas, V. — Paskutinieji metai seminarijoje, 2, 126. Giovanni Papini, Tragizmai ir vyriškumas, 3, 191. Kun. Pov. Jakas, Ieškau žmogaus, 4, 256.

Kr., Br. — Jurgis Jankus, Egzaminai, 2, 125. El litova poezio, 2, 127. Jurgis Jankus, Be krantų, 4, 256. Juozas Audronis, Tarptautinė esperanto kalba, 4, 256. Šeši suomiai, 7, 446. Kazys Jankauskas, Dulkini batai, 8, 509. Pearl S. Buck, Rytų vėjas — vakarų vėjas, 8, 510. Kazys Inčiūra, Baltieji raiteliai, 8, 574. G. Flaubert, Salambo, 8, 575.

Krivickas, Br. — Maironio „Pavasario balsai" ir Miškinio „Varnos prie plento", 3, 148 — 4, 208. Premijuotoji literatūra, 7, 408.

Nausėda, J. — Justinas Klumbys, Jurgis Frassati, 2, 126.

Petrauskas, P. — Biliūno ir Vydūno žmoniškumas, 8, 472.

Ramojus, K. — Kazys Jankauskas, Vieškelyje plytų vežimai, 3, 190. J. Rainys, Pūsk, vėjeli, 8, 510. Vincas Krėvė, Raganius, 9, 573.

Ratilas, E. — Dr. J. Grinius, Grožis ir menas, 10, 634.

Ratukas — Motiejus Lukšys, Saulėtą dieną.

Serevičius, B. — Maironio „Priešaušris" kūrybos plotmėje, 1, 19. Lazdynų Pelėdos „Našlaitė", 5, 281.

Strabulis, A. — V. Krėvės kūrybos metmens, 6, 347. Skirgaila, 8, 536.

Šimkus, Z. — Venancijus Ališas, Sao Bento varpai, 6, 381. Styppolitte Taine, Meno filosofija, 9, 575.

Verdenis, A. — Salomėja Nėris, Diemedžiu žydėsiu, 1, 64. Leonardas Žitkevičius, Su tėvelio kepure, 6, 382. Vyt. Tamulaitis, Naktis ant Nemuno, 7, 445. Jonas Graičiūnas, Ižas Nemune, 7, 445. Faustas Kirša, Pelenai, 8, 508. Antanas Jasiūnas, Apleistos žemės lyrika, 9, 574. Antanas Rūkas, Posmai, 9, 574. Liudas Sakalinis, Širdis ir plienas, 9, 575. St. Tamulaitis, Rudens melodijos, 10, 635.

MERGAIČIŲ ATEITIS

LYRIKA

Aukštikalnytė, Pr. — Ieškojimas, 1, 42. Marių pasaka, 2, 106. Ilgesys, 2, 106. Vaikystė, 4, 234. Ramu, 5, 291. Našlaitėlis, 8, 487. Žmogui, 10, 611. Tėvynei, 10, 611. Kalnų gėlytė, 10, 602.

Bakevičiūtė, R. — Legenda, 4, 227. Sunku, 8, 483. Paguos, 9, 549.

Bernotavičiūtė, M. — * * * 7, 431.

Čepaitė, A. — Žvaigždžių lietus, 2, 100. Pasaka, 3, 174. Tą vakarą, 5, 291.

Čerepaitė, A. — Ar sugrįši, 1, 42. Rudens mintys, 4, 235.

Čižaitė, J. — Rytą, 9, 558.

Daunytė, M. — * * * 8, 492. Seseriai, 9, 554.

Inčiūraitė, V. — Nemigo naktį, 6, 363. Daržely, 9, 550.

Karvelytė, A. — Kristus be žiedų, 2, 105.
Misiūnaitė, A. — Skambažiedė laimė, 3, 167. Am. Kamin, 6, 355. Elegija, 7, 431. Įspėk, 8, 549. Kažkas užbūrė, 10, 609.
Nietto — Himnas vėliavai, 2, 110.
Ručaitė, K. — Palydėsim, 2, 103. Kur juokias laumės, 3, 171. Našlaitė, 5, 298.
Šešeikaitė, E. — Dienų žaismas, 5, 301. Auksinė valanda, 6, 355. Susimąstymas, 7, 425.
Švabaitė, J. — Septynios psalmės, 2, 114. Į rudenį, 4, 235. * * * 5, 295. Mano troškimai, 6, 366. Malda nakčiai, 7, 428. Viešpaties paieškojimas, 10, 572.

BELETRISTIKA

Bernotavičiūtė, M. — Velykų rytą, 8, 481.
Degutytė, E. — Paskutinę metų naktį, 6, 356.
Jakubaitytė, A. — Tai buvo viskas, 1, 43. Daugiau taip nebus, 4, 235. Ištraukos iš suplyšusio dienoraščio, 9, 551.
Januškevičiūtė, A. — Vėlinių vakaro dienoraštis, 3, 165.
Misiūnaitė, A. — Tamsios akys, 5, 292.
Pundziūtė, Z. — Elgeta, kuri dainavo, 7, 426.
Ramoškaitė, E. — Moteriškė kalvos viršūnėje, 10, 613.
Šešeikaitė, E. — Žodžiai po kaštanu, 2, 101.
Žemaitytė, A., — Suprasti žodžiai, 8, 488.

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

Baleišytė, K. — Dotnuva kviečia, 10, 619.
Balčiūnaitė, O. — Modernioji kultūra ir mergaitės uždaviniai, 7, 423.
Bakevičiūtė, R. — Pavasario pabaisa, 9, 555. Su brandos atestatu, 10, 605.
D-tė, E. — Širdis pavasarį, 9, 547.
G., E. — Pas Lietuvos Toth'ą, 6, 358.
Gabulaitė, E. — Didžiųjų moterų keliais, 3, 169. Abiturientiška tragedija, 6, 364.
Mickevičiūtė, S. — Meilė ir moteris, 2, 111.
Ramoškaitė, E. — Nevėžis auštant, 3, 168.
Sušinskas, A., — Už širdį akmeniu, 9, 562.
Stočkiūtė, P. — Natūralus grožis, 3, 172. Mūsų tautiniai rūbai, 9, 559 — 10, 621.
Šešeikaitė, E. — Klasė ir tu! 1, 46. Klasėj ir už jos, 4, 231.
Šimkevičiūtė, M. — Tai buvo vasarą, 5, 297.
Švabaitė, J. — Keturios dienos Vilniuje, 10, 615.
Švažaitė, O. — Nuo Užulėnio lūšnelės ligi Baranausko klėtelės, 4, 237.
Tininis, J. — Prancūzijos lelija, 2, 104.
Vaičiūnaitė, B. — Krikščionybės keliai į Lietuvą, 1, 48.
Valentinas — Laiškas mergaitei, 4, 236. Laiškas mergaitei, 7, 429.
Virginija — Laiškas Valentinui, 5, 296.
Vita — XX a. mergaitė, 8, 484.
Žiburytė, E. — Išsiauklėjusi mergaitė, 5, 298.
* * * — Iš atostogų sugrįžus, 1, 41. Širdžių karalienei, 2, 100. Kaip gyvena Kolumbijos moksleiviai, 2, 107. Moksleivio tualetas, 2, 113. Uniformą padėjus, 1, 240. Prie stalo, 7, 432. Kaip kas valgoma, 7, 433. Gražiai elgiuos, 8, 493.

Šiandien jau kiekvienas žino, kad

MISIJOS

yra tikrai įdomus ir vienintelis tos rūšies laikraštis Lietuvoje.

MISIJOS supažindins skaitytojus su įdomiausiais misijų ir pasaulio užkampių kraštais, keisčiausiais tautų papročiais.

MISIJOS pasakoja daugybę šiurpiausių nuotykių, išgyvenimų, kelionių aprašymų, misijonierių (ypač **lietuvių)** laiškų, didvyriškų darbų.

MISIJOS parodo gražiais paveikslais visą misijų tautų gyvenimą, žmonių darbo priemones ir būdus, tautų skausmus ir džiaugsmus.

MISIJOS atskleidžia kat. Bažnyčios didingumą, Jos pasiuntinybės — „mokyti visas tautas" — kilnumą ir kartu uždavinio sunkumą.

MISIJOS auklėja jaunąją Lietuvos kartą didžiadvasiškume, uždega ją didžių dalykų siekiais; didvyriškais misijonierių pavyzdžiais moko neboti sunkumų, bet drąsiai siekti užsibrėžto tikslo.

MISIJOS — dėl savo gražių, spalvotų viršelių — **yra puikus stalo papuošalas.**

Be „MISIJŲ" neturėtų likti nei kaimo, nei miesto žmogus, nei jaunuolis, nei senesnis. „Misijos" tekainuoja metams 4 lt, pusei metų 2 lt. Užsieny — 1 dol.

A d r e s a s: „MISIJŲ" Administracija, Kaunas Jėzuitų Namai.

VYRESNIŲJŲ KLASIŲ MERGAITĖMS

įdomus ir skaitytinas moterų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo žurnalas

„NAUJOJI VAIDILUTĖ"

EINĄS 18-SIUS METUS

„NAUJOJI VAIDILUTĖ" 1939 m. skiria savo skaitytojams vertingą dovaną — puikią knygą „MŪSŲ RANKDARBIAI", iliustruotą lietuviškų rankdarbių pavyzdžiais.

Prenumerata moksleiviams: met. 6 lt, pusm. 3,5 lt.

A d r e s a s: Laisvės al. 3 b

MOKSLEIVIO BIBLIOTEKA

Savo bibliotekos papildymui kiekvienas moksleivis įsigys šiuos geriausius veikalus iš SAKALO KNYGŲ KATALOGO:

Stipriausias praėjusių metų lyrikos rinkinys, laimėjęs valstybinę premiją, *Salomėjos Nėries*

DIEMEDŽIU ŽYDĖSIU

Nėris savo motyvų įvairumu, nuoširdumu, aiškumu, žavia, o kartu ir labai paprasta forma patraukia skaitytoją. Šiuo rinkiniu ji pasirodo, kaip itin stipri, originali ir simpatiška poetė, pasiekusi aukštą meniškumo laipsnį ir galutinai išryškinusi savo kūrybinį pasaulėvaizdį. Rinkinio kaina Lt 3.

Spindulio premijuotosios *A. Miškinio* poemos

KETURI MIESTAI

Šios poemos puikiai atidengia dabartinio Lietuvos gyvenimo veidą. Čia iškelta daug skaudžių laisvosios Lietuvos ir laisvojo lietuvio gyvenimo problemų: „inteligento" dvasinis bankrotas, artojo vargas, Lietuvos ateities perspektyvos ir kt. Poemos pasižymi žavinga forma, giliu lyrizmu ir dideliu nuoširdumu. Kaina Lt 4.

Sakalo premijuotasis *Petro Cvirkos* novelių rinkinys

KASDIENĖS ISTORIJOS

Talentingas ir jaunas rašytojas šiose novelėse vaizduoja mūsų liaudį ir „inteligentiją". Vykusiai pagauta žmonių psichologija, realiai, su giliu tikrovės pažinimu atvaizduotos jų gyvenimo scenos, gyvi ir natūralūs dialogai, puiki ir klasiška novelių kompozicija bei gerai valdomas stilius verčia šiam Cvirkos veikalui pripažinti aukštą meniškumo laipsnį. Kaina Lt 3.

Visai neseniai mūsų skaitančiajai visuomenei pasirodžiusio, bet jau pakankamai išgarsėjusio rašytojo *Jurgio Jankaus* romanas

EGZAMINAI

Iš paprasčiausio mokytojų seminarijos moksleivių gyvenimo, jų tarpusavio santykių, kovų dėl pažymio, egzaminų nuotykių, santykių ir susikirtimų su mokytojais, kilnios ir trapios jaunuolių meilės ir kitų paprastų moksleivių gyvenimo smulkmenų talentingas rašytojas sugebėjo sukurti tikrai menišką veikalą, pasižymintį puikiu stilium ir užkrečiančia bei jaudinančia nuotaika. Kol kas šios rūšies veikalas mūsų literatūroj yra pirmas ir vienintelis. Kaina tik Lt 3.

To paties autoriaus romanas

BE KRANTŲ

Šiame veikale autorius toliau pasakoja vyriausiojo *Egzaminų* veikėjo Jeronimo gyvenimą ir darbą mokykloje. Vieniša kaimo mokytojo buitis, jo nelaiminga meilė, santykiai su kaimo žmonėmis ir savo padykusiais auklėtiniais, gamtos didybė davė jaunam rašytojui daug įdomios medžiagos, kurią jis tikrai meniškai apdorojo ir sukūrė vertingą, įdomų ir jaudinantį veikalą. Kaina tik Lt 3.